

माहिती पत्रक २०२५ -२६

महाविद्यालयाच्या आवारात विद्यार्थ्यांनी स्वतःचे ओळखपत्र बरोबर बाळगणे अनिवार्य आहे

विद्यार्थ्यांची व्यक्तिगत माहिती २०२५ -२६

टीप: - माहितीपत्रक सर्वांनी वाचणे अनिवार्य आहे

Member ID No. _____ ABC/Apaar ID No. _____

संपूर्ण नाव :-----

वर्ग :-----तुकडी :----- रोल नं :-----

जन्मतारीख :----- रक्तगट :-----

धर्म व जात :-----प्रवर्ग :-----

ओळखपत्र क्र:----- ग्रंथालय कार्ड क्र :-----वाचक कार्ड क्र:-----

शरीरावरील ओळख / खुण:-----

कायमचा पत्ता :-----गल्ली/ मळा:-----

गाव :-----ता :-----जि.:-----

फोन नंबर :----- भ्रमणध्वनी:-----

ई मेल :-----

घेतलेले विषय :१)----- २)-----

३)----- ४)-----

५)----- ६)-----

७)----- ८)-----

ग्रंथपाल

शाखा प्रमुख

प्राचार्य

विद्यार्थ्यांनी आपला 'ई मेल आयडी व भ्रमणध्वनी' नंबर किमान ३ वर्षांसाठी एकच ठेवावा

अनुक्रमणिका

- ❖ प्रवेश घेण्यापूर्वी.....
- ❖ प्राचार्यांचे मनोगत .....
- ❖ संस्था परिचय.....
- ❖ महाविद्यालयाची माहिती .....
- अ) बोधचिन्ह व बोधवाक्य
- ब) ध्येय व उद्दिष्टे
- क) मान्यता
- ❖ शैक्षणिक सत्रे .....
- ❖ भौतिक सुविधा .....
- ❖ विविध उपक्रम .....
- ❖ विद्यार्थी विकास योजना .....
- ❖ विस्तारित कार्यक्रम .....
- ❖ मायगेशन संबंधी सूचना .....
- ❖ शिष्यवृत्त्या व सवलती .....
- ❖ विद्याशाखानिहाय अभ्यासक्रम .....
- ❖ B. Voc.....
- ❖ BBA .....
- ❖ पदव्युत्तर विभाग .....
- ❖ परीक्षा विभाग .....
- ❖ परीक्षा पध्दती .....
- ❖ शिस्तपालन व अनुशासन.....
- १) विद्यार्थ्यांची कर्तव्य
- २) सत्र मान्यतेविषयी नियम
- ३) शुल्क विषयक नियम
- ४) ग्रंथालय /वाचनालय नियम
- ५) क्रीडा विभागाचे नियम
- ६) प्रयोगशाळा नियम
- ❖ प्रवेश रद्द करणे व फी परतावा .....
- ❖ विश्वस्त व कार्यकारणी मंडळ .....
- ❖ महाविद्यालय विकास समिती .....

शिक्षणाने माणसात सर्जनशीलता येते,सर्जनशीलतेने तुमच्यात प्रगल्भ विचार येतात.विचाराने
ज्ञान वाढते ,आणि ज्ञानाने माणूस महान बनतो

हजेरी क्रमांक :

वर्ग :

मी _____ प्रतिज्ञापूर्वक असे लिहून देतो / देते की, मी पूर्णवेळ शिक्षण घेणारा विद्यार्थी आहे . ज्ञानार्जन हे माझे कर्तव्य आहे म्हणून खालील नियमांचे कर्तव्य भावनेने पालन करील.

- सर्व तासिकांना नियमित हजर राहिल. माझी किमान उपस्थिती ७५ % पेक्षा अधिक राहिल. याची दक्षता घेईल. ७५ % पेक्षा कमी उपस्थिती असल्यास वार्षिक परीक्षा देता येणार नाही व शिष्यवृत्तीही मिळणार नाही याची मला जाणीव आहे.
- अंतर्गत चाचण्या, सत्र परीक्षेस उपस्थित राहिल व प्रत्येक परीक्षेत ४० % पेक्षा अधिक गुण मिळविल.
- परीक्षेस गैरप्रकार करणार नाही. कॉपी करणाऱ्यास मदत करणार नाही
- तास चालू असताना प्रांगणात, पडवीत, दरवाज्यात - खिडक्यांसमोर उभे राहून गोंगाट करून अध्यापनात व्यत्यय आणणार नाही.
- ओळखपत्र नसल्यास मी दंडास पात्र राहिल व दंडाची रक्कम रु. १००/- भरेन.
- महाविद्यालयाच्या प्रांगणात व बाहेर जर्दा तंबाखू, गुटखा खाणार नाही. धुम्रपान करणार नाही. व्यसनमुक्ती अभियानाच्या कार्यकर्त्यांने पकडल्यास प्रत्येक वेळी रुपये १००/- (शंभर) दंड भरील. तीन पेक्षा अधिक वेळ पकडला गेल्यास महाविद्यालयाने प्रवेश रद्द केल्यास माझी हरकत राहणार नाही.
- महाविद्यालयाच्या प्रांगणात, स्वच्छतागृह, वर्ग-अभ्यासिका , व्हरंडा -रस्ता, टेबल-बाकआणि फर्निचर इत्यादींवर अश्लील, असभ्य लेखन करणार नाही.
- ग्रंथालयाची पुस्तके, नियतकालिके जपून वापरील. त्यावर नावे लिहिणार नाही, रेषा मारणार नाही. पाने फाडणार नाही. पुस्तके वेळेत जमा करीन, ग्रंथालय नियमांचे पालन करीन.
- संगणकाचा वापर नियमांच्या आधीन राहून करेल, गैरवापर करणार नाही.
- मी रॅगिंगसंदर्भात विद्यापीठ नियमानुसार विद्यार्थी व पालक यांचे प्रतिज्ञापत्र लिहून देईल व Antiरॅगिंगच्या नियमांचे पालन करीन.
- अनाहूत व्यक्ती , मित्रांना महाविद्यालयात, व्हरंडयात, वर्गात घेऊन येणार नाही.
- कोरोना सदृश्य संसर्गजन्य आजारापासून स्वतःची काळजी घेईन.

वरील नियमांचे उल्लंघन केल्यास शिस्तभंगाच्या कार्यवाहीस मी पात्र राहिल.

पालकांची सही

विद्यार्थ्यांची सही

दोष लपवला की तो मोठा होतो आणि कबूल केल की नाहीसा होतो

प्रवेश घेण्यापूर्वी

शैक्षणिक वर्ष जुलै २०२१पासून महाविद्यालयात ऑनलाईन प्रवेशाची सर्व वर्गासाठी सुविधा उपलब्ध आहे.

१. महाविद्यालयात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ /शासनाने जाहीर केलेल्या तारखेपर्यंत नियमानुसार विविध अभ्यासक्रमांना प्रवेश दिला जाईल. उशिरा प्रवेश दिला जाणार नाही.
२. प्रवेशाची पूर्वतयारी म्हणून खालील कागदपत्रांची पूर्तता प्रवेशापूर्वी करून ठेवणे आवश्यक आहे.
  - अ) शाळा सोडल्याचा दाखला व ३ प्रमाणित केलेल्या झेरॉक्स प्रती.
  - ब) मागील वर्गाच्या परीक्षेच्या प्रत्येक गुणत्रकाच्या ३ प्रमाणित झेरॉक्स प्रती.
  - क) शिक्षणात खंड (गॅप) असेल तर अफेडेव्हीट व तीन प्रमाणित झेरॉक्स प्रती.
  - ड)मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांने मा. तहसीलदार यांच्याकडून जातीचा दाखला व त्यांच्या पाच प्रमाणित झेरॉक्स प्रती.
  - इ) आई / वडील /पालक नोकरीस असल्यास मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांनी त्यांच्यामागील आर्थिक वर्षाचे कालावधीचे वेतन, महागाई भत्ता, घरभाडे इत्यादी सर्व भत्यासह नोकरीच्या ठिकाणचा कार्यालयाचा उत्पन्नाचा दाखला व त्यांच्या तीन प्रमाणित झेरॉक्स प्रती.
  - ई) पासपोर्ट साईजचे तीन फोटो .
३. प्रवेश अर्ज भरण्यापूर्वी माहितीपत्र पूर्ण वाचावे.
४. प्रवेश अर्ज ऑनलाईन भरून त्यांची हार्डकॉपी कार्यालयात जमा करावी व प्रवेश घेताना स्वतः उपस्थित असणे अनिवार्य (सक्तीचे) आहे.
५. प्रवेशाच्या जागा मर्यादित असल्याने सर्व कागदपत्रांचीपूर्तता करून मुदतीत प्रवेश पूर्ण करावा.
६. प्रवेश घेण्यापूर्वी प्राध्यापकांचे मार्गदर्शन, स्वतःचा काळ लक्षात घेऊन विषय निवड करावी. एकदा निवडलेले विषय परस्पर बदलू नयेत . विषयात बदल करावयाचा असल्यास प्रत्येक विषयासाठी विद्यापीठ नियमाप्रमाणे रुपये २००/- फी भरून बदल करता येईल.
७. शाळा सोडल्याचा दाखला महाविद्यालयात देण्यापूर्वी त्यांच्या पुरेशा सत्यप्रती करून स्वतःकडे ठेवाव्यात . महाविद्यालयाकडून कोणतेही मूळ कागदपत्रे किंवा सत्यप्रती परत केल्या जात नाही.
८. प्रथम वर्ष कला, वाणिज्य, विज्ञान वर्गात घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयाने नियुक्त केलेल्या वैद्यकीय तपासणी करून मेडिकल चेकअप फॉर्मस दिलेल्या मुदतीतच महाविद्यालयाकडे जमा करावेत.
९. प्रवेश संदर्भात फलकावरील सूचना विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी वाचणे आवश्यक आहे.

खरं नातं तर पुस्तकासारखंअंसत, ते कितीही जुनं झालं तरी त्यातील शब्द बदलत नाहीत.

माहिती पत्रक २०२५ -२६

महाविद्यालय तुमच्यासाठी --

प्रिय विद्यार्थी मित्र मैत्रीणीनो,

आज आपण सर्वजण एका फार मोठ्या नैसर्गिक संकटातून वाटचाल करत आहोत त्यामुळे आपण सर्वजण एका अर्थाने अस्वस्थ आहोत. आपण पाहिले मागील शैक्षणिक वर्षातील १७ मार्च पासून कोरोनाच्या संक्रमणामुळे आपल्याला सुट्टी देण्यात आली आणि 'वर्क फ्रॉम होम'या तत्वावर घरी राहून काम करण्यास सांगितले गेले. आपल्याला वाटले आपल्यावरील हे संकट तत्काळ दूर होईल परंतु तसे काही झाले नाही. कोरोनाचा वाढता प्रादुर्भाव हा आजही वाढतच आहे. त्यामुळे मागील शैक्षणिक वर्षाच्या परीक्षाही आपण घेऊ शकलेलो नाहीत. त्यामुळे विद्यार्थी मित्रांनो तुमच्या सर्वांच्या मनात एक प्रकारची संभ्रमावस्था असणे स्वाभाविक आहे. परंतु आपल्या सर्वांनाच आता ऑनलाईन शिक्षण पद्धती ई-लर्निंगच्या नव्या शिक्षण पद्धतीचा अवलंब शाळा, महाविद्यालय प्रत्यक्ष सुरु होईपर्यंत करावा लागणार आहे. म्हणजेच आपल्याला आपले शिक्षण थांबवयाचे नाही तर दरवर्षीप्रमाणे यावर्षी आपण पुढील शैक्षणिक वर्षात प्रवेश घेऊन आपले शिक्षण चालू ठेवणार आहोत. मित्रांनो शिक्षण क्षेत्रात होऊ घातलेले नवे बदल हे तुमच्या उज्ज्वल भविष्याशासाठीच असणार आहेत कारण आजचा विद्यार्थी हा फक्त चार भिंतीच्या आत शिक्षण घेणारा नसावा तर त्याला नवनवीन माहिती तंत्रज्ञानाची ओळख व्हावी, त्याने नवी कौशल्ये आत्मसात करावी की जेणेकरून सद्यः स्थितीत वर्तमान समाजव्यवस्थेत त्याला रोजगार मिळण्यासाठी मदत होईल. यासाठी आपल्या महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक वृंद तुम्हाला कोरोना संक्रमण काळात ऑनलाईन शिक्षण देणार आहेत. त्यांचा जास्तीत जास्त उपयोग तुम्ही करावा असा माझा तुम्हाला आग्रह असेल.

मित्रांनो भाकरीची शिदोरी जशी आपली भूक भागवते, पाणी जसं आपली तहान भागवते तसेच ज्ञान आपल्या बुद्धीचे भरण पोषण करत असते. तुम्हा सर्वांना या टप्प्यावर ज्ञानाची तहान, भूक लागली पाहिजे. तुम्हाला समाजात एक स्वतंत्र ओळख तयार करायची असेल तर तुमच्याकडे स्वतःचे विचार असायला हवेत आणि इतरांप्रमाणे तुम्ही आदर करायला शिकले पाहिजे कारण ज्याच्याकडे ज्ञान असते, त्यांच्याकडे विवेक असतो नम्रता असते म्हणून तर म्हणतातना 'विद्या विनयने शोभते' हे अगदी खरं आहे. मित्रांनो आज आपल्यासमोर खूप महत्त्वाची आव्हाने आहेत. त्यामध्ये दुष्काळ, गरीबी, शेतकरी आत्महत्या, पर्यावरणाचा होणारा न्हास, जल व्यवस्थापन, कोरोना या सर्व प्रश्नावर काम करण्यासाठी पारंपरिक रूढीबद्ध उपाय योजनांचा विचार करून चालणार नाही तर नवे मार्ग, नवे आदर्श, नवे विचार शोधावे लागतील त्यासाठी महाविद्यालयात शिकत असताना तुम्ही तुमच्या विषयाचा चोहोबाजूंनी अभ्यास करावयास हवा त्यातून जे निष्कर्ष हाती येतील त्याचा या प्रश्नासाठी समाजासाठी उपयोग करावयास हवा. येणाऱ्या काळात महाविद्यालय समाजापर्यंत व समाज महाविद्यालयापर्यंत जोडत नेऊन एक आदर्श समाज आपल्याला निर्माण करायचा आहे. त्यासाठी ही सर्व जबाबदारी पेलत असताना तुम्ही या प्रवासातील वाटाडे आहात. त्यासाठी तुम्हाला आवश्यक ते मार्गदर्शन, दिशा देण्याचे महत्त्वपूर्ण काम प्राध्यापक वर्ग जरूर पेलतील, त्यासाठी शिक्षकाबरोबर संवादी रहा. महात्मा गांधी यांनी म्हटल्याप्रमाणे 'विचारांना कृतीची जोड द्या तुमचे जीवन व व्यक्तिमत्त्व अधिक सुंदर बनवा म्हणजे समाजाला आपोआप सौंदर्य प्राप्त होईल.

तुमच्या भावी वाटचालीसाठी हार्दिक शुभेच्छा!!!

दि ०१/०५/२०२५

महाराष्ट्र दिन

प्राचार्य

डॉ. रंगनाथ आहरे

ज्यांना पुस्तके वाचण्याची आवड आहे ते सर्व ठिकाणी सुखी राहतात -महात्मा गांधी.

परिचय

पारनेर ही प्राचीन ऋषी पराशर यांची तपोभूमी पेशवेकालीन सरदार दाभाडे यांची रणभूमी, सेनापती बापट यांची जन्मभूमी आणि समाजसुधारक पद्मभूषण अण्णा हजारे यांची कर्मभूमी आहे. असा हा सांस्कृतिक वारसा लाभलेली ही भूमी दुष्काळग्रस्त म्हणून प्रसिद्ध आहे. त्यामुळे स्थलांतर होणाऱ्या लोकांचे प्रमाण येथे अधिक आहे. सहयाद्रीचा एक भाग असलेल्या हरिश्चंद्र गडाच्या पर्वतरांगा पारनेरला येऊन भिडल्या आहेत. अहमदनगर पासून चाळीस किलोमीटर व पुण्यापासून नव्वद किलोमीटर अंतरावर पारनेर हे गाव १९ उत्तर अक्षांश व ७४-२६ पूर्व रेखांशावर वसलेले आहे. वारकरी सांप्रदायाचा अखेरचा दुवा संत श्री निळोबाराययांचे समाधीस्थान पारनेर पासून अवघ्या पंधरा किलोमीटर अंतरावर पिंपळनेर येथे आहे. छत्रपती शिवाजी महाराज व महादजी शिंदे यांचा पारनेर परिसरात वावर राहिला आहे. छत्रपती शिवाजी महाराजांचा गुप्तहेर बहिर्जी नाईक पारनेर पासून अवघ्या पाच किलोमीटर अंतरावर हंगा येथे गढी बांधून राहिलेले आहेत.

करवीर छत्रपती चौथे शिवाजी महाराज यांच्या त्यागातून व छत्रपती शाहू महाराज यांच्या प्रेरणेतून इ.स.१९१९ साली अहमदनगर येथे मराठा बोर्डिंगची स्थापना करण्यात आली. राजर्षी शाहू महाराज यांनी करवीर छत्रपती चौथे शिवाजी महाराज यांचे स्मरणार्थ मराठा बोर्डिंगच्या स्थापनेसाठी रुपये एक हजार व वार्षिक खर्चासाठी दरमहा दोनशे रुपये अनुदान दिले यातूनच 'अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज' या शैक्षणिक संस्थेची उभारणी झाली. पारनेर तालुक्याची शैक्षणिक वाटचाल लक्षात घेता असे दिसते की येथे इ.स. १९७० मध्ये न्यू इंग्लिश स्कूल या माध्यमिक विद्यालयाची स्थापना झाली. माध्यमिक शिक्षणाबरोबरच पारनेर तालुक्याची महाविद्यालयीन शिक्षणाची निकड ओळखून जुलै १९७७ मध्ये या शैक्षणिक संस्थेने न्यू आर्ट्स कॉमर्स व सायन्स पारनेर, या महाविद्यालयाची स्थापना केली. जुलै १९७९ मध्ये हे महाविद्यालय स्वतःच्या स्वतंत्र इमारतीत स्थलांतरीत झाले. या महाविद्यालयाच्या उभारणीत कै. भास्करराव औटी, कै. रावसाहेब म्हस्के, चंद्रभान बाळाजी आठरे पाटील यांचा महत्वाचा सहभाग होता. तसेच महाविद्यालयाच्या विकासामध्ये माजी आमदार कै. बाबासाहेब ठुबे, कै. विनायकराव औटी, माजी आमदार मा. नंदकुमार झावरे पाटील, कै. मा. रामनाथजी वाघ, मा. सीताराम खिलारी यांचे योगदान विशेष मोलाचे आहे. प्रारंभी फक्त कला व वाणिज्य या विद्याशाखा असणाऱ्या या महाविद्यालयात १९९२ साली विज्ञान ही विद्याशाखा सुरु करण्यात आली. इ.स.१९७७ साली फक्त ६७ विद्यार्थी संख्या असलेल्या या महाविद्यालयात आज रोजी ३७०० हजारा विद्यार्थी ज्ञानार्जन करीत आहेत. पारनेर तालुक्यातील मुला मुलींना सुशिक्षित करणे व बहुजन समाजातील तरुणांना रोजगारांच्या संधी उपलब्ध करून देणे या उद्दिष्टाने सुरु झालेले हे महाविद्यालय आज यशस्वी वाटचाल करीत आहे.

आपले महाविद्यालय अकरा एकर जागेमध्ये उभारलेले असून महाविद्यालयाने एक एकर जागा समाजकल्याण विभागास मुलींच्या वसतिगृहासाठी दिलेली आहे. महाविद्यालय सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संगलनित असून महाविद्यालयास विद्यापीठ अनुदान आयोगाची ' १२ बी आणि २ एफ ' मान्यता प्राप्त झालेली आहे. तसेच महाविद्यालयास नवीन प्रशासकीय इमारत , जिमखाना , क्रीडांगण, ग्रंथालय, संगणक विभाग व शास्त्रशाखा इमारत उपलब्ध आहे. सध्या या महाविद्यालयात १०५ शिक्षक असून २९ पीएच . डी. पदवी प्राप्त व १० एम. फिल. पदवी प्राप्त आहेत. महाविद्यालयात इतर अनेक उपक्रमाबरोबर एन. एस. एस., एन. सी. सी., कमवा व शिका योजना, विशेष मार्गदर्शन योजना, बहिःशाल शिक्षण मंडळ केंद्र , स्पर्धा परीक्षा केंद्र, इ. उपक्रम चालविले जातात. तसेच विद्यार्थ्यांना रोजगार उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने महाविद्यालय परिसरात मुलाखतीचे आयोजन केले जाते. महाविद्यालयात दरवर्षी विविध विषयांवर राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन केले जाते.

मार्च २०२३ मध्ये या महाविद्यालयाचे नॅक मूल्यांकन झाले असून ' अ++ श्रेणी' प्राप्त झाली आहे. महाविद्यालयास महाराष्ट्र शासनाचे जागर जाणिवांचा या अभियानातर्गत प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले आहे. तसेच सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार व चेतना अंकास सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे पारितोषिक मिळालेले आहे. तसेच रस्ता सुरक्षा, राष्ट्रीय सेवा योजना, विद्यार्थी कल्याण मंडळाचे उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत. विद्यार्थी विद्यार्थिनी वसतिगृहाची सुविधा उपलब्ध असून नवीन प्रशासकीय इमारतीचे काम पूर्ण झालेले आहे व अद्ययावत संशोधन केंद्राचे काम प्रगतीपथावर आहे.

माहिती पत्रक २०२५ -२६

महाविद्यालयाचे बोधचिन्ह व बोधवाक्य

महाविद्यालयाचे बोधचिन्ह म्हणून वर्तुळामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांची मुद्रा आणि त्यामध्ये "तेजोऽसितेजो मे देहि" हे बोधवाक्य घेण्यात आले आहे.

- १) वर्तुळ - वसुधैव कुटुंबम्, आणि सतत गतीशिलतेच प्रतिक
- २) शिवमुद्रा - १) साहस, पराक्रम, नेतृत्व, युग दृष्टेपण
२) लोककल्याण आणि सामाजिक न्याय
३) सर्व धर्म समभाव आदि आदर्श गुणांचे प्रेरणास्थान
- ३) बोधवाक्य - "तेजोऽसि तेजो मे देहि"

शुक्ल यजुर्वेदाच्या वाजसनेय संहितेच्या १९ व्या अध्यायातील ९ वी ऋचायाजवल्क्य ऋषींनी मध्यान्हीच्या तळपणाच्या सूर्याला केलेली हीप्रार्थना.

" (हे सूर्या !) तू तेजोनिधी आहेस मला तेज दे आणि माझ्यात तुझ्या तेजाचा सतत वास राहू दे." तेज हा शब्द उर्जा आणि ज्ञानाचे प्रतिक आहे.

* महाविद्यालयाचे ध्येय आणि उद्दिष्टे *

- १) महाविद्यालयाचे ध्येय:महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास घडवून आणणे
- २) महाविद्यालयाचे उद्दिष्टे:-
  - १) देशातील लोकशाही समाजवाद अधिक बळकट करण्यासाठी विद्यार्थ्यांमध्ये कृतीशील वैज्ञानिक आणि मानवतावादी दृष्टीकोन निर्माण करणे.
  - २) भविष्यकालीन आव्हानांना सामोरे जाण्याबाबतच्या जाणीवा विद्यार्थ्यांमध्ये जागृत करणे.
  - ३) माहिती आणि तंत्रज्ञान,शिक्षणविषयक सुविधा उपलब्ध करून देणे.
  - ४) विविध विषयातील उच्च शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देणे.
  - ५) विद्यार्थ्यांमधून उत्तम खेळाडू निर्माण करण्यासाठी आवश्यक सुविधा उपलब्ध करणे.
  - ६) विविध उपक्रमांत विद्यार्थ्यांचा सहभाग वाढविणे.
  - ७) शिक्षकांच्या ज्ञानाचा उपयोग करून विद्यार्थी कल्याण साधणे.
  - ८) सामाजाभिमुख विस्तार कार्य हाती घेणे.
  - ९) विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक प्रवृत्ती निर्माण करणे.

महाविद्यालयाची मान्यता

१. महाराष्ट्र शासन मान्यता: No. NGC 3577-3578XXV, Education and Youth Services Department, Mantralaya, Annexe, Bomboy-400 832 Dated 4th July 1977
२. पुणे विद्यापीठ कायम सलग्नीकरण: सी. ए./ए./१९/कायम सलग्नीकरण/१९८४ दि ६ ऑक्टोबर. १९९७
३. UGC Inclusion: (a) F.8-87/81 (C.P) Dated 25 March 1982 (b) F.8-17/95 (CPP-I) Dated 28 Aug. 1988
४. NAAC Reaccreditation: A++

एखाद्या श्रेष्ठ कार्यासाठी सर्वस्वाचा त्याग करायला तुम्ही सिध्द असाल तरच यशस्वी व्हाल.

शैक्षणिक सत्रे २०२५-२६

- प्रवेश प्रक्रिया : १ जून २०२५ पासून
- प्रथम सत्र : १६ जून २०२४ ते १७ ऑक्टोबर २०२५
- प्रथम चाचणी : विद्यापीठ वेळापत्रकाप्रमाणे
- सत्रांत परीक्षा : विद्यापीठ वेळापत्रकाप्रमाणे
- द्वितीयसत्र : विद्यापीठाच्या आदेशानुसार
- द्वितीयचाचणी : विद्यापीठ वेळापत्रकाप्रमाणे

प्रासंगिक सुट्या

- १७ जुलै २०२४ : मोहरम
- ०९ ऑगस्ट २०२५ : रक्षाबंधन
- २२ ऑगस्ट २०२५ : बैलपोळा
- २७ऑगस्ट २०२५ : गणेश चतुर्थी
- ०५सप्टेंबर २०२५ : ईद-ए-मिलाद
- २२सप्टेंबर २०२५ : घटस्थापना
- ०२ ऑक्टोबर२०२५ : महात्मा गांधी जयंती
- २१ ऑक्टोबर२०२५ : दिवाळी
- २२ ऑक्टोबर२०२५ : दिवाळी
- २३ ऑक्टोबर२०२५ : दिवाळी
- १५ नोव्हेंबर २०२५ : गुरुनानक जयंती
- ०५ डिसेंबर २०२५ : ख्रिसमस
- १९ फेब्रुवारी २०२६ : शिवजयंती
- ०३ मार्च २०२६ : धुलीवंदन
- १९ मार्च २०२६ : गुढी पाडवा
- ०३ एप्रिल २०२६ : गुड फ्रायडे
- १४ एप्रिल २०२६ : डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर जयंती
- ०१ मे २०२६ : महाराष्ट्र दिवस

महान कार्य करण्याचा एकमेव मार्ग म्हणजे आपल्या कार्यावर प्रेम करणे-स्टीव्ह जॉब.

भौतिक सुविधा

१) इमारत :(Building)

संस्थेने महाविद्यालयासाठी आवश्यक असणाऱ्या भव्य इमारती उपलब्ध करून दिल्या आहेत. वर्ग खोल्या, ग्रंथालय, कार्यालय, जिमखाना, मुला - मुलींचे वसतिगृह यासाठी स्वतंत्र इमारती आहेत. अभ्यागत निवासाचे बांधकाम पूर्ण झालेले आहे.

२) प्रयोगशाळा : (Laboratory)

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या आर्थिक मदतीतून विज्ञान प्रयोगशाळेची इमारत व संशोधन प्रयोगशाळा पूर्ण झाली आहे. विज्ञान शाखेतील पदार्थ विज्ञान रसायनशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, प्राणीशास्त्र तसेच भूगोल विभागासाठी पाणी, वीज, गॅस तसेच आधुनिक उपकरणांनी युक्त स्वतंत्र प्रयोगशाळा आहेत. यामध्ये ६० संगणक , लॅन, इंटरनेट, Broad Brand, यु. पी. एस. बॅटरी बँकअप सुविधा आहे. संगणक विभागासाठीही स्वतंत्र प्रयोगशाळा आहे.

३) मध्यवर्ती ग्रंथालय (Central Library)

उच्च शिक्षणात ग्रंथालयाचे महत्त्व अनन्यसाधारण आहे. ग्रंथालयात क्रमिक पुस्तकांबरोबर इतर सर्वच क्षेत्रातील दुर्मळ आणि मूल्यवान ग्रंथ, संदर्भ ग्रंथाचा संग्रह करण्यात आला आहे. ग्रंथालयात एकूण ४८,७३७ ग्रंथ असून ६५ नियतकालिके व १६ वृत्तपत्रे विद्यार्थ्यांसाठी उपलब्ध करून दिली जातात. ग्रंथालयाची इमारत सर्व सोयींनी युक्त अशी आहे व अभ्यासिकेची मुले व मुलींकरिता स्वतंत्र व्यवस्था आहे. ई-लायब्ररी सुविधा ग्रंथालयाने उपलब्ध करून दिलेली आहे. ग्रंथालयाने DELNET, INFLIBNET, SOFTECH व University of Pune यांचे सभासदत्व घेतलेले आहे पाहुणा वाचक योजना ग्रंथालय विभागाकडून राबविण्यात येते. तसेच ग्रंथालय विभाग Web OPAC सुविधा देते. याकरिता महाविद्यालय परिसरात असल्यावर <http://192.168.1.200/SOULWEBOPAC> हा IP Address वापरावा व बाहेर इतर कुठे असल्यानंतर <http://202.136.71.113/SOULWEBOPAC> या Link चा उपयोग करावा.

४) क्रीडा विभाग : (Gymkhana)

महाविद्यालयाचा क्रीडा विभाग विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक शारीरिक विकासासाठी प्रयत्नशील आहे. महाविद्यालयाचे क्रीडांगण भव्य व प्रशस्त असून व्हॉलीबॉल, हॅंड बॉल, कबड्डी, खो-खो तसेच भालाफेक, गोळाफेक, थाळीफेक, भारोतोलन, बुद्धिबळ, टेबल टेनिस , बॅडमिंटन, क्रिकेट, बेसबॉल, सॉफ्टबॉल इ. मैदानी व वैयक्तिक स्पर्धांसाठी सुविधा उपलब्ध आहे. क्रीडा क्षेत्रात विशेष प्राविण्य मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी पारितोषिके दिली जातात. व्यायामासाठी सुसज्ज जिम आहे.

५) रम्य व सुंदर परिसर:

महाविद्यालय परिसरात प्रवेश केल्यावर प्रसन्न वाटावे या हेतूने जाणीवपूर्वक प्रयत्न केला जातो. वनस्पतीशास्त्र विभागासाठी स्वतंत्र वनस्पती उद्यान विकसित केले आहे. कॅक्टस गार्डन महाविद्यालयाचे आकर्षण आहे.

६) आरोग्य केंद्र :(Health Center)

महाविद्यालयीन विद्यार्थी व कर्मचाऱ्यांसाठी प्राथमिक उपचारांसाठी आरोग्य केंद्र उपलब्ध आहे. आरोग्य केंद्रामार्फत महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची नियमित वैद्यकीय तपासणी केली जाते. आरोग्य केंद्रात रक्तगट व हिमोग्लोबिन तपासणी, आरोग्यविषयक सल्ला दिला जातो. आरोग्यकेंद्राच्या मार्फत विद्यार्थ्यांकरिता समुपदेशन उपक्रम राबविला जातो.

क्रोधाला लगाम घालण्यासाठी मौना इतका उत्तम मार्ग दुसरा नाही.

७) विद्यार्थी व विद्यार्थिनी वसतिगृह : (Boys & Ladies Hostel)

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अनुदानातून महाविद्यालयातील विद्यार्थिनीसाठी ४० खोल्यांचे भव्य असे २ वसतिगृह २०० विद्यार्थी व विद्यार्थिनीसाठी उपलब्ध करून दिलेले आहे. यामध्ये जेवणासाठी स्वतंत्र स्वयंपाकगृह, भोजन कक्ष, स्वतंत्र अभ्यासिका, अभ्यासगत कक्ष, टी व्ही हॉल, २४ तास गरम व थंड पाण्याची सोय, इव्हर्टर मशीन, शुद्ध पिण्याचे पाणी उपलब्ध आहे. विद्यार्थिनीसाठी अधिका व विद्यार्थ्यांसाठी अधिका नेमलेले आहेत व स्वतंत्रपणे एक समिती कार्यरत आहे. वसतिगृहामध्ये विद्यार्थिनी व्यक्तिगत विकासासाठी विविध व्याखाने सण व उत्सव इ. चे यशस्वीपणे आयोजन केले जाते. वसतिगृहात राहणाऱ्या विद्यार्थिनींसाठी विविध परीक्षेत प्राविण्य मिळविल्यास त्यांना वसतिगृह प्रवेश फीमध्ये अशतः सवलत दिली जाते.

८) इंटरनेट सुविधा:-

कार्यालय, ग्रंथालय, मध्यवर्ती ठिकाणी व प्रत्येक विभागात इंटरनेटची सुविधा उपलब्ध आहे व आवारात वाय फाय सुविधा उपलब्ध आहे.

९) विद्यार्थिनी कक्ष :-

विद्यार्थिनींना मोकळ्या वेळेत अभ्यास करता यावा, चर्चा करता यावी यासाठी सर्व सोयींनी युक्त असा विद्यार्थिनी कक्ष महाविद्यालयाने उपलब्ध केला आहे.

१०) सभागृह:-

वेळोवेळी होणाऱ्या कार्यक्रमासाठी, चर्चासत्रांसाठी स्वतंत्र व आधुनिक सुविधांनी युक्त असे सभागृह 'राजर्षी शाहू सभागृह' उपलब्ध आहे.

११) विद्यार्थी वसतिगृह:- सुविधा उपलब्ध.

१२) इतिहास संग्रहालय :- पारनेर तालुक्यातील महत्वाची ऐतिहासिक स्थळे, भौगोलिक स्थळे, ऐतिहासिक महत्वाच्या व्यक्ती, महाविद्यालयास मिळालेली महत्वाची बक्षिसे इत्यादी माहिती संग्रहीत करण्यात आलेली आहे.

१३) डिजिटल लॅब :- महाविद्यालयामध्ये डिजिटल लॅब स्वतंत्रपणे उभारण्यात आली असून महाविद्यालयात सर्व शिक्षक व संशोधक आणि पदव्युत्तर वर्गाचे विद्यार्थी या लॅबचा आपले Online व डिजिटल काम पूर्ण करण्यासाठी करत आहेत.

विविध उपक्रम

१) राष्ट्रीय छात्रसेना (N.C.C.)

अहमदनगर जिल्ह्यातील एक आदर्श युनिट म्हणून महाविद्यालयाच्या छात्र सेनेचा नावलौकिक आहे. बी व सी. प्रमाणपत्र परीक्षांचे तसेच लष्करी व मुलकी सेवेतील नोकरीच्या संधीबाबत विशेष मार्गदर्शन या विभागात दिले जाते.

• **प्रवेशांची संख्या-५३**

• **सवलती :**

१) पॉलीटेक्निक कॉलेजला १० जागा राखीव.

२) इंजीनिअरिंग व वैद्यकीय प्रवेशाकरिता परीक्षेमध्ये मिळविलेल्या गुणात २ गुण वाढवून मिळतात.

३) सैन्यदलात निवडीच्या वेळी प्राधान्य

४) एन. सी. सी. च्या वतीने स्कॉलरशीप

५) महाविद्यालयाच्या वतीने बेस्ट कॅडेटची निवड

६) विद्यापीठ नियमानुसार (Ordinance No. 163) एन. सी. सी. (बी व सी सर्टिफिकेट धारक)

१२० तासिका पूर्ण केल्यानंतर त्या त्या शैक्षणिक वर्षात ५ गुण जास्त दिले जातात.

७) या योजनेमध्ये प्रथम वर्ष पदवी वर्गातील विद्यार्थ्यांना प्रवेश दिला जातो.

आशा म्हणजे मानवी जीवनाचा मुख्य आधार आहे.

माहिती पत्रक २०२५ -२६

राष्ट्रीय सेवा योजना :

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या माध्यमातून महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक व राष्ट्रीय जाणीव निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला जातो. या योजनेमध्ये निवडक विद्यार्थ्यांना समाविष्ट केले जाते. या उपक्रमातून गाव, सार्वजनिक ठिकाणी स्वच्छता, वृक्षारोपण व संवर्धन , रक्तदान व एडस् विरोधी सामाजिक जागृती, सामाजिक परिवर्तन , व्यक्तिमत्त्व विकास, राष्ट्रीय कर्तव्य , नेतृत्व विकास, स्त्री-पुरुष समानता , साक्षरता उपक्रम, महिला सबलीकरण , बालकामगार सर्व्हे, भौगोलिक स्थाननिश्चिती व सामाजिक, आर्थिक सर्वेक्षण याचबरोबर राष्ट्रीय सेवा योजना, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने जे उपक्रम आखले ते सर्व कार्यक्रम एन. एस. एस. राबविते. राष्ट्रीय स्तरावर परेडला विद्यार्थ्यांना पाठविले जाते. इतर ठिकाणाच्या विविध उपक्रमासाठी निवडक विद्यार्थी पाठविले जातात. प्रवेश संख्या:२५०इतकी वर्षभरामध्ये १२० तास सामाजिक / सामूहिक कार्य करावे लागते . तसेच ७ दिवसांचे विशेष शिबिर घेतले जाते यातून जिल्हा,विद्यापीठीय व राष्ट्रीय पातळीवरील शिबिरांसाठी उत्कृष्ट स्वयंसेवकांची निवड केली जाते. एन. एस.एस. व एन. सी. सी. या उपक्रमामध्ये सहभाग घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ अध्यादेश १६३ नुसार वार्षिक परीक्षेमध्ये अधिक १० गुण दिले जातात.

२) पालक संघ:

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण प्रगतीसाठी शिक्षक पालक- विद्यार्थी यांच्यात समन्वय साधण्यासाठी पालक संघ स्थापन्यात आला. परिसराच्या गरजा, रोजगार संधी, नवीन अभ्यासक्रम व उपक्रम याबाबत मार्गदर्शन करण्यासाठी व वर्तमान जीवनातील आव्हाने पेलण्यासाठी विद्यार्थी सबल, समर्थ व्हावा त्याचा आत्मविश्वास वाढावा प्रगती व्हावी. हा दृष्टिकोन समोर ठेवून पालक संघ कार्यरत आहे. पालकांच्या वेळोवेळी बैठका होतात.त्यामध्ये विद्यार्थी व्यक्तिमत्त्व विकास, शिक्षण विस्तार, लोकशिक्षण इ. उपक्रमांबाबत विचार विनियम केला जातो व महाविद्यालय प्रशासनास मौलिक सूचना केल्या जातात.

३) माजी विद्यार्थी संघ:

माजी विद्यार्थी हा महाविद्यालयाचा अतिशय महत्त्वाचा घटक आहे. स्वतःला आलेल्या अडचणी, अपूर्ण गरजा व उणीवावर मात करत समाजाचा जबाबदार घटक बनलेला असतो तो महाविद्यालयाचा व विद्यार्थ्यांचा मित्र व हितचिंतक बनून समस्यांवर मात करण्याची प्रेरणा देऊ शकतो. तसेच तो महाविद्यालयीन प्रशासनास मौलिक सुचना देऊ शकतो या उद्देशाने महाविद्यालयात माजी विद्यार्थी संघ स्थापन करण्यात आला आहे.

४) तक्रार निवारण कक्ष:

महाविद्यालयामध्ये शिस्त व अनुशासन राहावे यासाठी महाविद्यालयीन विविध घटकांबाबत किंवा नियमांच्या उल्लंघनाबाबत काही तक्रार असल्यास तक्रार निवारण कक्षाद्वारे विद्यार्थी , कर्मचारी, प्राध्यापक यांना परस्पर विरुद्ध तक्रार दाखल करता येतील. संबंधित घटकांस आपली तक्रार लेखी स्वरूपात सूचना पेटीमध्ये टाकता येईल सदरसमिती तक्रारीची दखल घेऊन निवारण करील अथवा दोषींवर योग्यती दंडात्मक कार्यवाही केली जाईल.

५) विज्ञान मंडळ (Science Association)

आजचे युग विज्ञानाचे युग आहे. एकविसाव्या शतकात यशस्वी होण्यासाठी मानवाला विज्ञानाचीच कास धरावी लागेल. विद्यार्थ्यांचा वैज्ञानिक दृष्टिकोन वृद्धीगत व्हावा. यासाठी विज्ञान मंडळ कार्यरत असते. विज्ञान मंडळाच्या वतीने विज्ञान विषयक निबंध स्पर्धा,तज्ज्ञ व्यक्तींची व्याख्याने, भितीचित्र स्पर्धा, वैज्ञानिक सहली, विज्ञान स्पर्धा परीक्षा, विज्ञान प्रश्नमंजुषा , शिक्षक दिन इ. उपक्रम आयोजित केले जातात.

६) सामाजिक शास्त्रे मंडळ:

या मंडळावर सामाजिक , राजकीय, आर्थिक लोकतांत्रिक आणि सांस्कृतिक प्रश्नावर व्याख्याने , चर्चासत्रे, कार्यशाळा, प्रदर्शन इ. सामाजिक उद्बोधन केले जाते. सामाजिक प्रश्नांच्या संदर्भामध्ये विद्यार्थ्यांमध्ये जाणीव जागृती निर्माण करण्याचे महत्त्वपूर्ण काम हे मंडळ करते.

७) भाषा व साहित्य मंडळ:-

मराठी, इंग्रजी व हिंदी भाषा आणि साहित्य या विषयांवर विविध उपक्रमांचे आयोजन करून त्या विषयातील महत्त्वपूर्ण बदल विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविण्याबरोबरच भाषा, साहित्य व संस्कृती यांचे संवर्धन व्हावे व या संदर्भातील सामाजिक अभिरुची वाढीस लागवी म्हणून भाषा आणि साहित्य मंडळाची स्थापना करण्यात आली.

८) वाणिज्य व अर्थशास्त्र मंडळ:-

उत्पादन, विनिमय, वितरण, जाहिरात, नफा-तोटा तसेच नियोजन, अंदाजपत्रक या गोष्टींना व्यापारात महत्त्वाचे त्याचे स्थान आहे. देशाच्या विकासात ह्या गोष्टींना महत्त्व दिले जाते. विद्यार्थ्यांना वाणिज्य अभ्यासाचा वैयक्तिक, सामाजिक आणि राष्ट्रीय जीवनात उपयोग करावा या हेतूने वाणिज्य मंडळ कार्य करते. वाणिज्य मंडळामार्फत , आयुर्विमा , बँकिंग मार्केटिंग जाहिरात इ. क्षेत्रातील तज्ज्ञांची व्याख्याने आयोजित केली जातात. विद्यार्थ्यांचे उद्योजकीय ज्ञान वृद्धिंगत व्हावे या हेतूने कार्यालये, व्यवस्थापन संस्था यांना शैक्षणिक भेटी दिल्या जातात.

९) संगणक विभाग :-

विज्ञान युगात मानवी जीवन प्रचंडगतिमान आहे. प्रत्येक क्षेत्रात ज्ञान, संशोधन व विस्तार कार्यासाठी वर्गीकरण आकडेवारी, संख्या हिशोब यांचे तातडीने संकलन करणे जिकरीचे काम झाले आहे. त्यासाठी संगणकाचा वापर वाढला आहे. स्पर्धात्मक युगात महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनीही अग्रेसर रहावे म्हणून संगणक विभाग कार्यरत आहे. या विभागाची सुसज्ज प्रयोगशाळा असून त्यामध्ये विद्यार्थी व कर्मचारी यांच्यासाठी संगणक साक्षरता उपक्रम राबविला जात आहे. या विभागात अद्यावत माहिती त्वरित उपलब्ध होण्यासाठी इंटरनेट सुविधा उपलब्ध आहे. सध्या विभागांतर्गत B.Sc. व M. Sc. Computer Science हे पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम सुरु आहेत.

११) शैक्षणिक सहली:-

शैक्षणिक उपक्रमाचाच एक भाग म्हणून तसेच पर्यटन उद्देश साधण्यासाठी ऐतिहासिक, भौगोलिक आयोजन केले जाते. वनस्पतीसंग्रह, वेगवेगळे प्राणी, अभ्यासक्रमाशी निगडित प्रकल्पांचा अभ्यास करण्यासाठी प्रत्यक्ष पाहणी केली जाते. निरीक्षणातून अभ्यास हा शैक्षणिक सहलीचा उद्देश आहे.

१२) परिसर मुलाखतीचे आयोजन:-

महाविद्यालयात पदवी व पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी वेळोवेळी कॅम्पस मुलाखतीचे आयोजन करण्यात येते.

विद्यार्थी विकास विभाग : विविध योजना

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६, कलम २६नुसार विद्यार्थी विकास मंडळ हे एक प्राधिकरण आहे. विद्यार्थी शिक्षणाचा केंद्रबिंदू आहेत. त्यांचा सर्वांगीण विकास करणे हा उच्च शिक्षणाचा उद्देश आहे. एक समर्थ आणि जबाबदार नागरिक घडविण्यासाठी विद्यापीठ व महाविद्यालय प्रयत्नशील आहेत. या प्रयत्नाचा एक भाग म्हणून महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६, कलम ५६(२) (क) नुसार महाविद्यालयात विद्यार्थी विकास कक्ष स्थापन केलेला आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोग, विद्यापीठ विद्यार्थी विकास मंडळ यांच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार महाविद्यालयात विद्यार्थी विकास मंडळाद्वारे विविध योजना राबविल्या जातात. या योजनांचा पुरेपूर फायदा घेण्याचा प्रयत्न विद्यार्थ्यांनी करावा.

१. कर्मवीर भाऊराव पाटील "कमवा व शिका" योजना: सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ अंतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या कमवा व शिका या योजनेत पदवी अथवा पदव्युत्तर वर्गात शिक्षण घेणाऱ्या, नियमित असलेल्या विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयीन शिक्षण घेण्यासाठी या योजनेअंतर्गत विविध विभागातून कामे देऊन आर्थिक मदत केली जाते. ४५ रुपये तासाप्रमाणे मानधन दिले

जाते."ज्ञान बनो कर्मशील कर्म ज्ञानवान" या सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या गीतातील पंक्तीचा विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष अनुभव येतो.

२. विद्यार्थी सुरक्षा योजना: महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेला विद्यार्थी अपघातग्रस्त झाल्यास, त्याला मदत करण्यासाठी पुढील योजना कार्यान्वित आहेत.

अ. विद्यार्थी अपघात सुरक्षा विमा योजना: अपघाती निधन किंवा अपघातामुळे निर्माण झालेल्या अपंगत्व यासाठी विमा योजनेतून अर्थसहाय्य दिले जाते. अपघाती निधनासाठी रुपये १००००० (एक लाख), औषधोपचारासाठी रुपये ५०००० (पन्नास हजार) व कायमचे अपंगत्व अथवा अंशिक अपंगत्व झाल्यास रुपये पन्नास हजार ते एक लाख, विमा कंपनीकडून नुकसान भरपाई म्हणून दिले जाते. त्यासाठी योग्य त्या कागदपत्रांची वेळेत पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

ब. आपत्कालीन सहाय्य: अपघातामुळे विद्यार्थ्यांस इजा पोहोचल्यास त्याला तातडीने अर्थसहाय्य मिळावे म्हणून मिळावे म्हणून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाकडून हे आपत्कालीन सहाय्य देण्यात येते. त्यासाठी योग्य तो प्रस्ताव प्राचार्य मार्फत विद्यापीठाकडे पाठवणे आवश्यक आहे.

३. विद्यार्थी तक्रार निवारण कक्ष: महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६, कलम ५६(२) (ख)नुसार विद्यार्थ्यांच्या तक्रारी दूर करण्यासाठी आणि अशा तक्रारी कमी करण्यासाठी आणि त्यास अटकाव करण्यासाठी महाविद्यालय तक्रार निवारण कक्ष स्थापन केलेला आहे.

४. रॅगिंग प्रतिबंधक समिती: महाविद्यालयात रॅगिंगच्या प्रकारांना प्रतिबंध करण्याच्या दृष्टीने रॅगिंग प्रतिबंधक अधिनियम १९९९लागू केला आहे. त्याचप्रमाणे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने निर्गमित केलेला UGC Regulation on Curbing the menace of Ragging in Higher Education Institution, 2009 अधिनियम तरतुदी नुसार त्यासाठी महाविद्यालयात रॅगिंग प्रतिबंधक समितीची स्थापना केली आहे.

५. सांस्कृतिक मंडळ: महाविद्यालयीन विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या सुप्त कलागुणांना वाव देण्यासाठी तसेच त्यांच्यातील कलागुणांचा आविष्कार करण्यासाठी सांस्कृतिक मंडळ कार्यशील असते. यासाठी विद्यापीठाद्वारे राज्य व देश पातळीवर आयोजित केल्या जाणाऱ्या स्पर्धासहभाग व सांस्कृतिक उपक्रमांची देवाण-घेवाण करण्यासाठी महाविद्यालयात स्वतंत्र सांस्कृतिक समन्वयक किंवा अधिकारी यांची नेमणूक केलेली आहे.

६. लिंगभाव विषयक समानता कक्ष: भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १५नुसार महाविद्यालयात लिंगभाव समानता (Gender Equality) आणि या घटकांमधील सुसंवाद वाढवणे व टिकवणे यासाठी महाविद्यालयात स्वतंत्रलिंगभाव विषयक समानता कक्ष कार्यरत आहे.

७. विद्यार्थी आरोग्य योजना: महाविद्यालय विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी प्रयत्नशील आहे. विद्यार्थ्यांना ज्ञान देण्याबरोबरच त्यांचे आरोग्य चांगले राहावे यासाठी विविध आरोग्यविषयक तपासण्या नियमित करण्यात येतात व त्यांना आवश्यकतेनुसार वैद्यकीय सल्ला देण्यात येतो. महाविद्यालयातील आरोग्य समिती व आरोग्य केंद्रामार्फत (Health Care Centre) विद्यार्थ्यांसाठी पुढील उपक्रम राबवले जातात.

अ. प्रथम वर्गात प्रवेश घेणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांचे आरोग्य तपासणी केली जाते.

ब. रक्तगट तपासणी केली जाते.

क. विद्यार्थिनींसाठी हिमोग्लोबिन आणि रक्तगट तपासणी केली जाते.

८. गरीब विद्यार्थी आर्थिक सहाय्य योजना: महाविद्यालयात शिक्षण घेत असलेल्या आर्थिकदृष्ट्या अत्यंत गरीब तसेच अनाथ विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना महाविद्यालयातील प्राध्यापकांच्या व कार्यालयीन कर्मचारी यांच्या सहकार्यातून प्रत्येक वर्षी अर्थसहाय्य देण्यात येते.

९. चेतना वार्षिक नियतकालिक: महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या सृजनशील शक्तीला विस्तीर्ण अवकाश प्राप्त करून देणारे माध्यम म्हणजे महाविद्यालयीन चेतना वार्षिक नियतकालिक होय. त्यामध्ये कथा, कविता, वैचारिक लेख, समीक्षा, विनोद, वैज्ञानिक लेख, आधुनिक शैक्षणिक धोरण तसेच संबंधित नियम कायदे मार्गदर्शक तत्वे इत्यादींच्या लेखनाला प्रसिद्धी दिली

जाते. या माध्यमातून विद्यार्थ्यांची लेखनशैली वाढण्यास मदत होते. सन २०१३-१४या वर्षात चेतना नियतकालिकास पुणे विद्यापीठाचा पुरस्कार मिळाला आहे.

१०. विद्यार्थी संसद: विद्यार्थी संसद हे विद्यार्थ्यांचे कृतिशील व्यासपीठ आहे. विद्यापीठ कायद्याने निश्चित केलेल्या मार्गदर्शक आराखड्यानुसार विद्यार्थी प्रतिनिधींची संसद तयार करून महाविद्यालयाच्या विविध उपक्रमांच्या नियोजनात त्यांचा सक्रीय सहभाग घेतला जातो.

११. दिव्यांग विद्यार्थी सोयीसुविधा: महाविद्यालयातील दिव्यांग विद्यार्थी, शिक्षक कर्मचारी यांच्यासाठी महाविद्यालयात समानसंधी पक्षाची स्थापना केलेली आहे. तसेच ग्रंथालयात स्वतंत्र कक्ष निर्माण केलेला आहे. तसेच महाविद्यालयात स्वतंत्र अध्ययन सुविधा, रेलिंग, रॅम्प, ब्रेल लिपी तंत्रद्यान तसेच शिष्यवृत्ती या व अशा अनेक आवश्यक सुविधा निर्माण केल्या आहेत.

१२. आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण: भारतात मागील काही वर्षांमध्ये अनेक भीषण नैसर्गिक आपत्ती येऊन गेल्या. आपत्तीमुळे झालेली हाणी कमी करण्यासाठी आपत्ती व्यवस्थापन महत्वाचे आहे. आपल्या देशात भूकंप, दुष्काळ, दंगल, चक्रीवादळे, आग, औद्योगिक अपघात, त्सुनामी लाटा, अतिवृष्टी या आपत्तींची वारंवारता वाढली आहे. या सर्वांचा विचार करून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण योजना महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी सुरु केली आहे. त्यासाठी महाविद्यालयात स्वतंत्र आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण कक्षाची स्थापना केली आहे.

१३. राजमाता जिजाऊ विद्यार्थिनी मंच: या मंचाच्या वतीने विद्यार्थिनींसाठी पुढील उपक्रम राबविण्यात येतात.

अ. निर्भय कन्या अभियान: सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ विद्यार्थी विकास मंडळ व महाविद्यालय विद्यार्थी विकास मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात "निर्भय कन्या अभियान" या योजनेद्वारे विद्यार्थिनींमध्ये स्वसंरक्षणार्थ (Self Defence), बौद्धिक, शारीरिक, मानसिक, भावनिक इत्यादी स्तरावर सक्षम बनविण्यासाठी त्यांना शास्त्रोक्त प्रशिक्षण दिले जाते.

ब. विद्यार्थिनी व्यक्तिमत्व विकास योजना: विद्यार्थिनींसाठी शिबिरे, तज्ञांची व्याख्याने, स्वयंरोजगार मार्गदर्शन, विविध विषयावर मेळावे, मुलाखती इत्यादीचे आयोजन केले जाते.

क. हिमोग्लोबिन तपासणी: आरोग्याची योग्य ती काळजी न घेतल्याने विद्यार्थिनींना अनेक शारीरिक समस्यांना सामोरे जावे लागते. त्याचाच एक भाग म्हणून मुलींची हिमोग्लोबिन तपासणी व रक्तगट चाचणी करून वैद्यकीय सल्ला दिला जातो.

१४. स्पर्धा परीक्षा व व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र: महाविद्यालयात शिक्षण घेत असताना विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षा, व्यवसाय व स्वयंरोजगार बाबत मार्गदर्शन केले जाते. या विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना विविध स्पर्धा परीक्षांची माहिती दिली जाते. त्याचबरोबर तज्ञांची व्याख्याने आयोजित केली जातात. यामध्ये विशेषता व्यक्तिमत्व विकास, मुलाखत तंत्र, नोकरीच्या संधी व स्पर्धा परीक्षेची तयारी कशी करावी याविषयी मार्गदर्शन केले जाते.

अ. व्यवसाय मार्गदर्शन: यामध्ये विविध व्यवसाय सुरु करण्यासंदर्भात मार्गदर्शन केले जाते.त्यासाठी तज्ञांची व्याख्याने, कार्यशाळा, परिसंवाद इत्यादी आयोजित केले जातात.

ब. प्लेसमेंट सेल: महाविद्यालयात प्लेसमेंट सेल कार्यरत असून त्यामार्फत नोकरीसाठी असलेल्या संधी विद्यार्थ्यांच्या निदर्शनास आणून दिल्या जातात. विविध औद्योगिक क्षेत्रातील नामांकित कंपन्यांशी सुसंवाद साधून महाविद्यालयांमध्ये कॅम्पस इंटरव्ह्यू चे आयोजन केले जाते. या उपक्रमामुळे अनेक विद्यार्थ्यांना नामांकित कंपन्यांत नोकरीच्या संधी प्राप्त झाल्या आहेत.

१५. विशेष मार्गदर्शन योजना: अभ्यासक्रमात असलेल्या कठीण विषयाबाबत, उपघटकांबाबत न्यूनगंड कमी व्हावा, विषयाबाबत आत्मविश्वास वाढावा म्हणून जादा तासांची सराव वर्गाचेतसेच ब्रिज कोर्सचे आयोजन केले जाते.

१६. बहिःशाल शिक्षण मंडळ: विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आणि बहिःशाल शिक्षण मंडळ चालवले जाते. त्यात व्याख्याने कार्यशाळा, उद्बोधन वर्ग इत्यादीच्या उपक्रमातून समाज प्रबोधन केले जाते. तज्ञ व्यक्तींची व्याख्याने आयोजित केली जातात.

१७. विद्यार्थी विषयक पूरक उपक्रम: सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ विद्यार्थी विकास मंडळ व महाविद्यालयीन विद्यार्थी विकास मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने उच्च शिक्षण संपादन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी विविध शैक्षणिक उपक्रम, कार्यशाळा, चर्चासत्र इत्यादीचे आयोजन करण्यात येते. विविध विद्याशाखांतील समावेश असलेल्या विषयांचे अद्यावत ज्ञान विद्यार्थ्यांना मिळावे यासाठी विविध उपक्रमांचे आयोजन केले जाते.

१८. संवाद कौशल्य व व्यक्तिमत्त्व विकास योजना: ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होण्याकरिता सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे विद्यमान कुलगुरू डॉक्टर नितीन करमळकर यांच्या प्रेरणेतून महाविद्यालयात वरील शिबिराचे वर्षातून तीन वेळेस आयोजन केले जाते. यामध्ये तज्ञ मार्गदर्शक हे विद्यार्थ्यांना संवाद कौशल्य व व्यक्तिमत्त्व विकास या विषयावर मार्गदर्शन करतात.

१९. व्यसनमुक्ती अभियान: बिडी, तंबाखू, गुटखा आदी पदार्थांचे सेवन टाळण्यासाठी महाविद्यालयात व्यसनमुक्ती अभियान चालविले जाते. या अभियानात समाज, विद्यार्थी तसेच कर्मचारी यांचा सामाजिक जाणिवेतून सामावेश केला आहे. महाविद्यालयाचा विद्यार्थी व्यसनमुक्ती प्रसाराचा कार्यकर्ता असावा म्हणून त्यासाठी वैद्यकीय तज्ञांचे, समुपदेशकांचे मार्गदर्शन उपलब्ध केले जाते. विद्यार्थ्यांना व्यसनांच्या दुष्परिणामांविषयी जाणीव निर्माण व्हावी म्हणून निबंध स्पर्धा, भितीपत्रक स्पर्धांचे आयोजन केले जाते. महाविद्यालय परिसरात व्यसनी पदार्थांचे सेवन करणाऱ्या विद्यार्थी व कर्मचाऱ्यांना दंड केला जातो.

२०. पाहूणा वाचक (पावा) योजना: शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३पासून महाविद्यालयात ग्रंथालय विभागाने पारनेर परिसरातील वाचकांसाठी पाहूणा वाचक (पावा)योजना सुरू केली असून त्यास चांगला प्रतिसाद मिळत आहे.

२१. प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम: महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांमध्ये स्वयंरोजगार निर्मिती कौशल्य विकासासाठी खालील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम चालवले जातात;

- i. Modi Script
- ii. Interview Techniques
- iii. Japanese Language
- iv. Safety in Chemistry Laboratory
- v. Vermiculture and vermicomposting
- vi. Microsoft Office Fundamentals
- vii. The First Course on Scilab
- viii. Banking Literacy
- ix. Land Surveying
- x. Mobile Repairing
- xi. Computer Repairing
- xii. Android App
- xiii. Certificate Course on MAXIMA
- xiv. Training of Sophisticated Instrument Handling
- xv. Certificate Course in German Language
- xvi. Certificate Course on Green Chemistry
- xvii. Nursery Management and Horticulture
- xviii. Journalism and IT

शरीर स्वच्छ ठेवता, मनही स्वच्छ ठेवा

विस्तारित कार्यक्रम (Extension Programmes)

१) परकीय भाषा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम:-

महाविद्यालयात इंग्रजी विभागाच्या पुढाकाराने परकीय भाषा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम वर्ग सुरु करण्यात आले आहेत. शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६मध्ये जर्मन भाषेचा वर्ग चालविण्यात आला असून पुढील शैक्षणिकवर्षापासून जर्मन सोबतच स्पॅनिश व जपानी भाषेचा वर्ग सुरु करण्याचा मानस आहे.

२) 'पर्यावरण जाणीव जागृती :-

वर्ष २००७-२००८ पासून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने एस. वाय. बी. ए./ बी. एस्सी.संगणक/ बी. एस्सी ./ बी शैक्षणिक कॉम. या वर्गासाठी पर्यावरणीय जाणीव जागृती हा सक्तीचा विषय सुरु केला. त्यानुसार पर्यावरण जाणीव जागृती हा विभाग महाविद्यालयात सुरु झाला. पर्यावरणाविषयी विद्यार्थ्यांमध्ये जाणीव जागृती व्हावी या उद्देशाने या विभागामार्फत विविध उपक्रम राबविले जातात. पर्यावरणाशी संबंधित प्रकल्प तयार करण्यासाठी मार्गदर्शन केले जाते.

३) 'एक विद्यार्थी एक झाड योजना:-

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मार्गदर्शनाखाली शैक्षणिक वर्षात २०१७-२०१८ पासून 'एक विद्यार्थी एक झाड'ही योजना राबविण्यात येत आहे. पर्यावरण संतुलनासाठी युवकांचे सहकार्य घेऊन स्थानिक परिसरात वृक्षांची लागवड करून त्यांचे संवर्धन करणे हा या योजनेचा उद्देश आहे. विद्यार्थ्यांनी ही झाडे सार्वजनिक आणि खाजगी ठिकाणी लावून जतन केली आहेत.

४) आपत्ती व्यवस्थापन:-

शैक्षणिक वर्ष २००९-२०१० पासून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने पदवी स्तरावर आपत्ती व्यवस्थापन हा विषय सक्तीचा केला आहे. आपत्तीचा सामना करण्यासाठी पूर्व प्रशिक्षण विद्यार्थ्यांना मिळावे तसेच त्यांच्यामध्ये साहस व सामर्थ्य निर्माण व्हावे या उद्देशाने हा विषय सुरु करण्यात आलेला आहे.

५) बॅचलर ऑफ होकेशनल कोर्स (B.Voc.)-

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ पासून Renewable Energy व Software Developmnet हे दोन कोर्सस सुरु करण्यात आलेले आहेत.

अन्न व प्रशासन महाराष्ट्र राज्य भेसळ प्रतिबंधन कायदा १९५४ (४) सेक्शन ७ अन्वये महाविद्यालयाच्या सभोवताली शंभर मिटर परिसरात तंबाखूशी निगडित वस्तू विशेषतः गुटखा तंबाखू, सिगारेट यांची विक्री करणे, साठा करणे, बाळगणे अथवा खाणे गुन्हा आहे.

माहिती पत्रक २०२५-२६

मायग्रेशन विषयी विद्यार्थ्यांना सूचना

दुसऱ्या महाविद्यालयात प्रथम प्रवेश घेणे. जर विद्यापीठ बदलले तरच मायग्रेशन करावे लागते. मायग्रेशनसाठी दोन टी. सी. तयार होतील. प्रथम मूळ टी. सी. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे, येथे मायग्रेशनसाठी पाठवावा लागतो.

संगणक वेबसाईट <http://migrationunipuneonline.in> ऑनलाइनफॉर्म भरल्यानंतर त्यांच्या चार प्रति महाविद्यालयाच्या कार्यालयात घेऊन येणे. मूळ टी. सी. मार्कशीटझेरॉक्स प्रत ४२ रु पोस्टेज तिकीट लावलेले पाकीट या क्रमाने प्रतिविद्यापीठाकडे पाठविल्या जातात. विद्यापीठातून तुमच्या पत्यावर मायग्रेशन पाठविले जाते.

टी. सी. ची दुबार प्रत ज्या महाविद्यालयात प्रवेश घेतला त्या कॉलेजमध्ये घेऊन जाणे.

विविध शिष्यवृत्त्या व शुल्क सवलतींची माहिती

- टीप: भारत सरकार शिष्यवृत्तीधारक विद्यार्थ्यांनी शिष्यवृत्तीसाठी आपण जमा केलेला मूळ शाळा सोडल्याचा दाखला किंवा टी.सी.ची मूळ प्रतीची मोबाईल मध्ये फोटो काढून मूळ प्रत आपले शिष्यवृत्ती ऑनलाईन फॉर्म बरोबरअपलोड करून हार्डकॉपी बरोबरझेरॉक्स प्रतसादर करावी.
- अनुक्रमणिका :
  - १) ई. बी. सी. (आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय प्रवर्गासाठी)
  - २) प्राथमिक शिक्षकांचे मुला-मुलींना मिळणारी शुल्क सवलत पी. टी. डब्ल्यू.
  - ३) माध्यमिक शिक्षकांचे मुला-मुलींना मिळणारी शुल्क सवलत एस. टी. डब्ल्यू.
  - ४) स्वातंत्र्य सैनिकांच्या मुला-मुलींना मिळणाऱ्या शैक्षणिक सवलत.
  - ५) माजी सैनिकांच्या मुला-मुलींना किंवा पत्नीला मिळणाऱ्या शैक्षणिक सवलत.
  - ६) भारत सरकार शिष्यवृत्ती (मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एन.टी./एस, बी. सी./ओ. बी. सी./ एस. टी.
  - ७) भारत सरकार शिष्यवृत्ती (मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एस. टी.
  - ८) राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज गुणवत्ता शिष्यवृत्ती (एस.सी./एन.टी./एस.बी.सी./प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी .
  - ९) राज्य सरकारची खुली गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
  - १०) राष्ट्रीय गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
  - ११) अपंग शिष्यवृत्ती
  - १२) बी.सी. फ्री शिप

वर उल्लेखलेल्या सर्व शुल्क सवलती व शिष्यवृत्त्या ह्या महाविद्यालयात शासनाच्या नियमानुसार प्राप्त होऊ शकतात. प्रत्येक शासकीय शिष्यवृत्ती व शुल्क सवलतीसाठीचे नियम, सूचना फलकावर लावल्या जातात. सूचना फलकावर निर्धारित केलेल्या दिनांकापर्यंत अर्ज करावा लागतो. तसेच कागदपत्रांची पूर्तता करावी लागते. अर्ज केला म्हणजे शिष्यवृत्ती किंवा सवलत मिळतेच असे नाही. शासकीय छाननीत मंजुरी मिळाल्यानंतर विद्यार्थ्यांची अभ्यासक्रमातील प्रगती कमी झाल्यास तो गैरहजर आढळून आल्यास त्याला मंजूर झालेली शिष्यवृत्ती किंवा शुल्क सवलत रद्द करण्यात येते. याबाबत प्राचार्यांनी घेतलेला निर्णय अंतिम राहिल.

शिष्यवृत्त्या व शुल्क सवलतींची व त्याच्या अटी, पात्रता आणि लागणाऱ्या प्रमुख कागदपत्रांची माहिती पुढे तपशीलवार दिलेली आहे.

हसा खेळा पण शिस्त पाळा

माहिती पत्रक २०२५-२६

विविध शिष्यवृत्ती माहिती

-: ई.बी.सी. विभाग :-

विविध शुल्क सवलत व शिष्यवृत्त्या	अटी व पात्रता	लागणारी प्रमुख कागदपत्रे
१) ई. बी. सी. (आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय प्रवर्गासाठी)	१) वार्षिक उत्पन्न रु.१,००,००० पेक्षा कमी असावे. २) विद्यार्थी वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण असावा. ३) विद्यार्थ्यांचे वडील हयात नसतील तर अर्ज आईने भरावा. ४) आई व वडील हयात नसतील तर ते त्यात नसल्या बाबतचे गॅझेटेड ऑफिसर अगर जबाबदार अधिकाऱ्याच्या सहीचे निवेदन सादर करावे. ५) सदरची शुल्क सवलत दोन अपत्यापर्यंत मिळते	उत्पन्नाचा दाखला फक्त तहसीलदार यांचा
२) प्राथमिक शिक्षकांचे मुलामुलींना मिळणारी शुल्क सवलत पी.टी.डब्ल्यू	१) विद्यार्थी शिक्षकाचा मुलगा/मुलगी असावी २) विद्यार्थी वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण असला पाहिजे	१)आई , वडील ज्या ठिकाणी काम करतात त्यांची नेमणूक करणाऱ्या अधिकाऱ्यांचा सहीचा दाखला २)गुण पत्रकांच्या २ सत्यप्रती
३) प्राथमिक शिक्षकांचे मुलामुलींना मिळणारी शुल्क सवलत एस.टी.डब्ल्यू	१) विद्यार्थी शिक्षकाचा मुलगा/मुलगी असावी २) विद्यार्थी वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण असला पाहिजे	१)आई , वडील ज्या ठिकाणी काम करतात त्यांची नेमणूक करणाऱ्या अधिकाऱ्यांचा सहीचा दाखला २)गुण पत्रकांच्या २ सत्यप्रती
४) स्वातंत्र्य सैनिकांच्या मुलामुलींना मिळणारी शैक्षणिक सवलत	१) हिंद सेना, गोवा मुक्ती व भूतपूर्व हैद्राबाद संस्थानात जबाबदार सरकार स्थापन करण्याबाबत ज्यांनी भाग घेतला अशांच्या मुलामुलींना, नातवांना सवलत २) मुलगा मयत झाला असल्यास त्याच्यापाल्यांना शुल्क माफी व सवलत मिळते.	१)ठराविक नमुन्यात करारनामा २)सन्मानपत्राची खरी नक्कल ३) उत्पन्नाचा दाखला ४) गुणपत्रकाच्या सत्य दोन प्रती ५) मागील वर्षी शिष्यवृत्ती मिळत नसल्यास तसा शाखा प्रमुखाकडून दाखला आणावा
५) माजी सैनिकांच्या मुला-मुलींना किंवा पत्नीसाठी असणारी शैक्षणिक सवलती	महाविद्यालयीन सर्व पात्र विद्यार्थ्यांसाठी	१)शासकीय दाखला (सैनिक) २) गुणपत्रकाच्या सत्य दोन प्रती ३) जिल्हा सैनिक बोर्डाचा विहित नमुन्यातील अर्ज
१) भारत सरकार शिष्यवृत्ती(मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एन. टी./एस.बी.सी./ओ.बी.सी.	१)मागासवर्गीय विद्यार्थी २) मागील वर्षी उत्तीर्ण ३) एकाच कुटुंबातील दोन अपत्यांना शिष्यवृत्तीमिळू शकते.	१)नवीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांना शासनाच्या वेबसाइटवर ऑनलाईन फॉर्म भरणे आवश्यक आहे. २)नुतनीकरण किंवा शैक्षणिक गॅप

	४) उत्पन्न मर्यादा रु १,००,०००/- पर्यंत	असलेल्या विद्यार्थ्यांने नूतनीकरण फॉर्म भरावा व द्वितीय किंवा तृतीयवर्षात महाविद्यालयीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयाशी संपर्क करून ऑनलाईन फॉर्म ट्रान्स्फर करावा.
--	---	--

विविध शुल्क सवलत व शिष्यवृत्त्या	अटी व पात्रता	लागणारी प्रमुख कागदपत्रे
२) भारत सरकार शिष्यवृत्ती (मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एस. सी.	उत्पन्न मर्यादा रु २,००,०००/- पर्यंत	विद्यार्थ्यांचा शिष्यवृत्तीच अर्ज कागदपत्रा अभावी परत विद्यार्थ्यांचे आयडीवर आल्यास विद्यार्थ्यांपर्यंत मेसेज येत असतो तरी विद्यार्थ्यांनी चुकीची दुरुस्तीकरून अर्ज परत महाविद्यालयाच्या खात्यावर पाठवावा. याबाबत आपणास आलेल्या मेसेजनुसार कार्यवाही करावयाची आहे.याबाबतची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची राहिल याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी तसेच Mahadbtवेबसाईटवर ज्या शिष्यवृत्तीची नावे दिलेली आहेत त्यांनी अटी व शर्तीनुसार अर्ज भरून आपला भरलेला अर्ज शिष्यवृत्तीकागदपत्रांसह शिष्यवृत्तीविभागात जमा करावा. ३)ऑनलाईन फॉर्म बरोबर खालील कागदपत्रे सोबत जोडणे आवश्यक १)जातीचा दाखला सत्यप्रत २) मागील वर्ष मा. तहसीलदार यांचा उत्पन्नाचा दाखला ३) प्रवेश पावती सत्यप्रत ४) आधारकार्ड सत्यप्रत ५) नवीन प्रवेश असल्यास शाळा सोडल्याचा दाखला सत्यप्रत ६) वडील हयात नसल्यास वडिलांचे मृत्यूचा दाखला सत्यप्रत ७)राष्ट्रीय बँकेचे पासबुक सत्यप्रत ८)शैक्षणिक खंड असल्यास मा. तहसीलदार यांचे गॅप प्रमाणपत्र ऑफिडेव्हीट टीप:-ऑनलाईन फॉर्म भरल्यानंतर विद्यार्थ्यांने आपला वर्ग, कॅटगरी, बँक खाते नंबर, शिकत असलेला वर्ग अनुदानित की विनाअनुदानित याबाबत खात्री करून आपली व पालकांची स्वाक्षरी घेऊन फॉर्म जमा करणे आवश्यक.
३) भारत सरकार शिष्यवृत्ती(मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एस. टी.	उत्पन्न मर्यादा रु २,००,०००/- पर्यंत	
४)राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज गुणवत्ता शिष्यवृत्ती (एस. सी./एन. टी./एस.बी.सी. प्रवर्गातील विद्यार्थी करिता	१)विशेष प्राविण्यासह एस. एस. सी. २) किमान गुण ७५ % व त्यापेक्षा अधिक ३)उत्पन्न मर्यादा नाही.	१)विहित नमुन्यातील अर्ज २) जातीचा दाखला विद्यार्थ्यांचा ३)गुणपत्रकाच्या दोन सत्यप्रती
५)राज्य सरकारची खुली गुणवत्ता शिष्यवृत्ती	१)एस.एस.सी.परीक्षेत किमान गुण ७५ % २) शिष्यवृत्तीचा लाभ दोन वर्षांसाठी असतो ३)उत्पन्न मर्यादा	१)विहित नमुन्यातील अर्ज २) गुण पत्रकाच्या दोन सत्यप्रती ३) मा. तहसीलदार यांच्याकडील उत्पन्नाचा दाखला

६) राष्ट्रीय गुणवत्ता शिष्यवृत्ती	१)एस.एस.सी. परीक्षेत विशेष प्राविण्य मिळवून उत्तीर्ण २)शिष्यवृत्ती कालावधी दोन वर्ष ३) उत्पन्न मर्यादा ३५,०००/- ४)एस. एस. सी. परीक्षा ज्या शाळेत उत्तीर्ण झाला आहात त्या शाळेकडून फॉर्म उपलब्ध होतात.	१)विहित नमुन्यातील अर्ज २) गुण पत्रकाच्या दोन सत्यप्रती ३) मा. तहसीलदार यांच्याकडील उत्पन्नाचा दाखला
-----------------------------------	--	--

अपंग शिष्यवृत्ती	१) ४० % पेक्षा अधिक गुण असेल २) उत्पन्नाचा दाखला	१)विहित नमुन्यातील फॉर्म २) गुण पत्रकेच्या दोन सत्य प्रती ३) मा. तहसीलदार यांचे सहीचा उत्पन्नाचा दाखला मूळ व सत्य प्रती ४) जिल्हा वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी दिलेले अपंग प्रमाणपत्र साक्षात्कृत सत्यप्रत ५)प्रवेश पावती सत्यप्रत
७) बी.सी. फ्रीशिप	१)मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना एकवेळ नापास झालेल्यांना फी सवलत मिळते. २) उत्पन्न मर्यादा १ व ६ लाखाचे दरम्यान असणे आवश्यक ३)एकाच कुटुंबातील दोनपेक्षा जास्त अपत्य असल्यास लाभ मिळणार नाही	१)वरील प्रमाणे दोन प्रतीत
८) एकलव्य अर्थिक सहाय्य योजना (फक्त पदव्युत्तर वर्गासाठी)	१) पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी २) पदवी परीक्षेत कला व वाणिज्य शाखेत किमान ६० % गुणांसह उत्तीर्ण ३) वाणिज्य शाखेत ७० % गुणांसह उत्तीर्ण	१)विहित नमुन्यातील फॉर्म २)पदवी परीक्षेचे गुणपत्रक ३)तहसीलदार उत्पन्नाचा दाखला
१०)हिंदी शिष्यवृत्ती	१) पदवी वर्गाला हिंदी विषय घेणाऱ्यासाठी २) वार्षिक परीक्षेत हिंदी विषय किमान ६० % गुण	१) गुणपत्रकाच्या २ सत्य प्रती (पाठपोठ)
११) दक्षिणा फेलोशिप	१)जो विद्यार्थी पदवी परीक्षेत प्रथम श्रेणीत आले असतील असे विद्यार्थी	१)विहित नमुन्यात अर्ज २)गुणपत्रकाच्या दोन सत्यप्रती
१२)गणित व भौतिकशास्त्रशिष्यवृत्ती	१)इ. १२वी सायन्स मध्ये गणित व भौतिकशास्त्रविषयाला किमान ६० %	१)गुणपत्रकाच्या सत्यप्रत
१३)क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती	१)किमान ६० % गुण इतर कोणतीही शिष्यवृत्ती मिळालेली नसावी (देवदासी, वारंगणा, एड्सग्रस्त, मातांच्या मुलींना विशेष प्राधान्य	१)गुणपत्रकाची सत्यप्रत २)तहसीलदार उत्पन्नाचा दाखला ३)राष्ट्रीयकृत बँकेचे पासबुक
१४)आर्थिक दुर्बल घटकातील गुणवत्ताधारक विद्यार्थ्यांना आर्थिक सहाय्य	१)तहसीलदार उत्पन्नाचा दाखला २)मागील वर्षात ६० % पेक्षा जास्त गुण आवश्यक	१)उत्पन्ना बाबतचे हमीपत्र (२०/- चे स्टॅम्पपेपरवर मा. प्राचार्य यांचे सही शिक्क्यानीशी २) गुणपत्रकाची सत्यप्रत ३) मा. तहसीलदार यांचा उत्पन्नाचा दाखला ४) राष्ट्रीयकृत बँकेचे पासबुक
१५)आर्थिकदृष्ट्यामागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना कनिष्ठ महाविद्यालयीन स्तरावर देण्यात येणारी शिष्यवृत्ती	१)माध्य. शालांत परीक्षेत किमान ५० % गुण आवश्यक २) वार्षिक उत्पन्न ३०,०००/-	१)गुणपत्रकाची सत्यप्रत २)तहसीलदार उत्पन्नाचा दाखला ३)महा. प्रवेश पावतीची सत्यप्रत ४)राष्ट्रीयकृत बँकेचे पासबुक
१६)अल्पसंख्याक समाजाच्या विद्यार्थ्यांसाठी मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती	१)रहिवासी दाखला २) किमान ५० % गुण प्राप्त ३)अर्जदार इतर कोणत्याही योजनेचा लाभधारक नसावा.	१)बँक पासबुक सत्यप्रत २)प्रवेश पावतीची सत्यप्रत ३)गुणपत्रक सत्यप्रत ४)शाळा सोडल्याच्या दाखल्याची सत्यप्रत ५)रेशन कार्ड सत्यप्रत ६) रु. १००/- च्या स्टॅम्प पेपरवर विहित नमुन्यात प्रतिज्ञापत्र

१७) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
गुणवंत विद्यार्थी शिष्यवृत्ती

१)तहसीलदार यांचा उत्पन्नाचा दाखला
२)मागील वर्षाचे परीक्षेत जास्त गुण

१)मार्कशीट २)तहसीलदार यांचा उत्पन्नाचा
दाखला ३)आधारकार्ड ४)राष्ट्रीयकृत बँकेचे
पासबुक झेरॉक्स

निसर्गावर प्रेम करणारा माणूस सदैव प्रसन्नच असतो.

	Class	Subject Code	Title of the Paper	
1	FYBA (2024NEP) SEm.I & II	Major Core	ENG101T	English for Beginners (Optional/ General English)
		Major Core	ENG101P	English for Beginners (Optional/ General English)
		GE/OE	OE 101 ENG	Mass Communication through English-I
		SEC	SEC 101 ENG	Soft Skills through English- I
		AEC	AEC 101	Developing Communicative Competence inEnglish
		Major Core	ENG151 T	English for Beginners (Optional/ General English)
		Major Core	ENG151 P	English for Beginners (Optional/ General English)
		GE/OE	OE 151 ENG	Mass Communication through English-I
		SEC	SEC 151 ENG	Soft Skills through English- I
		AEC	AEC 151	Developing Communicative Competence inEnglish
SYBA Sem.III		MJ	ENG201MJ	Appreciating Poetry
		MJP	ENG202MJP	Appreciating Poetry
		VSC	ENG221VSC	Introduction to English Language: Phonology and Morphology
		FP	ENG231FP	Field Project
		MN	ENG241MN	English for Competitive Examination
		MNP	ENG242MN P	English for Competitive Examination
		OE	OE201ENG	Business English (for Commerce Faculty)
		OE	OE202ENG	English for IT(for Science Faculty)
		IKS	ENG200IKS	Etymology of Indic Languages
		SYBA Sem.IV		MJ
MJP	ENG252MJP			Appreciating Drama
VSC	ENG271VSC			Introduction to English Language: Phonology and Morphology
CEP	ENG281CEP			Community Engagement Program
MN	ENG291MN			English for Competitive Examination
MNP	ENG292MN P			English for Competitive Examination
OE	OE251ENG			Business English (for Commerce Faculty)
SEC	ENG251SEC			English for Advertisement
TYBA (2019 Credit Pattern)				CC- Compulsory English
		SEC- 1 C&D English General Paper -III	Enhancing Employability Skills	
		DSE -1 C&D English Special Paper-III	Appreciating Novel	
		DSE-2 C&D English Special Paper - IV	Introduction to Literary Criticism	
		SEC 2 C&D	Mastering Life Skills and Life Values	
		Functional English –V	Introduction to Print Media and Writing for Mass Media and Key Competency Modules	
		Functional English –VI	Entrepreneurship Development, Project Report & Oral Communication in English: Advanced	

माहिती पत्रक २०२५- २६

मराठी विभाग

Sr. No	Semester	Paper Name	Subject Code	Title of the Paper
1	F.Y.B.A I	DSC	MAR101-T	साहित्याचे स्वरूप (निवेदनात्मक साहित्य प्रकार) अभ्यासपुस्तक: “मन में है विश्वास “(लेखक – विश्वास नांगरे पाटील)
		SEC	SEC-101 MAR	उपयोजित मराठी लेखनकौशल्ये
		OE	OE -101-MAR	व्यक्तिमत्व विकास आणि भाषा
	F.Y.B.A II	DSC	MAR-151-T	साहित्याचे स्वरूप (काव्यात्म साहित्य प्रकार) अभ्यासपुस्तक : ‘गीतमाला ‘(संपादित गीतसंग्रह)
		SEC	SEC-151-MAR	व्यावसायिक मराठी लेखनकौशल्ये
		OE	OE-151-MAR	व्यावहारिक मराठी
2	S.Y.B.A III	MJ	MAR-201-MJ	साहित्यविचार
		MJP	MAR-202-MJP	साहित्यविचार : प्रात्यक्षिक
		VSC	MAR-221-VSC	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन
		FP	MAR-231-FP	क्षेत्रीय प्रकल्प
		MN	MAR-241-MN	मराठी साहित्य : प्रवासवर्णन
		MNP	MAR-242-MNP	प्रवासवर्णनपर सर्जनात्मक लेखन आणि विचार : प्रात्यक्षिक
		OE	OE-201-MAR	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन
		IKS	MAR-200-IKS	लोककथांमधील भारतीय ज्ञान परंपरा अभ्यासपुस्तक – ‘ निवडक गोष्टींच्या गुहेत ‘
		AEC	AEC-251-MAR	भाषा आणि जीवनव्यवहार
	S.Y.B.A IV	MJ	MAR-251-MJ	साहित्य - समीक्षा
		MJP	MAR-252-MJP	साहित्य समीक्षा : प्रात्यक्षिक
		VSC	MAR-271-VSC	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन : प्रात्यक्षिक
		CEP	MAR-281-CEP	समाज सहयोगीता प्रकल्प
		MN	MAR-291-MN	मराठी भाषेचे स्वरूप व लेखन
		MNP	MAR-292-MNP	मराठी भाषेचे स्वरूप व लेखन : प्रात्यक्षिक
		OE	OE-251-MAR	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन : प्रात्यक्षिक
		SEC	SEC-251-MAR	भाषेची प्रगत लेखनकौशल्ये
		AEC	AEC-251-MAR	भाषा आणि संवादकौशल्ये
3	T.Y.B.A-V	मराठी जनरल	-----	भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार: प्रवासवर्णन
4	T.Y.B.A-VI	मराठी जनरल	-----	भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार: कविता
5	T.Y.B.A-V	मराठी विशेषस्तर	-----	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास: प्रारंभ ते इ.स १६००
6	T.Y.B.A-VI	मराठी विशेषस्तर	-----	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास: प्रारंभ ते इ.स १६०१ ते इ.स १८१७
7	T.Y.B.A-V	मराठी विशेषस्तर	-----	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: भाग १
8	T.Y.B.A-VI	मराठी विशेषस्तर	-----	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: भाग २
9	T.Y.B.A-V	मराठी SEC2C	-----	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये: भाग १

10	T.Y.B.A-VI	मराठी SEC2D	-----	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये: भाग २
11	T.Y.B.A-V	मराठीMIL	-----	
12	T.Y.B.A-VI	मराठीMIL	-----	

आवड आणि आत्मविश्वास असेल तरच कठलीही गोष्ट अवघड नसते

माहिती पत्रक २०२५- २६

हिंदी विभाग

अ.क्र.	वर्ग	सेमिस्टर	कोर्स क्र.	विषयाचा कोड	पेपरचे शीर्षक		
1	प्रथम वर्ष बी.ए.	I	DSC	HIN : 101	हिंदी काव्य तथा कहानी साहित्य T		
			DSC	HIN : 102	हिंदी काव्य तथा कहानी साहित्य वाचन और प्रस्तुती P		
			GE/OE	HIN : 103	हिंदी कविता और कहानी		
			SEC	HIN : 104	भाषा शिक्षण कौशल		
		II	DSC	HIN : 201	हिंदी निबंध तथा एकांकी साहित्य		
			DSC	HIN : 202	हिंदी निबंध तथा एकांकी साहित्य वाचन और प्रस्तुती P		
			GE/OE	HIN : 203	हिंदी भाषा कौशल		
			SEC	HIN : 204	हिंदी कम्प्युटिंग		
2	द्वितीय वर्ष बी.ए.	III	MJ	HIN-201-MJ	हिंदी साहित्य का इतिहास		
			MJP	HIN-202-MJP	हिंदी साहित्य का इतिहास प्रत्यक्ष कार्य		
			VSC	HIN-221-VSC	अनुवाद : स्वरूप और भेद		
			FP	HIN-231-FP	क्षेत्र परियोजना		
			MN	HIN-241-MN	हिंदी लघुकथा		
			MNP	HIN-242-MNP	लघुकथा लेखन प्रत्यक्ष कार्य		
			OE/GE	OE-201-HIN	हिंदी गीत और एकांकी		
			IKS	HIN-200-IKS	हिंदी भक्ति काव्य		
			AEC	AEC-201-HIN	हिंदी भाषा क्षमता संवर्धन भाग – I		
		IV	MJ	HIN-251-MJ	भारतीय काव्यशास्त्र		
			MJP	HIN-252-MJP	भारतीय काव्यशास्त्र प्रत्यक्ष कार्य		
			VSC	HIN-271-VSC	अनुवाद व्यवहार		
			CEP	HIN-281-CEP	सामुदायिक सहभागिता कार्यक्रम		
			MN	HIN-291-MN	भारतीय बाल कहानियाँ		
			MNP	HIN-292-MNP	बाल कहानियाँ लेखन		
			OE/GE	OE-251-HIN	हिंदी गीत और एकांकी लेखन		
			SEC	HIN-251-SEC	व्यावहारिक हिंदी		
			AEC	AEC-251-HIN	हिंदी भाषा क्षमता संवर्धन भाग – II		
3	तृतीय वर्ष बी.ए.	V	CC-1E(G-3)		कथेतर विधाएं		
			SEC-2C		पटकथा लेखन		
					DSE-1C(S-3)		हिंदी साहित्य का इतिहास (आदिकाल, भक्तिकाल, रीतिकाल का सामान्य परिचय)
					DSC-2B(S-4)		भाषा विज्ञान (सामान्य परिचय)
			VI	CC-1E(G-3)		गजल विधा और पत्राचार	
		SEC-2D			साहित्य और फिल्मंतरण		
					DSE-1C(S-3)		हिंदी साहित्य का इतिहास(आधुनिक काल सामान्य परिचय)
					DSC-2B(S-4)		हिंदी भाषा और उसका विकास

संतापी मनष्य स्वतःलाच शिक्षा करुन घेतो- टी फ्युलर

माहिती पत्रक २०२५- २६

अर्थशास्त्र विभाग

1	F.Y.B.A I	DSC	ECO 101 T	Indian Economy-I [2T]
		DSC	ECO 102 P	Indian Economy-II [2P]
		GE / OE	OE-101-ECO	Indian Economic Policy - I
		SEC	SEC-101- ECO -	Tourism Economic
	F.Y.B.A II	DSC	ECO 151	. ECO 151 T Indian Economy-III [2T]
		DSC	ECO 152 P	Indian Economy-IV
		GE / OE	OE-151-ECO	Indian Economic Policy - II
		SEC	SEC-151- ECO -	Agribusiness
2	S.Y.B.A. III	MJ	ECO201MJ	Micro Economics
		MJP	ECO202MJP	Micro Economics – Practical
		VSC	ECO221VSC	Financial Literacy
		VSC	ECO222VSC	Basic Statistics
		IKS	ECO201IKS	Economics Of Kautilya
		FP	ECO231FP	Socioeconomics Survey
		MN	ECO241MN	Public Economics
		MNP	ECO242MNP	Public Economics - Practical
	S.Y.B.A.IV	OE	OE201ECO	Introduction to Stock Market
		MJ	ECO251MJ	Macro Economics
		MJP	ECO252MJP	Macro Economics – Practical
		VSC	ECO271VSC	Financial Literacy- Practical
		VSC	ECO272VSC	Basic Statistics- Practical
		CEP	ECO281CEP	Community Engagement
		SEC	ECO251SEC	Basics of Research Methodology
		MN	ECO291MN	Banking and Finance
3.	T.Y.B.A-V	Economics General	-	Indian Economic Development -V
	T.Y.B.A-VI	Economics General	-	Indian Economic Development -VI
	T.Y.B.A-V	Economics Special	-	International Economics -V
	T.Y.B.A-VI	Economics Special	-	International Economics -VI
	T.Y.B.A-V	Economics Special	-	Public Finance –V
	T.Y.B.A-VI	Economics Special	-	Public Finance –VI
	T.Y.B.A-V	Economics SEC -3A		Business Management -V
	T.Y.B.A-VI	Economics SEC -3A		Business Management –VI (Project)

शहाणे लोक रोग बरा व्हावा म्हणून व्यायामावर अवलंबून राहतात- ड्रायडेन

माहिती पत्रक २०२५- २६

राज्यशास्त्र विभाग

अ.क्र.	वर्ग	कोर्सक्र.	विषयाचाकोड	पेपरचेशीर्षक
1	प्रथमवर्षबी.ए.	DSC	POL-101-T	Introduction to Political Science – I
		DSC	POL-102-P	Political Science – Practical - I
		OE	OE-101-POL	Good Citizenship
		SEC	SEC-101-POL	SEC-101-POL Communicati on Skills
		DSC	POL-151-T	POL-151-T Introduction to Political Science - II
		DSC	POL-152-P	POL-152-P Political Science – Practical – II
		OE	OE-151-POL	Good Citizenship - Practical
		SEC	SEC-151-POL	Communicati on Skills - Practical
2	प्रथमवर्षबी.ए./बी.कॉम/ बी.एस्सी.	Compulsory Add on Audit Course (2 Credit)	12999	Democracy, Election and Governance
3	द्वितीयवर्षबी.ए. Sem.III	MJ	POL 201 MJ	Indian Political Thinkers
		MJP	POL 202 MJP	Indian Political Thinkers - Practical
		VSC	POL 221 VSC	Political Assistance
		VSC	POL 222 VSC	Political Communication & Media
		OE	OE 231 FP	Political Science Field Project
		IKS	POL 201 IKS	Indian Political Thoughts
		MN	POL 241 MN	Rural LSG in Maharashtra
		MNP	POL242 MNP	Rural LSG in
		OE	OE 201 POL	District Administration Thinkers
	द्वितीयवर्षबी.ए. Sem.IV	MJ	POL 251 MJ	Western Political Thinkers
		MJP	POL 252 MJP	Western Political Thinkers – Practical
		VSC	POL271VSC	Political Assistance - Practical
		VSC	POL272VSC	Political Communication & Media – Practical
		CEP	POL281 CEP	Political Science –CommunityEngagement Programme
		MN	POL 291 MN	Urban LSG in Maharashtra
		MNP	POL292 MNP	Urban LSG in Maharashtra -Practical
		OE	OE 251 POL	District Administration -Practical
		OE	OE 252POL	Human Rights - Practical
SEC	SEC251POL	Political Science – Critical Thinking		

4	तृतीयवर्षबी.ए.	CC-1E(G-3)	35164	Local self Government in Maharashtra	
		SEC-2C	35164	Samyukta Maharashtra Movement	
		DSE-1C(S-3)	35161	Public Administration	
		DSE-2B(S-4)	36162	International Relations	
		CC-1E(G-3)	36164	Local Self Government in Maharashtra	
		SEC-2D	36165	Samyukta Maharashtra Movement	
		DSE-1C(S-3)	36161	Public Administration	
			DSE-2B(S-4)	36162	International Relations
5	द्वितीय वर्ष .एम. ए./एम.कॉम/एम.एस्सी.	III	Compulsory Add on Audit Course (2 Credit)		Introduction to Constitution

वीरांच्या शौरगाथेला येणारा सुगंध म्हणजे कीर्ती – सॉक्रेटीस

भूगोल विभाग

Sr. no	Class	कोर्सक्र.	Course Code	Title of the course
1	F.Y.B.A Sem.I.	DSC	GEO-101-T	Introduction to Physical Geography
		DSC	GEO-102-P	Practicals in Physical Geography
		OE	OE-101-GEO	Geography of Tourism
		SEC	SEC-101-GEO	Introduction to Water analysis
	Sem.II	DSC	GEO-151-T	Introduction to Human Geography
		DSC	GEO-152-P	Practicals in Human Geography
		OE	OE-151-GEO	Practicals in Tourism Geography
		SEC	SEC-151-GEO	Practicals in Water Analysis
2	SYBA Sem.III	MJ	GEO -201-MJ	Fundamentals of Geomorphology
		MJP	GEO -202 -MJP	Practicals in Fundamentals of Geomorphology
		VSC	GEO-221- VSC	Introduction to Cartography
		VSC	GEO -222- VSC	Introduction to Surveying
		FP	GEO - 231 - FP	Field Visit and Report Writing
		MN	GEO - 241 - MN	Physical Geography of India
		MNP	GEO - 242 - MNP	Practicals in Map Reading
		OE	OE-201- GEO	Political Geography
	SYBASem.IV	IKS	GEO-201 - IKS	Indian Geographical Knowledge
		MJ	GEO -251 –MJ	Introduction to Population and Settlement Geography
		MJP	GEO- 252 - MJP	Practicals in Population and Settlement Geography
		VSC	GEO - 271- VSC	Practicals in Cartography
		VSC	GEO - 272 -VSC	Practicals in Surveying
		CEP	GEO - 281- CEP	Community Engagement Programme
		MN	GEO - 291 - MN	Physical Geography of Maharashtra
		MNP	GEO - 292 - MNP	Practicals in Weather Observation
		OE	OE-251 GEO	Introduction to GPS
		SEC	SEC251- GEO	Practical In Fundamentals of Statistics
3	T.Y.B.A	I	Gg-310- (A)(Gen-3)	Geography of Disaster Management-I
			Gg-320 - (A) (S-3)	Geography of India-I
			Gg-301 - (A) (S-4)	Practical Geography –I (Techniques of Spatial Analysis)
			SEC 2 C	Research Methodology-I
		II	Gg-310- (B)(Gen-3)	Geography of Disaster Management-II
			Gg-320 - (B) (S-3)	Geography of India-II
			Gg-301 - (B) (S-4)	Practical Geography -II (Techniques of Spatial Analysis, Surveying and Excursion/Village/Project Report)
			SEC 2 D	Research Methodology-II

जीवनात शांती असणारे उत्तम औषध म्हणजे विस्मरण- जेम्स बीट्टी

माहिती पत्रक २०२५- २६

इतिहास विभाग

अ.क्र.	वर्ग	कोर्सक्र.	विषयाचाकोड	पेपरचेशीर्षक
1	FYBA Sem.I,II	MJ	HIS 101 MJ(T)	Indian National Movement (1857-1920)
		MJP	HIS 102 MJP(P)	Indian National Movement (1857-1920)
		GE/OE	OE H 101	Glimpses of Modern India- I
		SEC	HIS - 101- SEC	Introduction to Archeology OR Art and Architecture in Early India
		IKS	IKS 101 HIS	History of Knowledge Production in India (Generic)
		MJ	HIS 151 MJ (T)	Indian National Movement (1920-1950)
		MJP	HIS 152 MJP(P)	Indian National Movement (1920-1950)
		GE/OE	OE 151 HIS	Glimpses of Modern India- II
		SEC	SHIS -151- SEC	Introduction to Museums OR Art and Architecture in Medieval India
2	SYBA SEM.III	MJ	HIS-201- MJ	History of the Marathas (1630-1707)
		MJP	HIS-202- MJP	History of the Marathas (1630-1707) PRACTICAL
		VSC	HIS-221- VSC	Historical Content Creation
		FP	HIS-231- FP	Field Project
		MN	HIS-241- MN	Social Reformers in 19th century Maharashtra
		MNP	HIS-242- MNP	Social Reformers in 19th century Maharashtra PRACTICAL
		OE	OE-201- HIS	Glimpses of Modern Maharashtra
		IKS	HIS-200- IKS	Historical Knowledge Production in Pre-Colonial India
	SYBA== Sem.IV	MJ	HIS251-MJ	History of the Marathas (1707-1818)
		MJP	HIS252- MJP	History of the Marathas (1707-1818) PRACTICAL
		VSC	HIS271- VSC	Digital Content Creation
		CEP	HIS281- CEP	CEP
		MN	HIS291-MN	Social Reformers in 20th Century Maharashtra
		MNP	HIS292- MNP	Social Reformers in 20th Century Maharashtra – PRACTICAL
		OE	OE251- HIS	Glimpses of Modern Maharashtra PRACTICAL
		SEC	SEC-251- HIS	Introduction to Indian Numismatics OR
		SEC	SEC-261- HIS	Art and Architecture in Modern Maharashtra
3	तृतीय वर्ष बी.ए.	CC-3 (3)	35174	Indian National Movement(1885-1947)
		SEC 2C (2)	35177	Research paper writing
		DSE 3C (3)	35171	Introduction to Historiography
		DSE 4D	35172	Maharashtra in 19 Century

	(3)		
	CC-4 (3)	36174	India after Independence
	SEC 2D (2)	36177	Heritag Mangement
	DSE 4D (3)	36172	Maharashtra in the 20 th Century
			36171 Applied History.

मन मोकळे असावे पण जिभ मात्र मोकळी असू नये

माहिती पत्रक २०२१- २६

Commerce Faculty

F.Y.B. Com (NEP 2020)

Sem-I			Sem -II		
Sr. No	Subject Code	Subject	Sr. No	Subject Code	Subject
1	AEC101	Mastering English for Professional Purposes-I	1	FAC121T	Financial Accounting-II
2	CMA102T	Basics of Cost and Management Accounting and Material Accounting-I	2	ILO122T	Inventory, Labour, and Overhead Accounting – II
3	FAC101T	Financial Accounting-I	3	MSE129T	Market Structure and Welfare Economics
4	IBE109T	Introduction To Behavioural Economics	4	SEC121COM	Business Accounting-II
5	SEC111COM	Business Accounting-I	5	AEC-121	English-II
6	VEC-101-T	Environmental Education-I	7		

S.Y.B. Com (Semester Pattern From 2020-21)

Sem -III			Sem -IV		
Sr. No.	Subject Code	Subject	Sr. No.	Subject Code	Subject
1	CA201-T	Corporate Accounting-I	1	CA251-T	Corporate Accounting-II
2	MOC203-T	Methods of Costing-I	2	MOC253-T	Methods of Costing-I
3	IBS207-T	Indian Banking System-I	3	IBS257-T	Indian Banking System-II
4	ME241-T	Macro Economics	4	ME291-T	Monetary Economics
5	CA221-P	Computerised Accounting-I	5	CA271-P	Computerised Accounting-II
6	-	Marathi/Hindi	6	-	Marathi/Hindi
7	CSAI232IKS-T	Costing System in Ancient India	7	CEPP282	Community Engagement Project in Cost & Management Accounting
8	ABSI236IKS-T	Ancient Banking System in India	8	BFI286CEPP	Community Engagement Project in Banking Finance & Insurance
9	CMA232FP-P	Field Project in Cost & Management Accounting	9	SEC251COM	Goods & Services Tax Account
10	BFI236FP-P	Field Project in Banking, Finance & Insurance	10	OE	All Science Subjects
11	OE	All Science Subjects			

T.Y.B. Com (Semester Pattern From 2021-22)

Semester- V			Semester-VI		
Sr. No	Subject Code	Name of Subject	Sr. No	Subject Code	Name of Subject
1	351	Business Regulatory Framework	1	261	Business Regulatory Framework-II
2	352	Advanced Accounting – I	2	262	Advanced Accounting – II
3	353	Indian & Global Economic Development-I	3	263	Indian & Global Economic Development-II

4	354	Auditing	4	264	Taxation
5	355-B	Banking and Finance-Special Paper II	5	265	Banking and Finance-Special Paper II
6	356-B	Banking and Finance-Special Paper III	6	266	Banking and Finance-Special Paper III

- प्रथम वर्ष वाणिज्य १) या वर्षासाठी एकूण सात विषय घेणे आवश्यक आहे. २) अकॉटन्सी या विषयाच्या गुणांची विभागणी ३० गुण सत्रांत परीक्षा, २० गुण प्रात्यक्षिक परीक्षा, ५० गुण वार्षिक परीक्षा असे असून बाकी पाच विषयासाठी ३० गुण सत्रांत परीक्षा व ७० गुण असे राहिल.
- दिव्तीय वर्ष वाणिज्य :- १) या वर्षासाठी एकूण सहा विषय घेणे आवश्यक आहे. २) बँकिंग & फायनान्स आणि Cost & Works Accounting विषयाच्या गुणांची विभागणी ३० गुण सत्रांत परीक्षा, २० गुण प्रात्यक्षिक परीक्षा आणि ५० गुण वार्षिक परीक्षा असे लिहून बाकी चार विषयांसाठी ३० गुण सत्रांत आणि परीक्षा आणि ७० गुण वार्षिक परीक्षा अशी राहिल.
- तृतीय वर्ष वाणिज्य - १) या वर्षासाठी एकूण सहा विषय घेणे आवश्यक आहे. Auditing, Taxation, Banking and Finance II and Banking and Finance III तसेच Cost & Works Accounting-II & Cost & Works Accounting-III या विषयाची गुण विभागणी २० गुण सत्रांत परीक्षा, २० गुण प्रात्यक्षिक परीक्षा आणि ६० गुण वार्षिक असे बाकी तीन विषयांसाठी -२० गुण सत्रांत परीक्षा व ८० गुण वार्षिक परीक्षा असे राहिल.
- सूचना: प्रथम व दिव्तीय वर्षाकरिता २ थिअरी आणि एक प्रक्टिकल ए.टी.के.टी. ची सवलत मिळते. प्रथम वर्षाचे वरीलप्रमाणे ३ विषय राहिल्यास दिव्तीय वर्षात प्रवेश मिळू शकतो. तसेच वरीलप्रमाणे ३ विषय राहिल्यास तृतीय वर्षात प्रवेश मिळू शकतो. परंतु प्रथम वर्षाचे सर्व विषय सुटल्याशिवाय तृतीय वर्षात प्रवेश मिळत नाही.

Science Faculty

Course Structure: B.Sc Physics

Sr. No.	Class	Sem-ester	Subject Code	Subject Name	Credit	
1			PHY-101-T	Fundamental of Physics-I	2	
			PHY-102-P	General Physics Lab-I	2	
			SEC- 101- P	Experiment Skills in Physics	2	
			VEC-101-T	Environmental Education-I	2	
			OE-101-T	Physics of Daily Life	2	
		Sem II	PHY-151-T	Fundamental of Physics-II	2	
			PHY-152-P	General Physics Lab-II	2	
			SEC-154-PHY:	Basic Lab Electric Devices and Circuits	2	
			VEC-151-EVS	Environmental Education-II	2	
			OE-152-P	Maintenance and Repairing of Physics Lab Equipment	2	
2	S.Y.B.Sc.	Sem III	PHY 201 MJ	Mathematical Physics-I	2	
			PHY 202(A) MJ	Electronics	2	
			PHY 221 VSC P	Introduction to Computational Physics-I	2	
			PHY 201 IKS	India's Contribution to Physics	2	
			PHY 241 MN	Applied Physics-I	2	
			PHY 242 MNP	Applied Physics Lab-I	2	
			OE-221-PHY	Eco-friendly Energy for Modern Living	2	
				Field Project (FP)	2	
			PHY 203 MJP	General Physics Lab-III	2	
				Co-Curricular Course (CC)	2	
		Sem IV	PHY 251 MJ	Oscillation, Waves and Sound	2	
			PHY 252 MJ	Optics	2	
			PHY 271 VSC P	Introduction to Computational Physics-II	2	
			PHY 291 MN	Applied Physics-II	2	
			PHY 292 MNP	Applied Physics Lab-II	2	
			OE-271-PHY	Li-Battery - Repairing and Maintenance	2	
			SEC-254-PHY	Technical Design and Drawing of Electronic Circuit	2	
				Community Engagement Program (CEP)	2	
			PHY 253 MJP	General Physics Lab-IV	2	
				Co-Curricular Course (CC)	2	
3	T.Y.B.Sc.	Sem V	35121	PHY-351 Mathematical Method In Physics - II	2	
			35122	PHY-352 Electrodynamics	2	
			35123	PHY-353 Classical Mechanics	2	
			35124	PHY-354 Atomic and Molecular Physics	2	
			35125	PHY-355 Computational Physics	2	
			35126 B	PHY-356B Elements of Material Science	2	
			351210 G	PHY-3510(G) Skill Enhancement Course - I : Python Programming	2	
			351211 K	PHY-3511(K)Skill Enhancement Course - II : Physics Workshop Skill	2	
			35127	PHY-357 Phy Lab-3A	2	
			35128	PHY-358 Phy Lab-3B	2	
			35129	PHY-359 Project -I	2	
			Sem VI	36121	PHY-361)Solid State Physics	2
				36122	PHY-362) Quantum Mechanics	2
				36123	PHY-363)Thermodynamics and Statistical Physics	2
		36124		PHY-364)Nuclear Physics	2	
		36125 A		PHY-365) (A) Electronics - II	2	
		36126 S		PHY-366 (S)Lasers	2	
		361210X		PHY-3610(X) SEC Solar PV System	2	
		361211AC		PHY-3611(AC)SEC Radiation Physics	2	
		36127	1) PHY-367 Physics Laboratory-4A	2		
		36128	PHY-368 Physics Laboratory-4B	2		
		36129	11) PHY-369 Project -II	2		

Course Structure: M.Sc Physics

4	M.Sc-I	Sem I	PHY- 501 MJ	1) Mathematical Methods for Physics	2	
			PHY -502 MJ	2) Statistical Physics	2	
			PHY -503 MJ	3) Classical Physics	2	
			PHY -504 MJ	4) Quantum Physics	4	
			PHY- 511 MJ	5)Computational Physics	2	
			PHY- 511 MJP	6)Computational Physics	2	
			PHY -541 MN	7)Research Methodology	2	
			PHY -541 MNP	8)Research Methodology	2	
			PHY -505 MJP	9)Basic Physics Laboratory-I (BPL-I)	4	
			33191	10)Human Rights -I	Grade	
			33192	11)Introduction to Cyber Security	Grade	
	Sem II	PHY 551 MJ	1)Solid State Physics	4		
		PHY 552 MJ	2)Electrodynamics	2		
		PHY 553 MJ	3)Atomic and Molecular Physics	2		
		PHY 554 MJ	4)Basic Electronics	2		
		PHY 555 MJP	5)Basic Physics Laboratory-II (BPL-II)	4		
		PHY 564 MJ	6)Laser Physics	2		
		PHY 564 MJP	7)Laser Physics	2		
		PHY 581 OJT	8)On Job Training	4		
20291		9)Human Rights -II	Grade			
5		M.Sc-II	Sem III	PHY 601 MJ	1)Nuclear Physics	4
	PHY 602 MJ			2)Fundamental Physics of Thin Films	4	
	PHY 606 MJ			3)Physics of Nanomaterials	2	
	PHY 611 MJ			4)Radiation Physics	2	
	PHY 611 MJP			5)Radiation Physics	2	
	PHY 607 MJP			6)Special Major Core Laboratory-I (SMCL-I)	4	
	PHY 631RP			7)Research Project-I	4	
	394			8)Skill Development- I	Grade	
	Sem IV			PHY 651 MJ	1)Advanced Functional Materials	4
				PHY 652 MJ	2)Advanced Physics of Thin Films	4
				PHY 656 MJP	3)Special Major Core Laboratory-II (SMCL-II)	4
		PHY 657 P	4)Research Project -II	6		
		PHY 661 MJ	5)Data Interpretation and Analysis	2		
		PHY 661 MJP	6)Data Interpretation and Analysis	2		
		494	7)Skill Development - II	Grade		

Course Structure: B.Sc. Chemistry

Sr. No	Class	Sem-ester	Subject Code	Subject Name	Credit
1	FY. B. Sc	I	CHE-101-T	Fundamentals of Chemistry-I	2
			CHE-102-P	Chemistry Practical-I	2
			SEC-101-CHE (A)-P	Chemistry Laboratory Skills-I	2
			OE-101-CHE (B)-T	Chemistry for Competitive Examination-I	2
		II	CHE-151-T	Fundamentals of Chemistry-II	2
			CHE-152-P	Chemistry Practical-II	2
			SEC-151-CHE (A)-P	Chemistry Laboratory Skills-II	2
			OE-151-CHE (B)-T	Chemistry for Competitive Examination-II	2
2	SY	I	CHE-201-T MJ	Physical Chemistry	2
			CHE-202-T MJ	Inorganic Chemistry	2
			CHE-203-P MJP	Chemistry Practical	2
			CHE-221-T VSC	Industrial Chemistry	2
			CHE-241-T MN	Physical and Inorganic Chemistry	2
			CHE-242-P MNP	Physical and Inorganic Chemistry Practical	2
			IKS-201- -IKS-T	Ancient Indian Chemistry	2
			OE -202-T-CHE (B)	Diary Chemistry	2
		II	CHE-251-T MJ	Organic Chemistry	2
			CHE-252-T MJ	Analytical Chemistry	2
			CHE-253-P MJP	Chemistry Practical	2

			CHE-271-P VSC	Industrial Chemistry Practical	2
			CHE-291-T MN	Organic and Analytical Chemistry	2
			CHE-292-P MNP	Organic and Analytical Chemistry Practical	2
			SEC-201- P CHE (A)	Basic Software in Chemistry	2
			OE-251-T-CHE (B)	Agricultural Chemistry	2
3	TY	I	CH-501	Physical Chemistry	2
			CH-502	Analytical Chemistry	2
			CH-503	Physical Chemistry Practical	2
			CH-504	Inorganic Chemistry	2
			CH-505	Industrial Chemistry	2
			CH-506	Inorganic Chemistry Practical	2
			CH-507	Organic Chemistry	2
			CH-508	Introduction to Biomolecules	2
			CH-509	Organic Chemistry Practical	2
			CH-510B	Medicinal Chemistry	2
		CH-511A	Environmental Chemistry	2	
		II	CH-601	Physical Chemistry	2
			CH-602	Physical Chemistry	2
			CH-603	Physical Chemistry Practical	2
			CH-604	Inorganic Chemistry	2
			CH-605	Inorganic Chemistry	2
			CH-606	Inorganic Chemistry Practical	2
			CH-607	Organic Chemistry	2
			CH-608	Introduction to Biomolecules	2
			CH-609	Organic Chemistry Practical	2
CH-610B	Introduction to Forensic Science		2		
CH-611A	Analytical Chemistry	2			

Course Structure: M.Sc. Chemistry

4	MSc-I Organic	I	CHEO-501	Physical Chemistry-I	4			
			CHEO-502	Inorganic Chemistry-I	2			
			CHEO-503	Organic Chemistry-I	4			
			CHEO-504	Physical Chemistry Practical-I	4			
			CHEO-505	Inorganic Chemistry Practical-I	4			
			CHEO-506	Organic Chemistry Practical-I	4			
			CHEO-507 (B)	Chemistry of Nanomaterials	2			
			CHEO-508	Research Methodology	4			
		II	CHEO-551	Physical Chemistry-II	2			
			CHEO-552	Inorganic Chemistry-II	4			
			CHEO-553	Organic Chemistry-II	4			
			CHEO-554	Physical Chemistry Practical-II	4			
			CHEO-555	Inorganic Chemistry Practical-II	4			
			CHEO-556	Organic Chemistry Practical-II	4			
			CHEO-557 (D)	Nuclear & Radiation Chemistry	2			
			CHEO-558	On the Job Training/ Internship	4			
			5	MSc-I Analytical	I	CHEA-501	Physical Chemistry-I	4
						CHEA -502	Inorganic Chemistry-I	4
CHEA -503	Organic Chemistry-I	2						
CHEA -504	Physical Chemistry Practical-I	4						
CHEA -505	Inorganic Chemistry Practical-I	4						
CHEA -506	Organic Chemistry Practical-I	4						
CHEA -507 (B)	Chemistry of Nanomaterials	2						

		II	CHEA -508	Research Methodology	4			
			CHEA -551	Physical Chemistry-II	2			
			CHEA -552	Inorganic Chemistry-II	4			
			CHEA -553	Organic Chemistry-II	4			
			CHEA -554	Physical Chemistry Practical-II	4			
			CHEA -555	Inorganic Chemistry Practical-II	4			
			CHEA -556	Organic Chemistry Practical-II	4			
			CHEA -557 (D)	Organic Chemistry (Pericyclic and Photochemistry)	2			
			CHEA -558	On the Job Training/ Internship	4			
			6	MSc-II Organic	I	CHO- 601	Organic Reaction Mechanism & Stereochemistry	4
CHO- 602	Advanced Spectroscopic Methods in Structure determination	4						
CHO-603	Heterocyclic Chemistry	2						
CHO-610 (A)	Synth. methods in Org. Chemistry	2						
CHO-610 (C)	Medicinal Chemistry	2						
CHO-604	Organic Synthesis Experiments	4						
CHO-605	Ternary Mixture Separation	4						
CHO-636 RP	Research Project	4						
II	CHO-651	Chem. of Natural Products			4			
	CHO- 652	Advanced Synthetic Organic Chemistry			4			
	CHO- 655(A)	Asymmetric Synthesis			2			
	CHO-655 (C)	Industrial Org. Chem.			2			
	CHO-653	Convergent & Divergent Org. Synthesis			4			
	CHO-654	Green Chemistry Experiments			4			
	CHO-656 RP	Research Project			6			
	7	MSc-II Analytical			I	CHA- 601	Thermal and Extraction Techn. in Analytical Chemistry	4
						CHA- 602	Advanced Chromatographic Method of Chemical Analysis	4
						CHA- 603	Applied Electro-analytical Techniques	4
CHA-606(A)			Analytical Methods to Examining Water & Soil	2				
CHA-604 P			Advanced Instrumental Methods of Chemical Analysis	4				
CHA-605 P			Analytical Method Development	4				
CHA-631 RP			Research Project	4				
II			CHA- 651	Applied Analytical Spectroscopy	4			
			CHA- 652	Chemical Methods of Pharmaceutical Quality Control	4			
			CHA-655(B)	Automation and Sensor	2			
			CHA-655(C)	Analytical Techniques for Polymer Characterization	2			
			CHA-653 P	Pharmaceutical Analysis	4			
			CHA-654 P	Methods of Food Quality Determination	4			
			CHO-681 RP	Research Project	6			

Course Structure: B.Sc. Mathematics

Sr. No.	Class	Sem-ester	Subject Code	Subject Name	Credit
1	F.Y.B.Sc	I	MTS-101-T	Algebra and Calculus I	2
			MTS-102-P	Practical based on Algebra and Calculus I	2
			OE-101-MTS(Other Faculty)	Basic Mathematics I	2
			SEC-101 MTS	Python I (P)	2
		II	MTS-151-T	Algebra and Calculus II	2
			MTS-152-P	Practical based on Algebra and Calculus II	2
			OE-151-MTS(Other Faculty)	Basic Mathematics I	2
			SEC-151 MTS	Python II(P)	2
2	S.Y.B.Sc	III	MTS-201MJ	Calculus of several Variables	2
			MTS-202MJ	Laplace Transform and its Applications	2
			MTS-203 MJP	Practical on Calculus of several Variables & Laplace Transform	2
			MTS-241 MN	Mathematics for Computer Science I	2
			MTS-242 MN	Practical on Mathematics for Computer Science I	2
			IKS-101 MTS	Indian Knowledge System- Mathematics	2
			MTS-221 VSC	Foundation of Mathematics	2
			OE-201 MTS(A)	Mathematics for Competitive Exams I	2
		IV	MTS-251 MJ	Linear Algebra	2
			MTS-252 MJ	Vector Calculus	2
			MTS-254 MJP	Practical on Linear Algebra and Vector Calculus	2
			SEC-251 MTS	Latex	2
			MTS-291 MN ©	Mathematics for Computer Science II	2
			MTS-292 MN	Practical on Mathematics for Computer Science I	2
			OE-251 MTS	Mathematics for Competitive Exams II	2
			MTS-271 VSC	R Programming	2
3	T.Y.B.Sc	V	MT 351	Metric Space	2
			MT 352	Real Analysis I	2
			MT 353	Group Theory	2
			MT354	Ordinary Differential Equation	2
			MT 355(A)	Operation Research	2
			MT 356 (B)	Number Theory	2
			MT 357	Practical Course Lab I	2
			MT 358	Practical Course Lab II	2
			MT 359	Practical Course Lab III	2
			MT 3510	Programming in Python I	2
			MT 3511	Latex for Scientific Writing	2
		VI	MT 361	Complex Analysis	2

			MT 362	Real Analysis II	2
			MT 363	Ring Theory	2
			MT 364	Partial Differential Equations	2
			MT 365(A)	Optimization Techniques	2
			MT 366(B)	Computational Geometry	2
			MT 367	Practical Course Lab I	2
			MT 368	Practical Course Lab II	2
			MT 369	Practical Course Lab III	2
			MT 3610	Programming in Python II	2
			MT 3611	Mathematics into Latex	2

Course Structure: M.Sc. Mathematics

4	M.Sc. I	I	MTS-501 MJ	Linear Algebra	2
			MTS-502 MJP	Practical Based on Linear Algebra	2
			MTS-503 MJ	Group Theory	4
			MTS-504 MJ	Ordinary Differential Equation	4
			MTS-505 MJ	Programming with Python	2
			MTS-506©	Combinatorics	2
			MTS-507© MJP	Practical Based on ombinatorics	2
			MTS-508 MJ	Research Methodology	2
			MTS-509 MJP	Practical Based on Research Methodology	2
		II	MTS-551 MJ	Topology	2
			MTS-552 MJP	Practical Based on Topology	2
			MTS-553 MJ	Ring Theory	4
			MTS-554 MJ	Advanced Calculus	4
			MTS-555 MJP	Data Science	2
			MTS-556(A) MJ	Graph Theory	2
			MTS-557 (A) MJP	Practical Based on Graph Theory	2
			MTS-558 MJP	On Job Training	4
			5	M.Sc.II	III
MTS-602 MJP	Practical Based on Complex Analysis	2			
MTS-603 MJ	Field Theory	4			
MTS-604 MJ	Differential Geometry	4			
MTS-605 MJ	Machine learning using Python	2			
MTS-606© MJ	Integral Transform and Special Functions	2			
IV	MTS-607© MJP	Practical Based on Integral Transform			2
	MTS-608 MJ	Research Project			4
	MTS-651 MJ	Functional Analysis			2
	MTS-652 MJP	Practical Based on Functional Analysis			2
	MTS-653 MJ	Partial Differential Equation with boundary value problem			4
	MTS-654 MJ	Measure Theory & integration			4
	MTS-656(A)MJ	Commutative Algebra			2
	MTS-657(A) MJP	Practical Based on Commutative Algebra			2
	MTS-655 RP	Research Project			6

Course Structure: B.Sc. Botany

Sr. No.	Class	Sem-ester	Subject Code	Subject Name	Cre dit
1	F.Y.B.Sc	I	BOT - 101-T	Basics of Plant Sciences	2
			BOT - 102-P	Practical Based on BOT-101-T	2
			OE-101-BOT-T	Agro-tourism	2
			SEC-101-BOT-T	Flower Design Technique	2
		II	BOT-151-T	Plant Morphology	2
			OT-152-P	Practical Based on BOT-151-T	2

			OE-152-BOT-P	Mushroom technology	2			
			SEC-153-BOT-P	Plant Propagation Technique	2			
			VEC-151-ENV-T	Environmental Awareness	1			
2	S.Y.B.Sc	III	BOT-201-MJ	Taxonomy of Angiosperms	2			
			BOT-202-MJ	Plant Physiology and Metabolism	2			
			BOT-203-MJP	Practical Based on BOT-201-MJ & BOT-202-MJ	2			
			BOT-243-MN	Seed Technology	2			
			BOT-246-MNP	Practical Based on BOT-243-MN	2			
			OE-201-BOT-T	Crop Science	2			
			VSC-221-BOT-P	Phytochemistry	2			
			IKS-BOT-T	Medicinal Plants in Traditional Systems of Medicine	2			
			FP-231	BOT Field Project	2			
		IV	BOT-251-MJ	Plant Anatomy & Embryology	2			
			BOT-252-MJ	Plant Biotechnology	2			
			BOT-253-MJP	Practical Based on BOT-251-MJ & BOT-252-MJ	2			
			BOT-293-MN	Herbal Products Technology	2			
			BOT-296-MNP	Practical based on BOT-293-MN	2			
			OE-252-BOT-P	Nursery Techniques	2			
			VSC-271-BOT-P	Mushroom and SCP Production Technology	2			
			SEC-253-BOT-P	Herbal Cosmetics and Nutraceuticals	2			
			CEP-232-BOT	Community Engagement Programme (CEP)	2			
			3	T.Y.B.Sc	V	BO 351	Algae and Fungi	2
BO 352	Archegoniate	2						
BO353	Spermatophyta and Paleobotany	2						
BO 354	Plant Ecology	2						
BO 355	Cell and Molecular Biology	2						
BO 356	Genetics	2						
BO 3510	Medicinal Botany	2						
BO 3511	Plt Diversity & Human Health	2						
BO 357	Practical I (based on BO 351 & BO 352)	2						
BO 358	Practical II (based on BO 353 & BO 354)	2						
BO 359	Practical III (based on BO 355 & BO 356)	2						
VI	BO 361	Plant Physiology			2			
	BO 362	Biochemistry			2			
	BO 363	Plant Pathology			2			
	BO 364	Evolution & Genetics			2			
	BO 365	Advance Biotechnology			2			
	BO 366	Plant Breeding & Seed Tech.			2			
	BO 3610	Nursery & Gardening			2			
	BO 3611	Biofertilizers			2			
	BO 367	Practical I (based on BO 361 & BO 362)			2			
	BO 368	Practical II (based on BO 363 & BO 364)			2			
	BO 369	Practical III (based on BO 365 & BO 366)			2			
	Course Structure: M.Sc. Botany							
	4	M.Sc.-I			I	BOT 501 MJ	Plant Taxonomy - I (Algae and Fungi)	2
						BOT 502 MJ	Plant Taxonomy - II (Bryophytes and Pteridophytes)	2
						BOT 503 MJ	Plant Physiology	2
						BOT 504 MJ	Plant Biochemistry	2
						BOT 505 MJ	Green Belt and Green Credit	2
						BOT 506 MJP	Practical Based on BOT 501 MJ and BOT 502 M	2
BOT 507 MJP			Practical Based on BOT 503 MJ and BOT 504	2				

			MJ	
			BOT 511 MJ	Post-Harvest Technology of Commercial Crops
			BOT 516 MJP	Practical Based on BOT 511 MJ
			BOT 541 MN	Research Methodology in Plant Sciences
			RM Practical	Practical Based on BOT 541 MN
		II	BOT 551 MJ	Plant Taxonomy - III (Paleobotany and Gymnosperms)
			BOT 552 MJ	Taxonomy of Angiosperms
			BOT 553 MJ	Cytogenetics and Plant Breeding
			BOT 554 MJ	Molecular Biology
			BOT 555 MJ	Pharmacognosy
			BOT 556 MJP	Practical Based on BOT 551 MJ and BOT 552 MJ
			BOT 557 MJP	Practical Based on BOT 553 MJ and BOT 554 MJ
			BOT 561 MJ	Post-Harvest Technology of NTFP (Non-Timber Forest Products)
			BOT 566 MJP	Practical Based on BOT 561 MJ
5	M.Sc.-II	III	BOT 601D MJ	Herbal Drug Technology – I
			BOT 602 MJ	Advanced Tools and Techniques in Plant Sciences
			BOT 603 MJ	Intellectual Property Rights (IPR)
			BOT 604 MJP	Practical Based on BOT 601 MJ D
			BOT 631 RP	Minor Research Project
			BOT 611 MJ	Nursery and PTC Techniques
		IV	BOT 613 MJP	Practical Based on BOT 611 MJ
			BOT 651D MJ	Herbal Drug Technology - II
			BOT 653 MJP	Practical Based on bot 651 MJD
			BOT 652 MJ	Bioinformatics and Bio-Statistics
			BOT 681 RP	Major Research Project
			BOT 662 MJ	Mushroom Cultivation Technology
			BOT 665 MJP	Practical Based on BOT 662 MJ

Course Structure: B.Sc. Zoology

Sr. No.	Class	Sem-ester	Subject Code	Subject Name	Credit
1	F.YB.Sc.	I	ZOO - 101 - T	Genetics and Medical Zoology - T	2
			ZOO - 102 - P	Practical's in Genetics & Medical Zoology - P	2
			OE - 101 - ZOO	Apiculture - T	2
			SEC - 102 - ZOO	Practicals in Advanced Vermitechnology - P	2
			IKS – 100 - T	History of Knowledge Production in India (Generic)	2
			AEC - 101 - ENG	Professional Communication Skills	2
			VEC - 101 - ENV	Environment Education-I	2
		II	ZOO - 151 - T	Cell Biology and Biomedical Techniques - T	2
			ZOO - 152 - P	Practical's in Cell Biology & Biomedical Techniques - P	2
			OE - 151 - ZOO	Apiculture - P	2
			SEC - 152 -ZOO	Practicals in Dairy Science – P	2
			AEC - 151 - ENG	Professional Communication Skills	2
			VEC – 151-ENV	Environment Education-II	2
			CC - 151	PE / NSS / NCC	2
2	S. Y. B.	III	ZOO - 201 - MJ	Public Health and Hygiene (T)	2

Sc.		ZOO - 202 - MJ	Invertebrate Zoology - I (T)	2
		ZOO - 203 - MJP	Practicals in Public Health and Hygiene and Invertebrate Zoology - I (P)	2
		ZOO - 242 - MN	Amazing world of Invertebrates – I (T)	2
		ZOO - 244 - MNP	Practicals in Amazing world of Invertebrates – I (P)	2
		ZOO - 221 - MJP	Practicals in Medical Laboratory Techniques - I (P)	2
		ZOO - 231 - FP	FP	2
		OE - 201 - ZOO -T	Sericulture Practices and Management (T) रेशीम उद्योग आणि व्यवस्थान (T)	2
		ZOO - 200 - IKS	Treasures of Animal Kingdom (T)	2
		AEC - 201 - ENG: English	M. I. L. - English	2
		IV	ZOO - 251 - MJ	Ecology (T)
	ZOO - 252 - MJ		Invertebrate Zoology - II (T)	2
	ZOO - 253 - MJP		Practicals in Ecology and Invertebrate Zoology - II (P)	2
	ZOO - 292 - MN		Amazing world of Invertebrates – II (T)	2
	ZOO - 294 - MNP		Practicals in Amazing world of Invertebrates - I (P)	2
	ZOO - 271 - MJP		Practicals in Medical Laboratory Techniques - II (P)	2
	ZOO - 281 - CEP		Community Engagement Program	2
	OE - 251 - ZOO -P		Practicals in Advanced Sericulture Technology (P) आधुनिक रेशीम लघु उद्योग (P)	2
	SEC - 251 - ZOO		Practicals in Sericulture (P)	2
	AEC - 251 - ENG		M. I. L. - English	2
	3	V	ZO 351	Pest Management
ZO 352			Histology	2
ZO 353			Biological chemistry	2
ZO 354			Genetics	2
ZO 355			Developmental Biology	2
ZO 356			Parasitology	2
ZO 357			Zoology Practical Paper 1	2
ZO 358			Zoology Practical Paper 2	2
ZO 359			Zoology Practical Paper 3	2
ZO 3510			Aquarium Management	2
ZO 3511			Poultry Management	2
VI		ZO 361	Medical & Forensic Zoology	2
		ZO 362	Animal Physiology	2
		ZO 363	Molecular Biology	2
		ZO 364	Entomology	2
		ZO 365	Techniques in Biology	2
		ZO 366	Evolutionary Biology	2
		ZO 367	Zoology Practical Paper 1	2
		ZO 368	Zoology Practical Paper 2	2
		ZO 369	Zoology Practical Paper 3	2
		ZO 3610	Environmental Impact Assessment	2
		ZO 3611	Project	2

Course Structure: B.Sc. Computer Science

Sr. No.	Class	Sem - ester	Subject Code	Subject Name	Credit
1.	F.Y.B. Sc (CS)	Sem -I	CS-101-T	Problem Solving using 'C' Programming	2
			CS-102-P	Lab Course based on CS-101-T	2
			MTC-101-T	Matrix Algebra	2
			MTC-102-P	Mathematics Practical I	2
			ELC-101-T	Principles of Analog Electronics	2
			ELC-102-P	Electronics Practical Course I	2
			IKS-100-T	Generic IKS	2
			SEC-101-CS	Statistical Methods for Computer Science I	2
			AEC-101-ENG	English: Professional Communication Skills	2
		VEC-101-T	Environment Education-I	2	
		Sem -II	CS-151-T	Advanced C Programming	2
			CS-152-P	Lab Course Based on CS-151-T	2
			MTC-151-T	Graph Theory	2
			MTC-152-P	Mathematics Practical II	2
			ELC-151-T	Principles of Digital Electronics	2
			ELC-152-P	Electronics Practical Course II	2
			SEC-151-CS-P	Statistical Methods for Computer Science II	2
			AEC-151-ENG	English: Professional Communication Skills II	2
			VEC-151-T	Environment Education-II	2
CC-151-T	Sports & Fitness		2		
2.	S.Y.B. Sc (CS)	Sem -I	CS-201-MJ-T	Data Structure -I	2
			CS-202-MJ-T	Database Management System I	2
			CS-203-MJ-P	Lab Course based on CS-201-MJ-T & CS-202-MJ-T	2
			CS-221-VSC-T	Software Engineering	2
			KS-200-T	Computations in Ancient India	2
			CS-231-FP	Mini Project	2
			MTC-241-MN-T	Numerical Techniques	2
			MTC-242-MN-P	Mathematics Practical -I	2
			ELC-241-ELC-T	Electronics	2
			ELC-241-ELC-P	Electronics Practical -I	2
			AEC-201-HIN	Hindi Bhasha Kshamta Sanvadhan Bhag -I	
			AEC-201-MAR	Bhasha ani Jivanvyawar	
		Sem -II	CS-251-MJ-T	Data Structure -II	2
			CS-252-MJ-T	Database Management System -II	2
			CS-253-MJ-P	Lab Course based on CS-251-MJ-T & CS-252-MJ-T	2
			CS-271-VSC-P	Advanced Python Programming	2
			CS-281-FP	Mini Project	2
			MTC-291-MN-T	Mathematics	2
			MTC-292-MN-P	Mathematics Practical -II	2
			ELC-291-ELC-T	Electronics	2
			ELC-292-ELC-P	Electronics Practical -II	2
SEC-252-CS-P	Statistical Analysis using R Software	2			
AEC-251-HIN	Hindi Bhasha Kshamta Sanvadhan Bhag -II	2			
AEC-251-MAR	Bhasha Ani Savandkuashalya	2			
3.	T.Y.B.Sc (CS)	Sem -I	CS-351	Operating Systems – I	2
			CS-352	Computer Networks – II	2
			CS-357	Practical course based on CS 351	2
			CS-353	Web Technologies – I	2
			CS-354	Foundations of Data Science	2

			CS-358	Practical course based on CS 353 and CS 354	2
			CS-355	Object Oriented Programming using Java - I	2
			CS-356	Theoretical Computer Science	2
			CS-359	Practical Course based on CS 355	2
			CS-3510	Python Programming	2
			CS-3511	Blockchain Technology	2
		Sem -II	CS-361	Operating Systems – II	2
			CS-362	Software Testing	2
			CS-367	Practical course based on CS 361	2
			CS-363	Web Technologies – II	2
			CS-364	Data Analytics	2
			CS-368	Practical course based on CS 363 and CS 364	2
			CS-365	Object Oriented Programming using Java - II	2
			CS-366	Compiler Construction	2
			CS-369	Practical Course based on CS 365	2
			CS-3610	Software Testing Tools	2
			CS-3611	Project	2

Course Structure: M.Sc. Computer Science

4.	M.Sc -I (CS)	Sem -I	CS-501-MJ	Advanced Operating System	4
			CS-502-MJ	Artificial Intelligence	4
			CS-503-MJ	Principles of Programming Languages	2
			CS-504-MJP	Lab course on CS-501-MJ	2
			CS-505-MJP	Lab course on CS-502-MJ	2
			CS-512-MJ	Cloud Computing	2
			CS-513-MJP	Lab course on CS-512-MJ	2
			CS-531-	RM Research Methodology	4
		Sem -II	CS-551-MJ	Design and Analysis of Algorithms	4
			CS-552-MJ	Mobile App Development Technologies	4
			CS-553-MJ	Software Project Management	2
			CS-554-MJP	Lab course on CS-551-MJ	2
			CS-555-MJP	Lab course on CS-552-MJ	2
			CS-560-MJ	Full Stack Development - I	2
			CS-561-MJP	Lab course on CS-560-MJ	2
			CS-581-OJT	On Job Training/Internship	4
			5.	M.Sc. -II (CS)	Sem -I
CS-602-MJ	Machine Learning	2			
CS-603-MJ	Internet of Things	2			
CS-604-MJP	Lab course on CS-601-MJ and 603	2			
CS-605-MJP	Lab course CS-602-MJ	2			
CS-610-MJ	Full Stack Development- II	2			
CS-611-MJP	Lab course CS-610-MJ	2			
CS-631-RP	Research Project Work-I	4			
Sem -II	CS-651-MJP	Full Time Industrial Training (IT)			12
	CS-681-RP	Research Project Work-II			4

Course Structure: M.Sc. Computer Application

6.	M.Sc. -I (CA)	Sem-I	CA 501 MJ L	Database Systems and SQ	4
			CA 502 MJ	A 502 MJ Python Programming and Data Structures	4
			CA 503 MJ	Operating Systems	2
			CA 504 MJP	Lab course based on CA501 MJ & CA 503 MJ	2
			CA 505 MJP	Lab course based on CA 502 MJ	2
			CA 510 MJ	Java Programming	2
			CA 511 MJP	Lab Course based on CA 510 MJ	2
			CA 541 RM	Research Methodology	4

		Sem-II	CA 551 MJ	Web Technologies	4
			CA 552 MJ	Introduction to Data Science	4
			CA 553 MJ	Computer Networks	2
			CA 554 MJP	Lab course based on CA 551 MJ	2
			CA 555 MJP	Lab course based on CA 552 MJ	2
			CA 560 MJ	Advanced Java Programming	2
			CA 561 MJP	Lab Course on based on CA 560 MJ	2
			CA 581 OJT/FP	Industry Internship/Field Project	4
7.	M.Sc. -II (CA)	Sem-I	CA 601 MJ	Artificial Intelligence	4
			CA 602 MJ	Machine Learning	4
			CA 603 MJ	Software Engineering	2
			CA 604 MJP	Lab Course based on CA 601 MJ	2
			CA 605 MJP	Lab Course based on CA 602 MJ	2
			CA 612 MJ	Software Testing	2
			CA 613 MJP	Lab Course based on CA 612 MJ	2
			CA 631 RP	Research work – I	4
		Sem-II	CA 651 MJP	Industrial Training	12
			CA 661 MJ	Digital Marketing	2
			CA 662 MJ	ERP	2
			CA 681 RP	Research Work – II	6

Course Structure: B. Voc

Sr. No.	Class	Sem-ester	Subject Code	Subject Name	Cre dit
1	F.Y B.Voc	Sem-I	Bvswc101	It Foundation And It Tools	3
			Bvswc102	Web Designing	3
			Bvswc103	Programming In C	3
			Bvswc104	Operating System (Os)	3
			Bvswl105	Web Designing Lab	3
			Bvswl106	C Programming Lab	3
			Bvswl107	On Job Training	12
		Sem-II	Bvswc201	Data Structures	3
			Bvswc202	Concepts Of Data Mining	3
			Bvswc203	Oops With Java	3
			Bvswc204	Multimedia Tools & Applications	3
			Bvswl205	Data Structure Lab	3
			Bvswl206	Java Lab	3
			Bvswl207	On Job Training	12
2	S.Y B.Voc	Sem-I	Bvswc301	Hardware Networking	3
			Bvswc302	Software Engineering	3
			Bvswc303	Web Development Using Php	3
			Bvswc304	Database Management System	3
			Bvswl305	Web Development Using Php Lab	3
			Bvswl306	Database Management System Lab	3
			Bvswl307	On Job Training	12
		Sem-II	Bvswc401	Software Testing And Project Management	3
			Bvswc402	Computer Networks	3
			Bvswc403	Advance Java	3
			Bvswc404	Relational Database Management System	3
			Bvswl405	Advance Java Lab	3
			Bvswl406	Relational Database Management System	3
			Bvswl407	On Job Training	12
3	T.Y B.Voc	Sem-I	BVSWC501	Technology Trends in IT	3
			BVSWC502	Android Application Development	3
			BVSWC503	Communication Skill	3

		BVSWC504	System Programming	3
		BVSWL505	Android Application Development Lab	3
		BVSWL506	Communication Skill lab	3
		BVSWL507	On Job Training	12
	Sem-II	BVSWC601	Introduction to AI	3
		BVSWC602	e-Commerce	3
		BVSWC603	Python Programming	3
		BVSWC604	Digital Electronics	3
		BVSWL605	Python Programming Lab	3
		BVSWL606	Digital Electronics Lab	3
		BVSWL607	On Job Training	12

Department of Computer Applications

Bachelor of Business Administration (Computer Application)

1. Name of Programme: Bachelor of Business Administration (Computer Application)

2. Introduction:

The degree shall be titled as Bachelor of Business Administration (B.B.A.) (Computer Application) under the Faculty of Commerce and Management. First Year B.B.A.(CA) choice-based credit system is implemented w.e.f. the academic year 2019-2020, Second Year B.B.A.(CA) II will be implement w.e.f. 2020-2021 and Third Year B.B.A.(CA) III w.e.f. 2021-2022.

3. Programme Objectives:

- To produce skill oriented human resource.
- To impart practical skills amongst students.
- To make industry ready resource.
- To bring the spirit of entrepreneurship.

4. Programme Structure:

- The Programme is of a Three Year (Six semesters) Full Time Degree Programme.
- The programme shall be based on credit system comprising 132 credits.

5. Eligibility for Admission:

• A candidate is eligible for admission to the Degree in Bachelor of Business Administration – Computer Application after passing 12th Std. examination (H.S.C. 10 +2) from any stream with English as passing subject and has secured 40% marks at 12th std.

• Three Years Diploma after S.S.C. i.e. 10th Standard of Board of Technical Education conducted by Government of Maharashtra or its equivalent.

• Two Years Diploma in Pharmacy after H.S.C. of Board of Technical Education conducted by Government of Maharashtra or its equivalent.

- MCVC

6. Medium of Instruction: English

7. Award of Credits:

• Each course having 3 credits shall be evaluated out of 100 marks and student should secure at least 40 marks to earn full credits of that course.

• Each course with 2 credits for SEM-I & Sem-II, Sem-V & Sem-VI is divided in theory (50%) & practical (50%) and for SEM- III; IV there will be project work for students. For all practical and project

there will be university evaluation. For SEM-I, II, V&VI (30%Internal & 70%Extrenal) is the pattern of evaluation.

- GPA shall be calculated based on the marks obtained in the respective subject provided that student should have obtained credits for that course.

8. Evaluation Pattern:

- Each course carrying 100 marks shall be evaluated with Continuous Assessment (CA) and University Evaluation (UE) mechanism. Continuous assessment shall be of 30 marks while University Evaluation shall be of 70 marks. To pass in the course, a student has to secure minimum 40 marks provided that he should secure minimum 28 marks in University Evaluation (UE).

- CA shall be based on internal tests (minimum 2 for 20 marks). In addition, for remaining 10 marks a teacher may assign various activities such as home assignments, 3 tutorials, seminars, presentations, group discussion etc., to the students and evaluate accordingly.

9. Method of Evaluation and Evaluation Criteria: -

1. Internal Assessment 30 marks for all theory related subjects
2. Practical and Project will be evaluated separately
3. SPPU - Examination will be 70 marks

1. Instructions for teachers for internal evaluation for 30 Marks - The purpose of internal evaluation is to assess the depth of knowledge, understanding and awareness. For this purpose a teacher is expected to use different evaluation methods in order to have rational and objective assessment of the learners and available resources.

- The class work will carry 30 marks in each course. Internal Evaluation includes continuous evaluation of a student by adopting variety of techniques such as Assignments, Presentation, Internal examination, Group Discussions, Projects etc.

- There shall be four small projects /Tutorials for internal evaluation as compulsory part of assessment (Semester I, II, III and IV).

2. Project Examination For course on Practical and Project work as per the regular practice there will be Written Report and viva presentation of 100 marks at SPPU level.

3. External Examination: - There will be written Examination of 70 marks and 3 hrs. duration for every course at the end of each Semester. Setting of Question Papers (Applicable to theory subjects)

1. A candidate shall have to answer the questions in all the subjects in English only.
2. Question papers shall be framed so as to ensure that no part of the syllabus is left out of study by a candidate.
3. Question paper shall be balanced in respect of various topics outlined in the syllabus.
4. The question papers shall have a combination of long, short answer and MCQ type questions.

Goodwill is an intangible asset.

BBA-CA Degree Structure

FYBBA-CA

Semester I		Semester II	
Subject Code	Title of the Paper	Subject Code	Title of the Paper
CA101 - T	Problem Solving and Programming in C	CA151 - T	Advanced C Programming
CA102 - P	Lab course on CA101 – T	CA152 - P	Lab course on CA151 – T
CA103 - T	Computer Organization & Architecture	CA153 - T	Introduction to Microcontrollers
CA104 - P	Lab course on CA103 – T	CA154 - P	Lab course on CA153 - T
CA105 - T	Discrete Mathematics and Statistics	CA155 - T	Linear Algebra
CA106 - P	Laboratory course on CA-105 - T	CA156 - P	Laboratory course on CA-155 - T
OE101- CA	Introduction to Data Scienc	OE151- CA	Data Science Using Spreadsheet Software
VSEC101- CA	HTML and Web Page Designing	VSEC151- CA	Software Tools for Business Communications

SYBBA-CA

Semester III		Semester IV	
Major Mandatory(7)	Data Structure	Major Mandatory(9)	Object Oriented Programming using C++
Major Mandatory(8)	PHP	Major Mandatory(10)	Advance PHP
Minor	Computer Laboratory based on DS,PHP	Minor	Computer Laboratory based on CPP,Adv PHP
Open Elective(OE)	Introduction to Cyber Security	Open Elective(OE)	To be selected from the OE basket of Faculty of humanities and Interdisciplinary Studies
Vocational Skill Development Course(VSC)	Web Development tools	Vocational Skill Development Course(VSC)(Practica)	Computer Network
Ability Enhancement Course(AEC)	Modern Indian Languages:Hindi,Marathi	Ability Enhancement Course(AEC)	Modern Indian Languages:Hindi,Marathi
Field Projects(FP)	Project based on Web Applications	Field Projects(FP)	Community Engagement through Social Awareness
Co-Curricular Courses(CC)	NSS/NCC/YogaEducation/Health and Wellness/Fine Arts-I	Co-Curricular Courses(CC)	NSS/NCC/YogaEducation/Health and Wellness/Fine Arts-I

TYBBA-CA

Semester V		Semester VI	
CA-501	Cyber Security	CA-601	Recent Trends in Information Technology
CA-502	OOSE	CA-602	Software Testing

CA-503	Core Java	CA-603	Advanced Java
CA-504	Mongo DB Or	CA-604	Android Programming Or
CA-504	Python	CA-604	Dot Net framework
CA-505	Project	CA-605	Project
CA-506	Computer Laboratory Based on 503 and 504	CA-606	Computer Laboratory Based on 603 and 604
507	Add on (IOT)	607	Add on (Soft Skills Training)

BBA- Degree Structure

FYBBA

Semester I		Semester II	
Subject Code	Title of the Paper	Subject Code	Title of the Paper
MNG101T	Principles of Management	BBA201T	Business Cost Accounting
MKT102T	Principles of Marketing	BBA202MART	Marketing: Consumer Behavior and Sales Management
HRM102T	Human Resource Management	BBA202HRMT	HRM: Organizational Behavior
104-CS-T	Fundamental Of Computer/IT For Business	BBA201MIN	Business Economics - I
AEC101T	Business Communication Skill	OE-103-CS-T	Introduction To Google App I
205	Business Statistics-I	OE-155-CS-P	AI Tools for Business
105	Business Mathematics-I	BBA201SEC	Basics Of Stock Market
VEC101T	Environmental Awareness	BBA201VEC	DEmacracy Awareness & Gender Sensitization

SYBBA Sem.III

Course Type	Course	Paper Title
Major Mandatory	Major Mandatory 7	Financial Management: Management Accounting 4
		Marketing Management: Digital Marketing
		Human Resource Management: Employee Management & HRM Practices
		Agri Business Management: Rural Marketing
		Service Management: Banking and Insurance
	Major Mandatory 8	Supply Chain Management
Minor	Minor	Research Methodology
Open Elective (OE)	Open Elective 5	Mercantile Law
Vocational Skill Development Course (VSC)	Vocational Skill Development Course (VSC) (Practical)	Business Analytics
Ability Enhancement Course (AEC)	Ability Enhancement Course (AEC)	Modern Indian Languages 1 – Marathi/Hindi/Sanskrit
Field Projects (FP)	Project	Related to Major Mandatory 7 Course
Co-Curricular Courses (CC)	Co-Curricular Courses (CC)	NSS/NCC/Yoga Education/Health and Wellness/Fine Arts-I

SYBBA Sem.IV

Course	Course Code	Paper Title
Major	MJ-251-BT	Financial Management:Business Taxation

Mendatiry	Mendatory 9	MJ-251-APM	Marketing Management:Advertising and Promotion Management
		MJ-251-ERRM	Human Resource management:Employee Recruitment and Record Management
		MJ-251-BOF	Agri Bubsiness Management:Banking Operation and Finance
		MJ-251-SSNM	Service management : Social service and NGO Management
	Major Mendatory 10	MJ-252-BF	Financial Management: Banking and Finance
		MJ-252-RM	Marketing Management: Retail management
		MJ-252-CHRIR	Human Resource Management:Cross-Cultural Human Resource and International Relations
		MJ-252-WM	Agri Bubsiness Management:Warehouse management
		MJ-252-HCM	Service management :Health care Management
	Minor	Minor	MN251-UIED
Open Elective (OE)	Open Elective 5		
Vocational Skill Development Course (VSC)	Vocational Skill Development Course (VSC)	VSC-251-IBM	International Business Management (Import and Export Procedure)
Ability Enhancement Course (AEC)	Ability Enhancement Course (AEC)		Modern Indian Languages 1 – Marathi/Hindi/Urdu
Community Engagement and Service(CEP)	Project	CEP-251-5A	Community Engagementthrough Social Awareness
Co-Curricular Courses (CC)	Co-Curricular Courses (CC)		NSS/NCC/Yoga Education/Health and Wellness/Fine Arts-I

संयम हेच खरे औषध.

माहिती पत्रक २०२५ - २६

Department of Skill Development

Bachelor of Vocation (B.Voc.) in Renewable Energy Technology and Management /
Course (Structure)

SEM	SUB-CODE	SUBJECT NAME
		Theory Component
1	BVSWC101	IT Foundation and IT tools
1	BVSWC102	Web Designing
1	BVSWC103	Programming in C
	BVSWC104	Operating System (OS)
1	BVSWC105	Web Designing Lab
1	BVSWC106	C Programming Lab
1	BVSWC107	On Job Training
2	BVSWC201	Data Structure
2	BVSWC202	Concepts of Data Mining
2	BVSWC203	Oops with Java
2	BVSWC204	Multimedia Tools & Application
	BVSWC205	Data Structure Lab
2	BVSWC206	Java Lab
2	BVSWC201	On Job Training
		TOTAL
		Theory Component
3	RET-3-1	Soft Skills and Communication
3	RET-3-2	Wind Energy
3	RET-3-3	Solar Cell Technology & Its Applications
		Skill Component
3	REP-3-4	Practical-V (Based on Soft Skills and Communication)
3	REP-3-5	Practical-VI (Based on Theory)
		TOTAL
		Theory Component
4	RET-4-1	Components of Photovoltaic Systems
4	RET-4-2	Solar Photovoltaic Systems: Design & Integration
4	RET-4-3	Solar Photovoltaic Systems: Installation & Maintenance
		Skill Component
4	REP-4-4	Practical – VII (Industrial training & Field Work)
4	REP-4-5	Practical – VIII (Based on Theory)
		TOTAL
		Theory Component
5	RET-5-1	Roof Top & Grid Connected PV System
5	RET-5-2	Net Metering Concept & Government Policies
5	RET-5-3	Introduction to PV Software's
		Skill Component
5	REP-5-4	Practical – IX (Based on Core & Professional Skills)
5	REP-5-5	Practical – X (Based on Theory)
		Theory Component
6	RET-6-1	Operation and Maintenance
6	RET-6-2	Feasibility Report
6	RET-6-3	Entrepreneurship Skills
		Skill Component
6	REP-6-4	Practical – XI (Industrial Training)
6	REP-6-5	Practical – X (Based on Theory)

Department of Skill Development
Bachelor of Vocation (B.Voc.) in Software Development (Course Structure)

SEM	SUB-CODE	SUBJECT NAME
		Theory Component
1	BVSWC 101	IT Foundation and Programming Concepts
1	BVSWC 102	Web Designing
1	BVSWC 103	Programming in C
1	BVSWC 104	Operating System (OS)
		Skill Component
1	BVSWC 105	Web Designing Lab
1	BVSWC 106	C programming Lab
1	BVSWC 107	On Job Training
		Theory Component
2	BVSWC 201	Data Structures
2	BVSWC 202	Concept of Data Mining
2	BVSWC 203	OOPs with Java
2	BVSWC 204	Multimedia Tools and Applications
		Skill Component
2	BVSWC 205	Data structure Lab
2	BVSWC 206	Java Lab
2	BVSWC 207	On Job Training
		Theory Component
3	BVSWC 301	Linux Operating System-Operations and Management
3	BVSWC 302	Software Engineering
3	BVSWC 303	Web Development using PHP
3	BVSWC 304	Windows development Fundamentals
		Skill Component
3	BVSWC 305	Web Development using PHP Lab
3	BVSWC 306	Windows development Fundamentals Lab
3	BVSWC 307	On Job Training
		Theory Component
4	BVSWC 401	Software Testing and Project Management
4	BVSWC 402	Android Application Development
4	BVSWC 403	Windows configuration and server Administration
4	BVSWC 404	Management Information Systems
		Skill Development
4	BVSWC 405	Android Application Development Lab
4	BVSWC 406	MIS Lab
	BVSWC 407	On Job training
		Theory Component
5	BVSWC 501	System Programming and Operating System
5	BVSWC 502	Core JAVA
5	BVSWC 503	C#. NET
	BVSWC 504	Python
		Skill Component
5	BVSWC 505	Practical – I: Core JAVA
5	BVSWC 506	Practical – II: C#. NET
5	BVSWC 507	Practical -III: Python
		Theory Component
6	BVSWC 601	Artificielligence
6	BVSWC 602	Advance JAVA
6	BVSWC 603	ASP.NET
6	BVSWC 604	Android Programming
		Skill Component
6	BVSWC 607	Practical – I Advance JAVA
6	BVSWC 608	Practical – II: ASP.NET
6	BVSWC 609	Practical -III: Android Programming
		TOTAL

माहिती पत्रक २०२५ - २६
पद्व्युतर विभाग

एम. ए. (मराठी) २०२४ पॅटर्न

Sr. No.	Semester	Paper Name	Subject Code	Title of the Paper
1.	M.A-I Sem I	मराठी	MAR501MJ	अर्वाचीन मराठी साहित्याचा इतिहास (इ.स.१८१८ ते इ.स.१९२०
		मराठी	MAR502 MJ	ऐतिहासिक भाषा विज्ञान
		मराठी	MAR503 MJ	प्रकाशन व्यवहार आणि ग्रंथनिर्मिती प्रक्रिया
		मराठी	MAR504 MJP	प्रशासनिक लेखन कौशल्ये:प्रात्यक्षिके
		मराठी	MAR510 MJ (E-1)	साहित्य प्रवाहाचा अभ्यास : दलित साहित्य आणि ग्रामीण साहित्य
		मराठी	MAR510 MJP(E-1)	साहित्य प्रवाहाचा अभ्यास : दलित साहित्य आणि ग्रामीण साहित्य: प्रात्यक्षिक
		मराठी	MAR541 RM	संशोधन पद्धती
2.	M.A-I Sem II	मराठी	MAR551MJ	अर्वाचीन मराठी साहित्याचा इतिहास(१९२०ते २०१०)
		मराठी	MAR552 MJ	समाजभाषा विज्ञान
		मराठी	MAR553 MJ	नियतकालिकांचे स्वरूप आणि संपादन
		मराठी	MAR554 MJP	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये: प्रात्यक्षिक
		मराठी	MAR560MJ (E-1)	साहित्य प्रवाहांचा अभ्यास: आदिवासी आणि स्त्रीवादी साहित्य
		मराठी	MAR560 MJ	साहित्य प्रवाहांचा अभ्यास: आदिवासी आणि स्त्रीवादी साहित्य : प्रात्यक्षिक
		मराठी	MAR581 OJT	व्यावसायिक प्रशिक्षण/ क्षेत्रीय प्रकल्प
3.	M.A-II Sem III	मराठी	MAR601MJ	मध्ययुगीन कालखंडातील साहित्यकृतींचा अभ्यास
		मराठी	MAR602 MJ	साहित्य समीक्षा : संकल्पना ,स्वरूप आणि समीक्षा पद्धती
		मराठी	MAR603 MJ	सौंदर्यशास्त्र
		मराठी	MAR604 MJP	साहित्य समीक्षा आणि समीक्षा पद्धती: प्रात्यक्षिक
		मराठी	MAR610 MJ (E-1)	साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
		मराठी	MAR611 MJP(E-1)	साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास : प्रात्यक्षिक
		मराठी	MAR631 RP	संशोधन प्रकल्प
4.	M.A-II Sem IV	मराठी	MAR651MJ	अर्वाचीन कालखंडातील साहित्यकृतींचा अभ्यास
		मराठी	MAR652 MJ	लोकसाहित्याची मुलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
		मराठी	MAR654 MJP	सर्जनशील लेखन : संकल्पना,स्वरूप आणि प्रकार
		मराठी	MAR660 MJ(E-1)	मध्ययुगीन मराठीवा वा डमयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
		मराठी	MAR661 MJP (E-1)	मध्ययुगीन मराठीवा वा डमयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी : प्रात्यक्षिक
		मराठी	MAR681 RP)	संशोधन प्रकल्प

मोठ्या व्यक्ती संधी मिळाली नाही अशी तक्रार कधीच करत नाहीत.

माहिती पत्रक २०२५-२६

पदव्युत्तर विभाग

एम. ए. (हिंदी)

अ.क्र.	वर्ग	सेमिस्टर	विषयाचा कोड	पेपरचे शीर्षक
1	एम.ए. I	I	HIN 501MJ	भाषा विज्ञान
			HIN 502MJ	प्राचीन एवं मध्यकालीन काव्य
			HIN 503MJ	हिंदी कहानी साहित्य
			HIN 510MJ	हिंदी व्यावहारिक व्याकरण
		HIN 512MJ	हिंदी नाटक और रंगमंच	
		HIN 541RM	शोध प्रविधि	
		II	HIN 551MJ	भारतीय एवं पाश्चात्य काव्यशास्त्र
			HIN 552MJ	भारतीय लोकसाहित्य
			HIN 553MJ	हिंदी उपन्यास साहित्य
			HIN 554MJ	हिंदी आलोचना
			HIN 561MJ	आधुनिक हिंदी कविता
			HIN 581OJT	On Job Training
5	एम.ए. II	III	HIN 601MJ	हिंदी साहित्य का इतिहास (आदिकाल, भाक्तीकाल, रीतिकाल)
			HIN 602MJ	राष्ट्रीय काव्यधारा
			HIN 603MJ	अनुवाद : स्वरूप और व्यवहार
			HIN 604MJ	हिंदी कॉम्प्युटिंग
			HIN 612MJ	हिंदी साहित्य और सिनेमा
			HIN 641RM	शोध परियोजना
		IV	HIN 651MJ	हिंदी साहित्य का इतिहास (आधुनिक काल)
			HIN 652MJ	आधुनिक भारतीय कविता
			HIN 653MJ	टेलीविजन पत्रकारिता
			HIN 654MJ	हिंदी लघुकथा
			HIN 661MJ	शोध परियोजना

माहिती पत्रक २०२५ - २६

पद्व्युतर विभाग

एम. ए. (अर्थशास्त्र)

अ.क्र.	वर्ग	सेमिस्टर	विषयाचा कोड	पेपरचे शीर्षक
1	एम.ए. I	I	ECO 501MJ	Micro Economic Analysis I
			ECO 502MJ	Public Finance I
			ECO 503MJ	International Economics I
			ECO 504MJ	Modern Banking
			ECO 511MJ	Agricultural Economics
			ECO 530RM	Research Methodology
		II	ECO 551MJ	Micro Analysis II
			ECO 552MJ	Public Finance
			ECO 553MJ	International Economics II
			ECO 554MJ	Tools Of Economics Analysis
			ECO 561MJ	Industrial Economics
			ECO581OJT	On Job Training
2	एम.ए. II	III	ECO 601MJ	Micro Economic Analysis I
			ECO 602MJ	Economocs Growth & Development I
			ECO 603MJ	Indian Financial System-I
			ECO 604MJ	Indian Financial System-II
			ECO 611MJ	DEmography
			ECO 631RM	Research Project
			IV	ECO 651MJ
		ECO 652MJ		Economocs Growth & Development II
		ECO 653MJ		Economic & Environment - I
		ECO 654MJ		Economic & Environment - II
		ECO 661MJ		Urban Economics
		ECO 681MJRP		Research Project

माहिती पत्रक २०२५ - २६

पद्व्युतर विभाग

एम. ए. (ENGLISH)

Sr. No.	Class	Semester	Course Code.	Course Name	
1	M.A.I	I	ENG501MJ	Background Of English Liturature	
			ENG502MJ	English Literature-1 (The Renaissance Period And The Neoclassical Period)	
			ENG503MJ	Advanced Studies In English Literature	
			ENG504MJ	Literary Criticism And Theory	
				ENG510MJ	Indian Writing In English Translation
				ENG541RM	Research Methodology
		II	ENG551MJ	Background To English Literature	
			ENG552MJ	English Literature-1 9 Renaissance Period And The Neoclassical Period)	
			ENG553MJ	Advanced Studies In English Languages	
			ENG554MJ	Literary Criticism And Theory	
			ENG561MJ	Applied Linguistic II	
			ENG581OJT	On Job Training	
2	M.A.II	III	ENG601MJ	World Classics	
			ENG602MJ	English Literature II (Romantic Period & Modern Period)	
			ENG03MJ	Indian Writing in English	
			ENG604MJ	English Language & Literature Teaching	
			ENG610MJ	Film Studies	
			ENG613MJ	Digital Humanities	
			ENG641RM	Research Project	
		IV	ENG652MJ	English Literature II (Romantic Period & Modern Period)	
			ENG653MJ	Indian Writing In English	
			ENG654MJ	English Language & Literature Teaching	
			ENG660MJ	New Literature in English	
			ENG691OJT	Research Project	

वेळे इतकी किंमती आणि मौल्यवान गोष्ट कोणतीही नाही.

M.Com

Subject (With Credit System) (2024 pattern)

M.Com Part-I

Semester – I

Sr. No.	Subject Code	Subject
01	CB523MJ	Central Banking
02	IE502MJ	Industrial Economics
03	LF525MJ	Legal Framework Of Banking
04	MA501MJ	Management Accounting
05	RM529MJ	Research Methodology
06	UB524MJ	Universal Banking

Semester – II

Sr. No.	Subject Code	Subject
01	FA551MJ	Financial Analysis & Control
02	FP578MJT	Field Project
03	LP571MJ	Banking Law & Practices
04	MP573MJ	Monetary Policy
05	PS572MJ	Banking Product & Services
06	ST552MJ	Strategic Management

Semester – III

M.Com Part II

Sr. No.	Subject Code	Subject
01	BC629MJ	Commercial Banking And Investment Banking
02	BF601MJ	Business Finance
03	FB626MJ	International Banking And Finance
04	IA628MJ	Introduction To Actual Studies
05	IS627MJ	Insurance Studies
06	RP634MJT	Research Project

Semester – IV

Sr. No.	Subject Code	Subject
1	CMFS651MJ	Capital Market and Financial Services
2	SDG652MJ	Sustainable Development Goals
3	FEFT666MJ	Foreign Exchange & Financing of Foreign Trade
4	ETBFI667MJ	Emerging Trends in Banking, Finance and Insurance
5	RP670MJ	Research Project

माहिती पत्रक २०२५ - २६

M.A./M. Sc. Geography Syllabus

**Department of Geography
New Syllabus Academic Year -2023-24**

MA/M.Sc.-I

Sr. No	Semester	Course Code	Title
1	I	GEO501	Fundamental Of Geomorphology
2		GEO502	Fundamental Of Climatology
3		GEO503	Fundamentals Of Economic Geography
4		GEO504	Fundamental Of Population and Settlement Geography
		GEO506	Practicals In Physical Geography
5		GEO507	Practicals In Human Geography
1	II	GEO551(C) MJ	Agricultural Geography
2		GEO552(C) MJ	Practicals In Agricultural Geography
3		GEO553MJ	Geographical Thought
4		GEO554 (C) MJ	Geography Of Development
5		GEO55(C) MJP	Practicals in Geography Of Development
6		GEO560 MJ	Introduction To Remote Sensing
		GEO561MJP	Practicals InRemote Sensing
		GEO581OJT	On Job Training

MA/M.Sc.-II

Sr. No	Semester	Course Code	Title
1	III	GEO601MJ	C.Geography of Development II
2		GEO602MJP	C.Practicals in Geography of Development II
3		GEO603MJ	Watershade Management
4		GEO604MJ	C.Advances in Economic Geography
5		GEO605MJP	C.Practicals in Advances in Economic Geography
		GEO610MJ	Advances Geoinformatics
		GEO611MJP	Practicals in Geoinformatics
		GEO631RP	Research Project
1	IV	GEO651MJ	Social & Cultural Geography
2		GEO652MJ	Geography & Disaster Management
3		GEO653MJP	Practical in Watershade management
4		GEO654MJP	Interpretation Of Topographical Maps
5		GEO660MJ	Advance Surveying
6		GEO661MJP	Practicals in Advance Surveying
7		GEO681 RP	Research Project - II

भव्य विचार हा सुगंधासारखा असतो, तो पसरावा लागत नाही

M. Sc. Chemistry Semester Courses

**Part I
Analytical**

Structure of the Course:

Basic structure/pattern (Framework) of the proposed postgraduate syllabus for the two year integrated course leading to M.Sc.(Chemistry) in the colleges affiliated to Savitribai Phule Pune University

Semester – I

Sr. No.	Paper No.	Subject Title of the Course
1	CHE501MJ	Physical Chemistry -I
2	CHE502MJ	Inorganic Chemistry -I
3	CHE504MJP	Physical Chemistry Practical -I
4	CHE505MJP	Inorganic Chemistry Practical -I
5	CHE506MJP	Organic Chemistry Practical I
6	CHE50(C) MJ	Analytical Chemistry
7	CHE508MJ	Research Methodology
8	CHEPIA503MJ	Organic Chemistry -I
Semester-II		
1	CHE551MJ	Physical Chemistry -II
2	CHE552MJ	Inorganic Chemistry -II
3	CHE554MJP	Physical Chemistry Practical -II
4	CHE555MJP	Inorganic Chemistry Practical -II
5	CHE560MJP	Organic Chemistry Practical II
6	CHE581MJ	On Job Training/Internship
7	CHEPIA553 MJ	Organic Chemistry-II
8	CHEPIA561(D)MJ	Pericyclic Reactions And Photochemistry
Sr. No	Paper No. & Course Code	Course Name Semester III
1	CHO-601 MJ	Organic Reaction Mechanism and Stereochemistry
2	CHO-602 MJ	Advanced Spectroscopic Methods in Structure Determination
3	CHO-603 MJ	Heterocyclic Chemistry
4	CHO-604 MJP	Organic Synthesis Experiments
5	CHO-605 MJP	Ternary Mixture Separation
6	CHO-610 (A) MJ	Synthetic methods in Organic Chemistry
7	CHO-610 (B) MJ	Carbohydrates and Chiron approach
8	CHO-631 RP	Research Project (RP)
Semester IV		
1	CHO-651 MJ	Chemistry of Natural Products
2	CHO-652 MJ	Advanced Synthetic Organic Chemistry
3	CHO-653 MJP	Convergent and Divergent Organic Synthesis
4	CHO-654 MJP	Green Chemistry Experiments
5	CHO-660 (A) MJ	Asymmetric Synthesis
6	CHO-660 (B) MJ	Applied Organic Chemistry.
7	CHO-681 RP	Research Project (RP)

माहिती पत्रक २०२५ - २६

M. Sc. Physics Semester Courses

Semester I		
Sr.No.	Course Code	Course Name
1	PHY501MJ	Mathematical Methods Of Physics
2	PHY502MJ	Statistical Physics
3	PHY503MJ	Classical Physics
4	PHY504MJ	Quantum Physics
5	PHY505MJP	Basic Physics Laboratory-I (BPL-I)
6	PHY512MJ	Space Wheather
7	PHY541MN	Research Methodology
8	PHY541MNP	Research Methodology
Semester II		
Sr.No.	Course Code	Course Name
1	PHY551MJ	Solid State Physics
2	PHY552MJ	ElectroDynamics
3	PHY553MJ	Atomic And Molecular Physics
4	PHY554MJ	Basic Electronics
5	PHY555MJP	Basic Physics Laboratory – II (BPL-II)
6	PHY564MJ	Laser Physics
7	PHY564MJP	Laser Physics
8	PHY581OJT	On Job Training
Semester III		
Sr.No.	Course Code	Course Name
1	PHY601MJ	Nuclear Physics
2	PHY602MJ	Fundamental Physics Of Thin Films
3	PHY606MJ	Physics Of Nanomaterials
4	PHY611MJ	Radiaons Physics
5	PHY611MJP	Radiaons Physics
6	PHY607MJP	Special Major Core Laboratory – I (SMLC-I)
7	PHY608RP	Research Project - I
8	20394	Skill Development-I
Semester IV		
Sr.No.	Course Code	Course Name
1	PHY651MJ	Advanced Functional Materials
2	PHY652MJ	Advanced Physics Of Thin Films
3	PHY656MJP	Special Major Lab – I
4	PHY657RP	Research Project - II
	PHY660MJ	Ocean Physics
5	20494	Skill Development -II

दुःख गरुडाच्या पावलांना येत आणि मुंगीच्या पावलानी जातं.

माहिती पत्रक २०२५ - २६
Department of Mathematics

Course Structure

M.Sc. Part-I Mathematics

Sr. No.	SEM-I	
	Course Code	Course Name
1	MTS-501MJ	Linear Algebra
2	MTS-502MJP	Practical based On Linear Algebra
3	MTS-503MJ	Group Theory
4	MTS-504MJ	Ordinary Differential Equations
5	MTS-505MJP	Programming With Python
6	MTS-506(C)MJ	Combinatorics
7	MTS-506(C)MJ	Practical based On Combinatorics
8	MTS-507MJ	Research Methodology
9	MTS-507MJP	Research Methodology

Sr. No.	SEM-II	
	Course Code	Course Name
1	MTS-551MJ	Topology
2	MTS-552MJP	Practical based On Topology
3	MTS-553MJ	Ring Theory
4	MTS-554MJ	Advanced Calculus
5	MTS-555MJP	Data Science
6	MTS-556(B)MJ	Dynamical System
7	MTS-557(B)MJP	Practical based On Dynamical System
8	MTS-581MJP	On Job TrainingOR &#160,Field Project

M.Sc. Part-II Mathematics

Sr. No.	SEM-III	
	Course Code	Course Name
1	MTS-601MJ	Complex Analysis
2	MTS-602MJP	Practical based On Complex Analysis
3	MTS-603MJ	Field Theory
4	MTS-604MJ	Differtial Geometry
5	MTS-605MJP	Machine learning using Python
6	MTS-606(A)MJ	Mathematical Statistics
7	MTS-606(B)MJ	Algebraic Topology
8	MTS-607(B)MJP	Practical based On Algebraic Ttopology
9	MTS-631 MJ	Research Project

Sr. No.	SEM-IV	
	Course Code	Course Name
1	MTS-651MJ	Functional Analysis
2	MTS-652 MJP	Practical based on Functional Analysis
3	MTS-653 MJ	Partial Differential Equations with Boundary Value Problems
4	MTS-654 MJ	Measure Theory and Integration
5	MTS-661(A)MJ	Commutative Algebra
6	MTS-662(A)MJP	Practical based on Commutative Algebra
7	MTS-681 RP	ResearchProject

मेणबती स्वतः जळते व त्यावेळी इतरांना प्रकाश देते.

Department of Botany

Sr. No.	SEM-I	
	Course Code	Course Name
1	BOT501MJ	Plant Taxonomy-I (Algae and Fungi)
2	BOT502MJ	Plant Taxonomy-II(Bryophytes and Pteridophytes)
3	BOT503MJ	Plant Physiology
4	BOT504MJ	Plant Biochemistry
5	BOT505MJ	Green Belt and Green Credit
6	BOT506MJP	Practical Based On BOT 501 MJ and BOT502MJ
7	BOT507MJP	Practical Based On BOT 503 MJ and BOT504MJ
8	BOT511MJ	Post-Harvest Technology Of Commercial Crops
9	BOT516MJP	Practical Based On BOT 511 MJ
10	BOT541MN	Research Methodology In Plant Sciences
11	BOT542MNP	Practical Based On BOT 541 MN

SEM _ II

Sr. No.	SEM-II	
	Course Code	Course Name
1	BOT551MJ	Plant Taxonomy-III(Paleobotany And Gymnosperms)
2	BOT552MJ	Taxonomy Of Angiosperms
3	BOT553MJ	Cytogenetics And Plant Breeding
4	BOT554MJ	Molecular Biology
5	BOT555MJ	Pharmacognosy
6	BOT556MJP	Practical Based On BOT 551 MJ and Bot 552MJ
7	BOT557MJP	Practical Based On BOT 553 MJ and Bot 554MJ
8	BOT561MJ	Post-Harvest Technology Of NTPF (NON-TIMBER FOREST PRODUCTS)
9	BOT566MJP	Practical Based On BOT 561MJ
10	BOT581OJT/FP	On Job Training /Internship/Field Project Work In Industry Or Research Institute

M.Sc. II

Semester	Course Code	Course Name
III	BOT 601D MJ	Herbal Drug Technology – I
	BOT 602 MJ	Advanced Tools and Techniques in Plant Sciences
	BOT 603 MJ	Intellectual Property Rights (IPR)
	BOT 604 MJP	Practical Based on BOT 601 MJ
	BOT 631 RP	Minor Research Project
IV	BOT 651D MJ	Herbal Drug Technology - II
	BOT 652 MJ	Bioinformatics and Bio-Statistics
	BOT 653 MJP	Practical Based on bot 651 MJ
	BOT 681 RP	Major Research Project
	BOT 662 MJ	Mushroom Cultivation Technology
	BOT 665 MJP	Practical Based on BOT 662 MJ

माहिती पत्रक २०२५ - २६
Department of Computer Science

Course Structure

M.Sc. Part-I Computer Science

Sr. No.	SEM-I	
	Course Code	Course Name
1	Cs-501MJ	Advanced Operating System
2	Cs-502MJ	Artificial Intelligence
3	Cs-503MJ	Principle Of Programming Languages
4	Cs-504MJP	Lab Course On CS-501MJ
5	Cs-505MJP	Lab Course On CS-502MJ
6	Cs-512MJ	Cloud Computing
7	Cs-513MJP	Lab Course On CS-512-MJ
8	Cs-531RM	Research Methodology

Sr. No.	SEM-II	
	Course Code	Course Name
1	CS-551MJ	Design And Analysis Of Algorithms
2	CS-552MJ	Mobile App Development Technologies
3	CS-553MJ	Software Project Management
4	CS-554MJP	Lab Course On CS-551-MJ
5	CS-555MJP	Lab Course On CS-552-MJ
6	CS-560MJ	Full Stack Development - I
7	CS-561MJP	Lab Course On CS-560-MJ
8	CS-581OJT	On Job Training/Internship (120 Hours)

Sr. No.	SEM-III	
	Course Code	Course Name
1	CS-601-MJ	Software Architecture and Design Pattern
2	CS-602-MJ	Machine Learning
3	CS-603-MJ	Internet of Things
4	CS-604-MJP	Lab course on CS-601-MJ and 603
5	CS-605-MJP	Lab course CS-602-MJ
6	CS-610-MJ	Full Stack Development- II
7	CS-611-MJP	Lab Course on CS-610-MJ
8	CS-631-RP	Research Work - I

Sr. No.	SEM-IV	
	Course Code	Course Name
1	CS-651-MJP	Full Time Industrial Training (IT
2	CS-681-RP	Research Work -II

शांत आणि विचारी राहिल्यास तुमचे आरोग्य नीट राहील.

परीक्षाविभाग

विद्यार्थी कल्याण योजना

परीक्षेतील उत्तुंग यशाबद्दल पारितोषिक योजना

अ.न	पारितोषिक	पात्रता
१)	कै. कॉ. भास्करराव औटी	बी. ए. / बी. कॉम. बी. एस्सी. प्रथम
२)	कै. कॉ. बाबासाहेब ठुबे प्रा. डॉ. डी. आर. ठुबे (उपप्राचार्य)यांचेतर्फे	बी. एस्सी सर्व प्रथम
३)	प्रा. एन. आर. बेरड यांचे तर्फे	टी. वाय. बी. कॉम. प्रथम
४)	रसायनशास्त्र विभाग पारितोषिक १) डॉ. डी. आर. ठुबे २) डी. टी. एस. थोपटे ३) प्रा. पी. एस. काळे ४) डॉ. आर. एस. डिग्गीकर	टी. वाय. बी. एस्सी. (रसायनशास्त्र) प्रथमसंस्थेकडे ठेवलेल्या ठेवीच्या व्याजातून १) एम. एस्सी. रसायनशास्त्र परीक्षेतील प्रथम, द्वितीय, व तृतीय क्रमांकाचे विद्यार्थी २) बी. एस्सी. रसायनशास्त्र परीक्षेतील प्रथम द्वितीय, व तृतीय क्रमांकाचे विद्यार्थी
५)	कै. सुनंदाबाई राणूजी वाघ पारितोषिक डॉ. सुधीर वाघ यांचे तर्फे	टी. वाय. बी. एस्सी. (प्राणीशास्त्र) प्रथम
६)	भौतिकशास्त्र विभाग पारितोषिक १) डॉ. एस. एल. कदम २) प्रा. व्ही. पी. ढवळे ३) प्रा. व्ही. पी. देवरे ४) प्रा. आर. बी. खराडे	१) टी. वाय. बी. एस्सी. (भौतिकशास्त्र) प्रथम २) एम. एस्सी. (भौतिकशास्त्र) प्रथम
७)	वनस्पतीशास्त्र विभाग पारितोषिक	१) टी. वाय. बी. एस्सी. (वनस्पतीशास्त्र) प्रथम २) एम. एस्सी. (वनस्पतीशास्त्र) प्रथम
८)	दिवंगत येदुमाधू व खासुबाई गायकवाड यांच्या स्मरणार्थ पारितोषिक प्रा. डॉ. हनुमंत गायकवाड	१) टी. वाय. बी. ए. हिंदी प्रथम
९)	प्रा. डॉ. बी. बी. शेळके, ग्रंथपाल यांचे तर्फे कै. मंडाबाई नामदेव शेळके यांचे स्मरणार्थ	१) व्होकेशनल कोर्से तृतीय वर्षात प्रथम
१०)	जिमखाना विभाग कै. प्रा. मनिषमहादेव कुलकर्णी यांचे स्मरणार्थ	१) सर्वोत्कृष्ट वक्ता २) सर्वोत्कृष्ट खेळाडू-मुलगी ३) सर्वोत्कृष्ट खेळाडू-मुलगा
११)	गणित विभाग पारितोषिक	१) एम. एस्सी (गणित) विद्यापीठ सुवर्णपदक प्राप्त विद्यार्थ्यांस

माहिती पत्रक २०२५ -२६

परीक्षा विभाग

अंतर्गत मूल्यमापन

वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचे अंतर्गत मूल्यमापन खालील उपक्रमाद्वारे केले जाते.

१. शैक्षणिक वर्ष २०१९-२०२० पासून सर्व शाखांचे पदवी अभ्यासक्रम निवड आधारित श्रेयांक पद्धती (सी. बी. सी. एस.) नुसार राबविले जात असून यात विद्यार्थ्यांचे सातत्यपूर्ण सर्वंकष मूल्यमापन केले जाते.
२. या वर्षापासून सत्रांत परीक्षा बंद करण्यात आलेली असून निवड आधारित श्रेयांक पद्धतीनुसार प्रत्येक सत्रात विद्यार्थ्यांला सत्र परीक्षेला सामोरे जावे लागणार आहे.
३. विद्यार्थ्यांचे सातत्यपूर्ण मूल्यमापन करण्यासाठी वर्ग चाचणी परीक्षा, गृहपाठ, मुलाखत, अभ्यास सहल, चर्चासत्रातील सहभाग, गटचर्चा, प्रकल्प, अंतर्गत परीक्षा, क्रीडा सहभाग, विविध उपक्रम इत्यादी घटकांचा सहभाग असतो.
४. सत्र मंजूरीसाठी विद्यार्थ्यांची किमान ७५ % उपस्थिती व विविध उपक्रमातील सहभाग अनिवार्य आहे. अनुपस्थित विद्यार्थ्यांस परीक्षेस बसता येणार नाही.
५. कोणत्याही विषयाचा अभ्यासक्रम बदलल्या नंतर जुन्या अभ्यासक्रमानुसार फक्त दोनदा परीक्षा घेतली जाते. अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांस नंतर संबंधित विषयाची नवीन अभ्यासक्रमानुसार परीक्षा द्यावी लागते.
६. क्लास इम्प्रूव्हमेंट सिस्टिम विद्यार्थ्यांस पदवी परीक्षा क्लास मिळाला नाही तर संबंधित पदवी परीक्षेतील किमान १/३ कोर्स घेऊन विद्यार्थी क्लास इम्प्रूव्हमेंट करू शकतात. या करिता प्रथम पदवी घेतल्यानंतर ५ वर्षांच्या कालावधीत परीक्षेला बसावे लागते.
७. शैक्षणिक वर्ष २०१३-२०१४ पासून पदव्युत्तर वर्गाच्या परीक्षेसाठी निवड आधारित श्रेयांक पद्धती सुरु करण्यात आलेली आहे. यामधील ५० % गुण अंतर्गत मूल्यामापनाचे आहेत.
८. प्रत्येक सत्रात विद्यार्थ्यांने परीक्षा फॉर्म वरील विषय बरोबर आहे किंवा नाही याची खात्री करून परीक्षा फॉर्म ऑनलाईन स्वतः भरून परीक्षा फॉर्म विषय शिक्षकांकडून तपासून घ्यावा. सदर फॉर्म परीक्षा विभागातून तपासून घ्यावा व नंतर अकाऊंट विभागामध्ये परीक्षा फी भरून फॉर्म काळजीपूर्वक जमा करावा. कुठल्याही परिस्थितीत परीक्षा फॉर्म आपणाबरोबर घेऊन जाऊ नये.

लखलखते तारे पाहण्यासाठी आपल्याला अंधारात रहावे लागते.

शिस्त पालन व अनुशासन

- महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांना शिस्तपालन व अनुशासनाचे नियम बंधनकारक राहतील.
  - महाविद्यालयाच्या परिसरात व बाहेर शिस्त अनिवार्य आहे. शिस्तभंगाबद्दल दंडात्मककायर्वाही केली जाईल.
- १) ओळखपत्राशिवाय महाविद्यालयात प्रांगणात प्रवेश .
  - २) गोंधळ घालणे.
  - ३) भांडण व शिवीगाळ करणे.
  - ४) विद्यार्थिनींची छेडछाड करणे.
  - ५) कर्मचारी व प्राध्यापकांशी उद्धटपणे वागणे.
  - ६) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे विद्यापीठ परिषद ठराव क्र. ४६/४८ दि. १२ मार्च १९९८ नुसार महाविद्यालयाच्या आवारात व वर्गामध्ये गुटखा, तंबाखूचे सेवन करणे.
  - ७) महाविद्यालयाच्या प्रांगणात-इमारत , (डेस्क) फलक, रस्ता आणि अन्य वस्तूंवर असभ्य, अश्लील लिहिणे व चित्र काढणे.
  - ८) तासिका चालू असताना व्हरांड्यात हिंडणे, बोलणे अथवा गोंधळ घालणे.
  - ९) महाविद्यालयाच्या परवानगीशिवाय सहलींचे आयोजन करणे.
  - १०) अनाहुत पाहुणे व मित्र यांना महाविद्यालयात घेऊन येणे, व्हरांड्यात व वर्गात प्रवेश करणे.
  - ११) महाविद्यालयीन उपक्रमांसाठी पूर्वपरवानगी शिवाय अध्यक्ष, परीक्षक किंवा वक्ता बोलावणे.
  - १२) ओळखपत्र गळ्यात नसणे.
  - १३) महाविद्यालयाच्या मालमतेचे नुकसान केल्यास ,नुकसान भरपाई व दंडास पत्र राहाल.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अधिनियम १९५६/२६ (१) (जी) कलमान्वये महाविद्यालयात रॅगिंग करणे.

रॅगिंगमध्ये सहभागी होणे, अथवा उत्तेजन देणे, कायद्यानुसार गुन्हा आहे.

WARNING: REGARDING RAGGING

- 1) In view of the Judgement and order dated 11.2.2009 of the Hon'ble Supreme Court of India in the matter of the University of Kerla.
If any incident of ragging comes to the notice or is brought of the notice of the explanation is not satisfactory. The authority would expel him/her from the institution.
- 2) Ragging incidents took place during the previous year 2020-21

Year	Class	No. of Incidents	Panishment
2020-21	NIL	NIL	NIL

Anti Ragging Committee

- 1) Dr. R. K. Aher :Chairman
- 2) Dr. D.R. Thube :Member
- 3) Dr. B. B. Shelke :Member
- 4) Dr. S. R. Wagh :Member
- 5) Mr. B.G. Giri :Member
- 6) Mr. S. K. Gholap :Member

Anti Ragging Squad

- 1) Prof. S. M. Gaikawad :Chairman
- 2) Dr. R. N. Deshmukh :Member
- 3) Dr. D. P. Sontakke :Member
- 4) Dr. V.P. Dhavale :Member
- 5) Mr. B. G. Dagale :Member
- 6) Mr. S. K. Gholap :Member

निम्नलिखित कोई एक अथवा अनेक कार्य रैगिंग के अंतर्गत आएंगे :-

- १) किसी छात्र अथवा छात्रों द्वारा नए आनेवाले छात्र का मौखिक शब्दों अथवा लिखित वाणी द्वारा उत्पीड़न अथवा दुर्व्यवहार करना।
  - २) छात्र अथवा छात्रों द्वारा उत्पात करना अथवा अनुशासनहीनता का वातावरण बनाना जिससे नए छात्र को कष्ट, आक्रोश, कठिनाई, शारीरिक अथवा मानसिक पिडा हो
  - ३) किसी छात्र से ऐसे कार्य को करणे ते लिए कहना जो वह सामान्य स्थिति में न करे तथा जिसमें नए छात्र में लज्जा, पिडा, अथवा भय कि भावना उत्पन्न हो
  - ४) वरिष्ठ छात्र द्वारा किया गया कोई ऐसा कार्य जो किसी अन्य अथवा नए छात्र के चलते हुए शैक्षणिक कार्य में बाधा पहुंचाए
  - ५) नए अथवा किसी अन्य छात्र का दुसरो को दिए गए शैक्षणिक कार्य को करने हेतु बाध्य कर शोषण करना
  - ६) नए छात्र का किसी भी प्रकार से आर्थिक शोषण करना
  - ७) शारीरिक शोषण का कोई भी कार्य/ किसी भी प्रकार का यौन, शोषण, सम लैंगिक प्रहार, नंगा करना, अश्लील तथा संबंधी कार्य हेतु विवश करना, अंग चालन द्वारा बुरे भावों को अभिव्यक्ति करना, किसी प्रकार का शारीरिक कष्ट जिससे किसी व्यक्ति अथवा उसके स्वास्थ्य का हानी पहुंचे
  - ८) मौखिक शब्दों द्वारा किसी को गाली देना, ई-मेल, डाक, पब्लिकली किसी को अपमानित करना, किसी को कुमार्ग पर ले जाना, स्थानापात्र अथवा कष्टदाय देना या सनसनी पैदा करना जिससे नए छात्र को घबराट हो
  - ९) कोई कार्य जिससे नए छात्र के मन मस्तिष्क अथवा आत्मविश्वास पर दुष्प्रभाव पड़े नए अथवा किसी छात्र को कुमार्ग पर ले जाना तथा उस पर किसी प्रकार कि प्रभुता दिखना
- वरील कृत्ये करण्यात विद्यार्थी/ विद्यार्थिनिनी प्रतिबंध करण्यात आला आहे. वरीलपैकी कोणतेही कृत्य विद्यार्थी/ विद्यार्थिनिनी करताना आढळल्यास त्याने रॅगिंग अथवा तत्सम कृत्य केल्याचे मानण्यात येईल आणि विद्यार्थ्यांवर नियम व कायदानुसार कडक कारवाई करण्यात येईल याची नोंद घ्यावी.

या जगात समस्या व मूर्ख माणसे याची कमतरता कधीच नसते.

माहिती पत्रक २०२५ -२६

परीक्षेत गैर प्रकाराबाबत शिक्षा

कोणत्याही परीक्षेत कॉपीकरणे. प्रत्यक्ष अथवा अप्रत्यक्षरीत्या अवैध मार्गाचा अवलंब करणे, उत्तरपत्रिका , पुरवणी व अन्य साहित्याची देवाण- घेवाण करणे, उत्तरपत्रिका पुरवणी फाडणे अथवा गहाळ करणे, प्रश्नपत्रिकेवर मजकूर लिहिणे, परीक्षार्थी ऐवजी अन्य व्यक्तीने परीक्षा देणे, मोबाईल , इलेक्ट्रॉनिक डिव्हाईससेवा परीक्षा कक्ष व परिसरात वापरण्यास सक्त मनाई आहे. इ. सर्व कृत्ये दखलपात्र गुन्हा ठरविण्यात आली आहेत. या गुन्ह्यासाठी महाराष्ट्र शासन कायदा क्रमांक ३१/१९८२कलम ७ अन्वये रु. ५००/- दंड अथवा सहा महिने सक्तमजुरीच्या शिक्षेची तरतूद करण्यात आली आहे.

विद्यार्थी समुपदेशन विभाग

महाविद्यालयात नव्याने प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांचे ग्रुप तयार केले जातील व एक शिक्षक समुपदेशन म्हणून काम पाहतील. विद्यार्थ्यांच्या अडीअडचणी व सर्व प्रकारचे मार्गदर्शन सदर समुपदेशक या कामी विद्यार्थ्यांनी आपला ई-मेल आयडी, फोन नंबर कायमस्वरूपाचा (किमान ३ वर्षांचा) समुपदेशकांकडे देणे अनिवार्य आहे.

विद्यार्थ्यांची कर्तव्ये

नियमित अध्ययन करणे आणि उपक्रमात सहभाग घेणे.

तासिकांना नियमित उपस्थित राहणे.

गुरुजनांबद्दल आदर, कार्यालयीन कर्मचाऱ्याबद्दल स्नेहभाव व पालकांविषयी श्रद्धा बाळगणे .

नैतिक मूल्यांचे संवर्धन करणे.

स्वातंत्र्य , समता,बंधुत्व आणि सामाजिक न्यायाच्या तत्वांचा अंगीकार करणे.

ज्ञान संवर्धनाबरोबर शरीर आणि मनाची निकोप वाढ करणे.

स्वाध्याय, चाचण्या, परीक्षा इ. ना उपस्थित राहणे व आपली गुणवत्ता विकसित करणे.

सत्र मान्यतेविषयी नियम

महाविद्यालयात प्रवेश घेतांना शुल्क भरले म्हणून सत्र मंजूर केले जाणार नाही. प्रत्येक विद्यार्थ्यांची किमान ७५ % हजेरी असली पाहिजे.

सर्व स्वाध्याय, अंतर्गत चाचण्या, सत्र परीक्षेस विद्यार्थी उपस्थित असले पाहिजेत. प्रत्येक परीक्षेत किमान ५० % गुण प्राप्त करावेत.

राष्ट्रीय सेवा योजना, राष्ट्रीय छात्रसेना व इतर किमान दोन उपक्रमात विद्यार्थ्यांची उपस्थिती समाधानकारक असावी.

प्रवेश अर्जावरील विषयात परस्पर बदल केलेल्या विद्यार्थ्यांना सत्र मंजूर होणार नाही.

सत्र मंजुरीचा अधिकार प्राचार्यांना असल्यामुळे प्राचार्यांचा निर्णय अंतिम राहिल.

शुल्क विषयक नियम

१.महाविद्यालयाचे सर्व प्रकारचे शुल्क ठरवून दिलेल्या तारखेपूर्वी भरावे लागले.

२. आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांची उपस्थिती ७५ % पेक्षा कमी भरल्यास त्या विद्यार्थ्यांस शैक्षणिक सत्राचे शुल्क भरावे लागेल.
३. शिष्यवृत्तीधारक विद्यार्थ्यांची उपस्थिती ७५ % पेक्षा कमी असल्यास शिष्यवृत्तीची रक्कम मिळणार नाही.
४. प्रवेश घेतल्यानंतर पहिल्या सत्रात प्रवेश रद्द केल्यास सत्राचे शुल्क एकरकमी भरावे लागेल.
५. महाविद्यालयात शुल्क भरतेवेळी पावती घ्यावी. पावतीशिवाय शुल्क भरू नये. नंतर तक्रार ऐकली जाणार नाही.
६. पैसे भरल्याची नोंद (दिनांक, पावती क्रमांक व रक्कम) विद्यार्थी पत्रकावर करून घ्या.
७. आर्थिक बाबीबाबत कोणत्याही प्रकारची तक्रार असल्यास प्राचार्यांनी त्वरित भेटावे.
८. प्रवेशाच्या वेळी शुल्क भरणे बाबत माहिती व नियम सूचना फलकावर लावली जाते. त्याप्रमाणे विद्यार्थ्यांचे प्रथम सत्राचे शिक्षण शुल्क प्रवेश घेतांना व द्वितीय सत्राचे शिक्षण शुल्क १५ डिसेंबर पूर्वी भरणे सक्तीचे राहिल.
९. महाविद्यालयाच्या फी व्यतिरिक्त पुणे विद्यापीठ व एच. एच. सी. बोर्ड पुणे यांच्या आदेशानुसार भरावे लागतील.
१०. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ / महाराष्ट्र शासन यांच्या आदेशानुसार शुल्क प्रकार व रकमेत बदल होऊ शकेल.

किंमत त्यांचीच करा जो पाठीमागेही तुमची किंमत ठेवतो.

ग्रंथालयाचे/वाचनालयाचे/अभ्यासिकेचे नियम

१. महाविद्यालयात प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांना ओळखपत्र व दोन ग्रंथालय कार्ड प्रवेश पावती दाखवून मिळेल. सदर कार्डवरील माहिती पूर्ण भरून फोटो चिकटवून स्वाक्षऱ्या घ्याव्यात. कार्ड हरवल्यास अथवा गहाळ झाल्यास डुप्लीकेट कार्डसाठी नियमाप्रमाणे रु १००/- फी भरून कार्ड मिळेल. महाविद्यालयात प्रत्येक वर्षी प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना नवीन ओळखपत्र प्रवेश पावती दाखवून घ्यावे लागेल. विद्यार्थ्यांनी खिडकी क्र.१ मधून बारकोड असलेले ओळखपत्र मिळेल त्यासाठी छापील अर्ज भरून द्यावा सोबत प्रवेश पावतीची झेरॉक्स जोडावी. **द्वितीय व तृतीय वर्षासाठी प्रथम वर्षाचेच ओळखपत्र वापरावे.**
२. विद्यार्थ्यांना ठरवून दिलेल्या वेळा पत्रकाप्रमाणे ग्रंथ दिले व घेतले जातील. सात दिवसापेक्षा अधिक काळ ग्रंथ ठेवता येणार नाही. सात दिवसांपेक्षा पुढील दिवसास **एक रुपया प्रमाणे दंड आकारला जातो.**
३. ग्रंथ देवघेव संगणकीय पद्धतीने असल्याने ओळखपत्र अनिवार्य आहे. ओळखपत्र सतत जवळ ठेवणे बंधनकारक आहे. अन्यथा रु. १०० दंड आकारण्यात येईल .
४. ग्रंथालय व रीडिंग हॉलकार्ड हरवल्यास प्रत्येकी रु ५०/- दंड भरावा लागले.
५. ग्रंथ घेतांना बुक कार्डावर दिनांक नाव लिहून आपली सहीकरावी. ग्रंथ परत करताना जमा करून घेणाराची सही घ्यावी.
६. ग्रंथालयातून ग्रंथ घेताना तपासून घ्यावा. काही दोष आढळल्यास लगेच ग्रंथालय सहाय्यकाच्या निदर्शनास आणावे.
७. ग्रंथावर खूप करणे, पान फाडणे, मजकूर लिहिणे, डाग पाडणे किंवा अन्य प्रकारे ग्रंथ खराब करणे नियम-बाह्य आहे. तसे झाल्यास किंवा ग्रंथ हरवल्यास ग्रंथाची **दुप्पट किंमत** भरावी लागेल.
८. अभ्यासिकेतील नियतकालिके व अन्य साहित्यासाठी रीडिंग हॉल कार्ड ठेवावे लागेल. हे साहित्य घरी नेता येणार नाही.
९. ग्रंथ शोधण्यासाठी OPAC या सुविधाचा वापर करावा.(WEBOPAC User ID-
१०. 111.125.245.165/SOULWEBOPAC)
११. विद्यार्थ्यांकरिता ई-लायब्ररीची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे. त्याकरिता सर्वांना युजर आय. डी. व पासवर्ड घ्यावेत. ई-लायब्ररीचा उपयोग फक्त माहिती शोधण्यासाठीच करावा. प्रवेशकांसाठी दिवसातून एक तास वेळ दिला जाईल. ई-लायब्ररीचा वाचकांनी जास्तीत जास्त वापर करावा. **या करिता user ID nasparlib@gmail.com असा आहे व password Ah221425455 हा आहे.** ग्रंथालयीन सेवेचा जास्तीत जास्त फायदा घ्यावा.
१२. ग्रंथालयाच्या **सूचना फलकांवरील** सूचना नियमित पहाव्यात. अभ्यासक्रम व जुन्या प्रश्नपत्रिकेसाठी QR Code चा वापर करावा.
१३. परीक्षेपूर्वी ग्रंथालयाचे ग्रंथ परत करून ना बाकी प्रमाणपत्र (Clearance) घेणे आवश्यक आहे. क्लिअरन्स फॉर्म माहितीपुस्तकाच्या शेवटी दिलेला आहे. परीक्षेचे हॉल तिकीट घेण्यापूर्वी क्लिअरन्स करावा. त्याशिवाय हॉल तिकीट मिळणार नाही.
१४. ग्रंथालयात व अभ्यासिकेत, रजिस्टरला नोंद करावी. शांतता पाळावी. ग्रंथालयाचे नियम पाळणे आपले कर्तव्य आहे.
१५. विद्यार्थ्यांनी ग्रंथालयाच्या कामाबाबत आपल्या काही अडीअडचणी असल्यास मा. ग्रंथपाल यांना समक्ष भेटावे. सूचना असल्यास सूचना पेट्याचा उपयोग करावा.
१६. क्लिअरन्स फॉर्मवर अगोदर विभागप्रमुखांची सही आणावी .

माहिती पत्रक २०२५ -२६

क्रीडा विभाग

१. महाविद्यालयाच्या क्रीडा विभागातून विद्यार्थ्यांना विविध क्रीडा , सराव आणि स्पर्धामध्ये भाग घेण्यासाठी प्रोत्साहित केले जाते. आपण महाविद्यालय पातळीवर विविध स्पर्धामध्ये सहभागी झाला असाल किंवा भाग घेण्याची इच्छा असल्यास क्रीडा विभाग प्रमुखास भेटा व नावे नोंदवा.
२. स्पर्धांसाठी निवड करताना विद्यार्थ्यांच्या कौशल्यासाठी तुलनात्मक विचार करून निवड केली जाईल. निवडी संबंधी क्रीडा विभागप्रमुखांचा निर्णय अंतिम व बंधनकारक राहिल.
३. क्रीडा विभागातून घेतलेले खेळाचे साहित्य विद्यार्थ्यांनी नियमितपणे घेतले व परत केले पाहिजे. अनियमित विद्यार्थ्यांना या सवलतीपासून वगळले जाईल.
४. क्रीडांगणावर सरावासाठी नियमित आले पाहिजे. नियमित न येणाऱ्या उत्कृष्ट खेळाडूला वगळण्याचा अधिकार विभागप्रमुखांना आहे.
५. महाविद्यालयाच्या क्रीडांगणावर खेळाचा सराव न घेणाऱ्या खेळांचे संघ पाठविले जाणार नाहीत.
६. क्रीडांगणावर स्वयः शासन शिस्त आणि सांघिक भावना असावी. बेशिस्त वर्तन करणाऱ्यास दंड केला जाईल आणि संघातून काढून टाकले जाईल.
७. स्पर्धेच्या वेळेव्यतिरिक्त अनुपस्थितीबाबत कोणत्याही प्रकारची सवलत दिली जाणार नाही.

प्रयोगशाळा नियम

१. प्रयोगशाळा प्रात्यक्षिकासाठी नियमित आणि वेळेवर उपस्थित रहावे. गैरहजर विद्यार्थ्यांना पुन्हा प्रात्यक्षिकासाठी शुल्क अधिक **वीस रुपये** दंड भरावा लागेल.
२. प्रयोग करताना साहित्य अतिशय काळजीपूर्वक हाताळावे गॅस, वीज, रसायने इत्यादी काटकसरीने वापरावी.
३. सर्व प्रयोगांना हजर राहून वेळोवेळी जर्नलस पूर्ण करावीत.
४. प्रयोग करताना प्रयोग शाळेतील उपकरण आपणास जास्तीत जास्त वेळा शिक्षणासाठी उपयोगात आणावयाची आहेत.
५. प्रयोग शाळेतील प्रात्यक्षिकाबाबत विभागप्रमुखांनी घेतलेला निर्णय विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक राहिल.
६. प्रयोगशाळा तुटफुट फी नियमाप्रमाणे भरावी लागेल.

माहिती पत्रक २०२५ -२६

प्रवेश रद्द करणे व फी परतावा

१) प्रवेश रद्द केल्यास फक्त शिक्षण शुल्क व प्रयोगशाळा शुल्क पुढीलप्रमाणे कपात करून परतावा मिळेल. इतर कोणतीही शुल्क परत केले जाणार नाही.

सूचना:

- २) प्रवेश रद्द करावयाचा झाल्यास तसा रीतसर अर्ज भरून मा. प्राचार्यांची परवानगी घेणे आवश्यक आहे.
- ३) त्यानंतर सर्व विभागाचा बाकी नसल्यास दाखला घेणे गरजेचे आहे.
- ४) वरिष्ठ महाविद्यालयाचा प्रवेश रद्द केल्यानंतर टी. सी. हातात मिळणार नाही. सदरच्या टी. सी. प्रवेश घेतलेल्या महाविद्यालयात पाठविला जाईल. डुप्लिकेट टी. सी. मिळणार नाही.
- ५) एकदा वर्गात घेतलेला प्रवेश दुसऱ्या शाखेत मा. प्राचार्यांच्या पूर्व लेखी परवानगी शिवाय घेता येणार नाही.
- ६) विभागप्रमुखांची सही प्रवेश रद्द अर्जावर घ्यावी लागेल.

कालवधी	कपात
१) प्रवेश घेतल्यानंतर १ ते १० दिवसात प्रवेश रद्द केल्यास	२०% ४०%
२) प्रवेश घेतल्यानंतर ११ ते २० दिवसात प्रवेश रद्द केल्यास	१००%
३) प्रवेश घेतल्यानंतर ३० दिवसानंतर प्रवेश रद्द केल्यास	

२) इ. बी. सी. व शिष्यवृत्ती धारक विद्यार्थ्यांने प्रवेश रद्द केल्यास पुढीलप्रमाणे शिक्षण शुल्क व प्रयोग शाळा शुल्क नव्याने भरावे लागेल.

कालवधी	भरावे लागणारे शुल्क
१) प्रवेश घेतल्यानंतर १ ते १० दिवसात प्रवेश रद्द केल्यास	२०%
२) प्रवेश घेतल्यानंतर ११ ते २० दिवसात प्रवेश रद्द केल्यास	४०% १००%
३) प्रवेश घेतल्यानंतर ३० दिवसानंतर प्रवेश रद्द केल्यास	

• शुल्क विषयक तपशील:-

विद्यार्थ्यांकडून शिक्षण विभाग महाराष्ट्र शासन, शैक्षणिक संस्था विनियम प्राधिकरण व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांनी वेळोवेळी सुचविलेल्या नियमानुसार विविध शुल्क आकारले जाईल.

सदगुणांना कधीच वार्धक्य येत नाही.

माहिती पत्रक २०२५ -२६
 अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज, अहमदनगर
 लालटाकी रोड, अहमदनगर(०२४१) २३२९६४९, २३२४८५०
 कार्यकारी मंडळ(गव्हर्निंग कौन्सिल)

अ.नं.	नाव	हुद्दा
१	मा. श्री. रामचंद्र हरिभाऊ दरे	अध्यक्ष
२.	मा.श्री. विवेक प्रभाकर भापकर	उपाध्यक्ष
३.	मा. श्री. विश्वासराव दत्तात्रय आठरे	सचिव
४.	मा. श्री. मुकेश माधवराव मुळे	सहसचिव
५.	मा. श्री. दीपलक्ष्मी संभाजीराव म्हसे	खजिनदार
६.	मा.डॉ.मोहनराव गंगाराम हापसे	विश्वस्त
७.	मा. नंदकुमार भाऊसाहेब झावरे पाटील	विश्वस्त
८.	मा.गेणूजी दगडुजी खानदेशे	विश्वस्त
९.	मा.श्री.सिताराम विठ्ठलराव खिलारी	विश्वस्त
१०.	मा.डॉ. चंद्रराव कृष्णराव मोरे	विश्वस्त
११.	मा. जयंत रामनाथ वाघ	विश्वस्त
१२	मा. अँड. माणिकराव नामदेवराव मोरे	सदस्य
१३.	मा.प्रा.श्री.अर्जुनराव तात्याभाऊ पोकळे	सदस्य
१४.	मा.सौ.अरुणा अशोकराव काळे	सदस्या
१५.	मा.डॉ.अभय गेणुजी खानदेशे	सदस्य
१६.	मा.डॉ.बाळकृष्ण देवराव मरकड	सदस्य
१७.	श्री.दीपक रामचंद्र दरे	सदस्य
१८.	श्री.शंतनू मोहनराव हापसे	सदस्य
१९.	मा.श्री.राजेंद्र चंद्रराव मोरे	सदस्य
२०.	मा.डॉ.भाऊसाहेब सीताराम खिलारी	सदस्य
२१.	मा.डॉ.बाळासाहेब बबनराव सागडे	सेवक स्वीकृत सदस्य
२२.	मा.श्री.संजय रामचंद्र म्हस्के	सेवक स्वीकृत सदस्य